

503

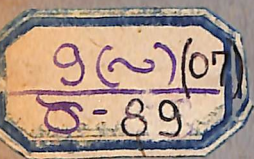
Ծ Ր Ը Գ Ի Ր

ՆՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ

ՄԱՍՆ II

(1870—1918 թ. թ.)

(Պատմական Ճակույտներ համար)·

ՊԻՍՈՒՅԻԶՆԵՐԻ ՎՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

1938

3(7/07)
Ծ-8948.

24 JUN 2005

2011-07

ՀԽՍՀ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

№ 66

Հ Ե Ռ Ա Կ Ա Ո Ւ Ս Ո Ւ Ց Մ Ա Ն Գ Ր Ա Դ Ա Ր Ա Ն

№ 66

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ՆՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

ՄԱՍՆ II

(1870—1918 թ. թ.)

(Պատմական Հանույժագրության համար)

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

1988

ԽՍՀՄ-ի ԺԿՈ-ին կից Բարձրագույն դպրոց-
ների գործերի Համամիութենական Կոմիտեի
կողմից ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Ե ՎՈՐՊԵՍ ՆԱԽԱԳԻԾ

Ժ Բ Ա Գ Ի Բ

ՆՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԵՆԹԱՅԻ

1871-1918 թ. թ.

Մ Ա Ս Ի

(Պատմական փախուստների համար)

«Փրանս-պրուսական պատերազմից և Փարիզյան Կոնգրեսից
մինչև Հոկտեմբերյան հեղափոխության հաղթանակը Ռուսաս-
տանում և իմպերիալիստական պատերազմի ավարտումը (նե-
րառյալ)։ Այդ կլինի կապիտալիզմի սկսված անկման, Փարիզի
Կոնգրեսի կողմից կապիտալիզմին հասցված առաջին հարվածի,
հին «ազատ» կապիտալիզմի իմպերիալիզմի վերածելու և Հոկ-
տեմբերյան հեղափոխության ուժերով ԽՍՀՄ-ում կապիտալիզմը
տապալելու ժամանակաշրջանը, վորը մարգկության պատմու-
թյան մեջ նոր դարաշրջանի բաց արեց»։ Ի. ՄՏԱԼԻՆ, Ա. ԺԴԱ-
ՆՈՎ, Ս. ԿԻՐՈՎ.— «Դիտողություններ. Անդր Պատմության» դա-
սագրքի կոնսպեկտի վերաբերյալ»։

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Նոր պատմության դասընթացի ժամանակագրական շրջա-
նակները։ Լենինն ու Ստալինը Նոր պատմության պերիոտիզա-
ցիայի մասին։ Կապիտալիզմի սկսված անկման դարաշրջանի ընդ-
հանուր բնութագիրը (1870—1918 թ. թ.)։ Նրա ստորաբաժա-
նումը։ Դասընթացի պլանը։ Աղբյուրների հիմնական կատեգո-
րիաները, նրանց բնույթը։ 19-րդ դարի վերջին յերրորդի և 20-րդ
դարի սկզբի պատմության գիտական մշակման ընդհանուր վի-
ճակը բուրժուական-պատմական գրականության մեջ։ Ընկ.
Ստալինի «Բոլշևիզմի պատմության մի քանի հարցերի մասին»
նամակի նշանակությունը պատմության արոցկիստական կոն-
գրաբանդիստների և ֆալսիֆիկատորների մերկացման համար։

Թարգմ. խմբ. Հ. ԽՈՒՇՈՅԱՆ
Սրբագրիչ՝ Կ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Գլավիտի լիագոր Տ.—3557 Պատվեր № 48, Տիրած 600
Հանձնված և արտադրության 13 փետրվարի 1938 թ.
Ստորագրված և ասելու 21 փետրվարի 1938 թ.

Ուսուցիչների Վերակազմման Ինստիտուտի տպարան

Ընկ. Ստալինի «Համկ(բ)Կ-ի պատմութեան մասին» նամակի նշանակութեամբ 1870—1918 թ. թ. դարաշրջանի ուսումնասիրութեան համար: Տվյալ դարաշրջանի վերաբերյալ մարքսիստական հիմնական գրականութիւնը:

19-րդ դ. վերջերի 20-րդ դարի սկզբի պատմութեանը նվիրված բուրժուական հանրագումարային աշխատութիւնների ընդհանուր գնահատութիւնը: Հիմնական հոսանքներն այդ ժամանակաշրջանին նվիրված բուրժուական պատմագրութեան մեջ: Տվյալ դարաշրջանի պատմութեան վերաբերող ուսանելի լեզվով ընդհանուր աշխատութիւնների (Կարեկ, Սենյորոս, Տարլե) քննադատական տեսութիւնը: «Մեր ժամանակվա պատմութիւնը», Մ. Մ. Կովալևսկու և Կ. Ա. Տիմիրյազևի խմբագրութեամբ: (Հոգ-վածներից մեծ մասի ռեվիզիոնիստական, նարոդնիկական կամ բուրժուական-լիբերալ բնույթը): Համաշխարհային պատմութիւն խմբագրութեամբ Պ. Ֆ. Լուգ-Պարտունգի (Վիեննայի կոնգրեսից մինչև մեր օրերը):

ՅԵՄԱ I. ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԾԵՐԸ ՅԵՎ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ 1870—1918 թ. թ. ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Իմպերիալիզմի բնագնաւոր բնութագիրը

Իմպերիալիզմի լինելու թեորիան, վորպէս իմպերիալիզմի շրջանն ուսումնասիրելու ուղեցույց: Իմպերիալիզմը վորպէս կապիտալիզմի վերջին ետապ, վորպէս սոցիալիստական հեղափոխութեան նախորդակ: Կապիտալիզմի անհամաչափ դարգացման օրենքն իմպերիալիզմի դարաշրջանում և պրոլետարական հեղափոխութեան ու սոցիալիզմի հաղթանակի հնարավորութիւնը նախապէս մի յերկրում: «Իմպերիալիզմը վորպէս կապիտալիզմի բարձրագոյն ստադիա» լինելու աշխատութիւնը («Ленинские сборники по империализму» № № 27, 28, 29):

Իմպերիալիզմի մեկնաբանութիւնը բուրժուական, մանր-բուրժուական և ռեվիզիոնիստական գրականութեան մեջ:

Յերկու շրջան նախապատերազմյան իմպերիալիզմի պատմութեան մեջ:

1) Անցողիկ շրջան հին կապիտալիզմից դեպի իմպերիալիզմը: «1873 թ. ճգնաժամից հետո—կարտէլները զարգացման լայն շրջան, բայց նրանք դեռ ևս բացառութիւն են. նրանք հաստատուն չեն: Նրանք դեռ ևս անցողիկ յերևույթ են»: (Լենին): 2) Հասուն իմպերիալիզմի շրջան: «19-րդ դարի վերջերի վերելքը և 1900—1903 թ. թ. ճգնաժամը. կարտէլները զառնում են տնտեսական վողջ կյանքի հիմքերից մեկը: Կապիտալիզմը վեր և անվրէժ իմպերիալիզմի... հին կապիտալիզմը նորով փոխարինելու վերջնական ժամանակը. դա հենց 20-րդ դարի սկիզբն է» (Լենին):

19-րդ դարի վերջի և 20-րդ դարի սկզբի տեխնիկական պրոգրեսը: Մետալուրգիայի պրոգրեսը (Սիմենսի և Մարտենի ու թոմաս Զիլկրոնտի յեղանակները), մեքենաշինարարութեան հաջողութիւնները: Կոնվեյերի սիստեմը, մեխանիկական փորում և փոփոխութիւններ լեռնային դործում: Շոգեաւորքիներ, ներքին այրման շարժիչներ: Նորարոպի կատարելագործված մանածային հաստացը:

Երկտրոմոտորը և նրա գործադրման տեսակները: Երկտրոտեխնիկայի, երկտրոններգիայի դարգացումը: Բիմիական արդյունաբերութեան պրոգրեսը:

Ավիացիա: Ավտոմոբիլ: Ռադիո:

Հումուսթի նոր տեսակներ (ալյումին, նավթ և այլն): Տեխնիկայի պրոգրեսի սահմանափակվածութիւնը կապիտալիզմի ժամանակ: Կապիտալիզմի նեխումն իմպերիալիզմի դարաշրջանում և տեխնիկական պրոգրեսը:

Նոր յերկրների ինդուստրացումը:

19-րդ դարի վերջի և 20-րդ դարի սկզբի համաշխարհային տրդյունաբերական ճգնաժամը: Յեւրոպական գյուղատնտեսութեան ճգնաժամը:

Դասակարգերն ու պետքայունը նախապատերազմյան իմպերիալիզմի դարաշրջանում

Փոփոխութիւններ դասակարգերի փոխհարաբերութիւններին մեջ: Ֆինանսական ոլիգարխիայի մերձեցումն ագրարիանների (հողատերերի) հետ: Տիրող դասակարգերի ռեակցիոն ճակատ կազմելու տենդենցն ընդդէմ պրոլետարիատի և քաղաքի ու գյուղի աշխատավոր մասսաների:

Քաղաքային մանր-բուրժուազիան և գյուղացիությունն իմպերիալիզմի դարաշրջանում: Մանր բուրժուազիայի մի քանի խավերի տնտեսական կապը մոնոպոլիստական կապիտալի հետ: Նրանց քաղաքական ռեակցիոնությունը (անտիսեմիտիզմ և այլն) և իմպերիալիստական քաղաքականությունը նրանց շահագրգռված լինելը: Դեմոկրատիայի աճումը մանր-բուրժուազիայի մեջ: Նրա տատանումը պրոլետարիատի և բուրժուազիայի միջև: Իմպերիալիզմի նկատմամբ նրա ոպոզիցիայի ռեֆորմիստական բնույթը (մանր-բուրժուական պացիֆիզմ և այլն):

Տեխնիկական ինտելիգենցիայի խավի աճումը:

Գյուղացիության շերտավորման պրոցեսի արագացումը: Կուլակությունից միակցումն ազրարիաների հետ: Աշխատավոր և շահագործվող գյուղացիության յերեք հիմնական խմբերն իմպերիալիզմի դարաշրջանում (գյուղատնտեսական բանվորներ, կիսապրոլետարիատ, մանր գյուղացիություն): Լեհ-նիդերլանդական ուսմունքը քաղաքի և գյուղի աշխատավորների և շահագործվողների, վորպես պրոլետարիատի դաշնակիցների և պրոլետարական հեղափոխության պահեստի մասին: Հակահեղափոխական Տրոցկու «Նամատարած ռեակցիոն մասսայի» «տեսությունը»:

Պրոլետարիատը նախահեղափոխական իմպերիալիզմի շրջանում: Բանվոր դասակարգի լայն մասսաների բացարձակ և հարաբերական ազդատացումը: Լեհին ու Ստալինը իմպերիալիզմի դարաշրջանում պրոլետարիատի շերտավորման մասին և միջազգային բանվորական շարժման մեջ յերկու տենդենցների պայքարի մասին: Պրոլետարիատի հիմնական մասսաների հեղափոխական տենդենցը և փոքրամասնության (բանվորական արիստոկրատիայի և բյուրոկրատիայի խավը) ոպորտունիստական տենդենցը: Ոպորտունիզմի կապն իմպերիալիզմի հետ: Պրոլետարական մասսայական կազմակերպությունների աճը 19-րդ դարի վերջում և 20-րդ դարի սկզբում: Յերկու տենդենցների պայքարի արտացոլումը 2-րդ Ինտերնացիոնալի ներսում յեղած հոսանքների պայքարում: «Նոր տիպի» պրոլետարական կուսակցություններ ստեղծելու անհրաժեշտությունը, իմպերիալիստական դարաշրջանի՝ սոցիալիստական հեղափոխության նախորդակի նոր

պայմաններում: Ռուսական բոլշևիկների կուսակցությունը վորպես նոր տիպի պրոլետարական կուսակցության տիպար:

Բուրժուազիայի ուժեղ կոնտրոնացած իշխանություն կարիքը, բանվորներին, աշխատավոր գյուղացիությանը և կեղծված ազգություններին ճնշելու, ինչպես նաև իմպերիալիստական քաղաքականության իրականացման համար:

Պետական միջամտության աճումը տնտեսական հարաբերությունների մեջ: Ռազմա-բյուրոկրատական ապարատի աճումը: Բուրժուական դեմոկրատիայի ճգնաժամը: «Բուրժուական բոլոր կուսակցությունների քայքայումը» (Լենին), վորպես «դասակարգային տեղաշարժերի և դասակարգերի փոխհարաբերությունների մեղի ունեցող փոփոխությունների քաղաքական արտահայտություն»: «Բոլոր ունևոր դասակարգերի համատարած անցումն իմպերիալիզմի կողմը» (Լենին): Պարլամենտարիզմի ճգնաժամը: Քաղաքական կորրուպցիայի աճումը: 1872—1904 թ.թ. համեմատաբար խաղաղ ժամանակաշրջանը: Իմպերիալիզմի բոլոր հակասությունների ամենաուժեղ սրումը համաշխարհային պատերազմին նախորդող վերջին տասնամյակում: 1905 թ. ռուսական հեղափոխության ազդեցությունը միջազգային բանվորական և ազգային-ազատագրական շարժման վրա: Սոցիալիստական հեղափոխությունն որակարգում առաջավոր կապիտալիստական յերկրների համար: Ռուսաստանի Պրոլետարական Մեծ հեղափոխության միջազգային պատմական նշանակությունը:

Ազգային և գաղութային հարցն իմպերիալիզմի դարաշրջանում:

Աշխարհի բաժանման ավարտումը և պայքար աշխարհի վերաբաժանման համար: Ծաղոկ և ճնշվող յերկրներ: Ազգային հակասությունների միահյուսումը դասակարգային հակասությունների հետ: Կեղծված գաղութային ժողովուրդների հուզումների աճումը: «Հետամնաց Յելլոուպա և առաջավոր Ասիա» (Լենին): Յեվրոպայի պրոլետարական հեղափոխության դաշնակցության անխուսափելիությունը Արևելքի գաղութային հեղափոխության հետ ընդգնմ համաշխարհային իմպերիալիզմի:

**ՔԵՄԱ II. ՖԻՆԱՆՍ-ՊՐՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ, ՓԱՐԻԶՅԱՆ
ԿՈՍՏՈՒՆԱ. 2-ԻՆ ԿԱՅԱՐՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐԸ**

Ֆրանսիայի դիվանագիտական պարտությունը ավարտու-պրու-սական պատերազմի հետևանքով: Մեքսիկական ավանտյուրայի ձախողումը: Լյուքսեմբուրգյան կոնֆլիկտը և Նապոլեոն 3-րդի միջամտությունն իտալական գործերին 1867 թ.: Բուլժուազիայի անբավականությունը Կայսրության արտաքին քաղաքականու-թյունից: Ոպոզիցիոն շարժման աճումն ու կառավարության լիբերալ զիջումները: Ռոշֆորի «լապտերը», ցույց Բոգնի գերեզ-մանի վրա և Դեկլյուտայի դատավարությունը: Լեոն Գամբետ-տայի Բեյլիյան ծրագիրը և 1869 թ. ընտրությունները:

Բանվորական շարժման վերելքը 1-ին Ինտերնացիոնալի ֆրանսիական սեկցիաների գործունեյության կապակցությամբ: Բարլենի խմբակը և քաղաքական պայքարին մասնակցելու հարցը: Ինտերնացիոնալիստների մերձեցումը ձախ հանրապետականներին հետ: Ռոշֆորի «Մարսելյոզա» թերթը Ինտերնացիոնալի փարիզ-յան սեկցիաների որդան դարձնելը:

Հեղափոխական ճգնաժամի աճումը 1870 թ. սկզբում: Վ. Նուարի սպանությունը և 200,000-ի ցույցը Փարիզում: Բլանկիստական հեղաշրջման փորձ: Քաղաքական գործադուլ կրեդոյում: Նապոլեոն 3-րդի նոր զիջումները և նրա ձգտումը պատռելու բուլժուական պոպուլիստի ճակատը: Ուիլիսյի մի-նիստրության կազմվելը, 1870 թ. ապրիլի 20-ի լիբերալ ռե-ֆորմները, 1870 թ. մայիսի 8-ի հանրաքվեն:

Մեքսիկա-պրուսական պատերազմի ծագումը

Ֆրանս-պրուսական կոնֆլիկտի ընդհանուր պատճառները: Յերկրորդ կայսրության զիրքը Դերմանիայի վերամիավորման հարցում: Ֆրանս-պրուսական հարաբերությունների սրումը իս-պանական զահի համար պրինց Անտոն Հոհենցոլերնի թեկնածու-թյան կապակցությամբ: Բենդետտայի բանակցությունները Վիլ-հելմ 1-ինի հետ: «Շմի Դեպեշը», Բիսմարկի պրովոկացիան և Ֆրանսիայի կողմից պատերազմի հայտարարումը Պրուսիային:

Բանվորների վերաբերմունքը դեպի պատերազմը: Լուսապո-

լականների ոպորտունիստական տակախան: Տարածայնու-թյուններ ելզենախականների միջև: Բրաունշվեյգի կոմիտեյի սխալները: Մարքսի և 1-ին Ինտերնացիոնալի Դիլափոր խորհուր-դի դիրքը:

Կողմերի ուժերը: Ֆրանսիայի և Պրուսիայի ռազմական կազմակերպությունները: Յերկու յերկրների ռազմական արդյու-նաբերությունը: Պրուսական բանակի տեխնիկական առավելու-թյունները:

1870 թ. սեպտեմբերի 4-ի հեղափոխությունը յեվ Ազ-գային պաշտպանության կառավարության կազմվելը:
Փարիզը 1871 թ. մարտի 18-ի նախադասիկին

Ֆրանսիական գործերի առաջին պարտությունները: Մեցի պաշարումը և զենքերի Մակ-Մահոնի նահանջը: Սեդանի կատաստրոֆան և 1870 թ. սեպտեմբերի 4-ի հեղաշրջումը: Ազ-գային Պաշտպանության կառավարության կազմվելը Փարիզում (Տրեշյու, Ֆավր, Պիկար և «փառասեր փաստաբանների շալկայի» մյուս գործիչները) (Մարքս):

Պրուսական գործերի ռազմական գործողությունները: Նրանց մոտենալը Փարիզին: Ֆրանսիական սոցիալիստների բու-լոր ֆրակցիաների բուլժուական-հայրենասիրական իլյուզիանե-րը: 1-ին Ինտերնացիոնալի Դիլափոր խորհուրդի յերկրորդ զիմու-մը: Մարքսն ու Ենգելսը ֆրանսիական պրոլետարիատի տակ-տիկայի մասին 1870 թ. սեպտեմբերի 4-ից հետո: «Ազգային դա-վաճանության» կառավարության գործունեյությունը: Ազգային գվարդիան և 20 ոկրուզների Կ. Կ. կազմվելը: Պաշարման պատճա-ռած թշվառությունները: Մեցի հանձնումը Բագնի կողմից: Շար-ժումը գավառներում: Լիոնում իշխանությունը խլելու բախումն-յան փորձը: 1870 թ. հոկտեմբերի 31-ի և 1871 թ. հունվարի 22-ի ապստամբությունները: Վիլհելմ 1-ինի զերմանական կայսր հայտարարելը վերստին: Զինադադարի կնքումը և Փարիզի կապիտուլյացիան 1871 թ. հունվարի 28-ին: Ազգային ժողովի գումարումը Բորգոյում: Թիերը գործադիր իշխանության գլուխ: Նոր հեղափոխության հասունացումը: Ազգային գվարդիայի ԿԿ-ի կազմվելը, յերկիշխանության ստեղծումը Փարիզում:

Փարիզյան Կոմունա

Մարտի 18-ի հեղափոխությունը: Թիերի կառավարության փախուստը Վերսալ: Ազգային Դաշնակցության Կենտրոնական Կոմիտեն ժամանակավոր կառավարության գերում: Ապստամբությունները զավթում: Ազգային դաշնակցության Կենտրոնի սխալները: Մարտի 28-ի ընտրությունները և Փարիզյան Կոմունայի հռչակումը: Կոմունայի կազմը: Կոմունայի ամենաակտիվոր գործիչները (Ֆրանկել, Վարլեն, Ֆլյուրանս, Ռուել-Ռիգո, Դելեկլյուզ և Ֆելիքս Պիա):

Կոմունան վորպես պրոլետարիատի ղեկավարություն: Կոմունան վորպես խորհրդային իշխանություն սահմանափակում: Հին պետական մեքենայի կոտորելը և «աշխատող կորպորացիայի» ստեղծումը (Մարքս): Մշտական բանակի վոլնչացումը և նրա փոխարինումը զինված ժողովրդով: Պետական անտիճանավորների ընտրականությունը, պատասխանատվությունն ու փոփոխելիությունը: Ցեկեղեցու անջատումը պետությունից և դպրոցից՝ յեկեղեցուց: Կոմունայի միջոցառումները ժողովրդական լուսավորության բնագավառում: Ցեկեղեցական դուքերի հրապրոպրիացիան: Կոմունայի, վորպես պրոլետարական պետության միջադպրային բնույթը: Կոմունան գավառներում:

Կոմունայի սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությունը: Անվճարական քաղաքականություն մասնավոր սեփականությունը նկատմամբ: Կոմունան և Ֆրանսիական բանկը: Կոմունայի բանվորական քաղաքականությունը: Սաբոտաժի, միսսարարություն և հակահեղափոխության դեմ վարած պայքարի անկազմակերպվածությունն ու թուլությունը: Կոմունայի կողմից Փարիզի մանր-բուրժուազիայի նվաճումն իր կողմը: Կոմունան և գյուղացիությունը: Միասնական և միակ ղեկավար պրոլետարական կուսակցություն բացակայությունը: Հոսանքների պայքարը Կոմունայի ներսում Հասարակական Փրկության Կոմիտե ստեղծելու հարցի շուրջը: Կոմունայի մեծամասնությունն ու փոքրամասնությունը: Ազգային դաշնակցության Կենտրոնական Կոմիտեն: Կոմունայի բանակը, Կլոսդերե, Ռուսել, Դոմբրովսկի: Կոմունայի ռազմական սխալները:

Վերսալի կառավարության դաշինքը պրոլետական կառավարության հետ Կոմունան ճնշելու համար: Ինտերնացիոնալի պայքարը կոմունան փրկելու համար: Մարքսի ցուցմունքները Կոմունային նրա սխալների վերաբերմամբ: Սերայի յերկրորդ միսիան: Ենդելսի ռազմական կոնսուլտացիան: Կատաղի պայքար վերսալցիների դեմ: Վերսալցիները Փարիզում: Գեներալ Գալիֆե: Մայիսյան արյունոտ շաբաթը: Բուրժուազիայի դաշնությունները:

Կոմունայի դասերը: Գլխավոր խորհրդի մանիֆեստը Կոմունայի մասին: Մարքսը պետություն և պրոլետարիատի ղեկավարության մասին Կոմունայի դասերի հիման վրա: Ուպրատունիստների (Ուլեր, Լեկրաֆտ) պայքարը մանիֆեստի հրապարակման դեմ: Կոմունայի փորձի համաշխարհային պատմական նշանակությունը: Փարիզյան Կոմունան, վորպես համաշխարհային պատմության շրջադարձային կետ: Մարքսը, Ենդելսը, Լենինն ու Ստալինը Կոմունայի մասին: Կոմունայի փորձը և Առաջին Ինտերնացիոնալը: Փարիզի Կոմունան և Սոցիալիստական Մեծ հեղափոխությունը Ռուսաստանում:

Կոմունայի պատմագրությունը: Փարիզի Կոմունայի պատմության ուսումնասիրության աղբյուրները: Պատմական հիմնական աշխատությունները: Կոմունայի բուրժուական, մանր բուրժուական և սոցիալ-դեմոկրատական պատմագրության ամենագրված վոր հոսանքները: Կոմունայի պատմության ուսումնասիրությունը ԽՍՀՄ-ում:

ՅԵՄԱ III. ԱՌԱՋԻՆ ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԸ ԿՈՄՈՒՆԱՅԻ ՃՆՇՈՒՄԻՑ ՇԵՏՈ

Միջազգային բանվորական շարժման դրությունը Կոմունայից հետո: Բուրժուական և մանր-բուրժուական տարրերի միավորում բանվորական շարժման մեջ ալյանսականների շուրջը ընդգեմ 1-ին Ինտերնացիոնալի: Պայքարի սրումն 1-ին Ինտերնացիոնալի շարքերում ընդգեմ բախումնականների: Ինտերնացիոնալի դիրքերի թուլացումն առանձին յերկրներում բանվորական շարժման դրության կապակցությամբ:

Ինտերնացիոնալի 1871 թ. Լոնդոնի կոնֆերենցիան: Լոնդոն

նի կոնֆերենցիայի անմիջական ղեկավարութիւնը Մարքսի և Ենգելսի կողմից: Մարքսի և Ենգելսի պայքարը կոնֆերենցիայում հանուն ինքնուրույն բանվորական քաղաքականութեան և կուսակցութեան, հանուն պրոլետարիատի զիջատուութեան, ընդդէմ քաղաքականութիւնից հեռու մնալու ոպորտունիստների լողունգի: Մարքսի և Ենգելսի պայքարը կոնֆերենցիայում հանուն բանվորական շարժման կազմակերպչական միասնութեան և հանուն դասակարգային կարգապահութեան շարժման մեջ:

Կոնգրեսն Սոնվիլյեյում և բախունինականների շրջաբերականը (1871 թ.): Մարքսի պատասխանը բախունինյան շրջաբերականին: Մարքսի աշխատանքը: «Կարծեցյալ պատակտուժն Ինտերնացիոնալում» (հունիս 1872 թ.):

Ինտերնացիոնալի Հաագայի կոնգրեսը (1872 թ.): Կոնգրեսի կոնֆերենցիայի բանվորական քաղաքականութեան և բանվորական կուսակցութեան մասին վորտումները: հաստատումը Հաագայի կոնգրեսի կողմից: Կոնգրեսի կողմից Բախունինի և Գիլյոմի արտաքսումը Ինտերնացիոնալից: Ինտերնացիոնալի Գլխավոր Խորհրդի տեղափոխումը Յեվրոպայից Հյուսիս-Ամերիկյան Նահանգները: Զորգեն Գլխավոր Խորհրդի նախագահ: Անարխիստական ինտերնացիոնալի ստեղծումը: Առաջին Ինտերնացիոնալի վախճանը:

Առաջին Ինտերնացիոնալի փորձը և նրա տեղը պատմութեան մեջ: Մարքսի և Ենգելսի անհաշտութիւնը զանազան տեսակի ոպորտունիզմի դեմ մղած պայքարում: Լենինն ու Ստալինը՝ Մարքսի և Ենգելսի հաջորդներն ու շարունակողները համաշխարհային պրոլետարական շարժման ղեկավարման գործում: 3-րդ Կոմունիստական Ինտերնացիոնալը վորպես 1-ին Ինտերնացիոնալի գործի շարունակողը: Լենինը 1-ին Ինտերնացիոնալի, վորպես 3-րդ Ինտերնացիոնալի անմիջական նախորդի, մասին: Մարքսիզմի հեղինակների հաստատումը բանվորական շարժման մեջ, վորպես 1-ին Ինտերնացիոնալի գործունեութեան արդյունք:

ՔԵՄԱ VI. ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱՅՄՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 1870—1894 թ.թ. ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ

«Հեղափոխութեան վերելք» հաղթանակը, վորպես արդյունք Գերմանիայի վերամիավորման համար մղված պայքարի: Գերմանական իմպերիայի դասակարգային բնույթը: Կայսրութեան

1871 թ. սահմանադրութիւնը: Պրուսիայի տիրապետութիւնը գերմանական կայսրութեան մեջ: Պրուսական ռազմական կազմակերպութեան տարածումն ամբողջ կայսրութեան վրա: Գերմանիայի տնտեսական զարգացումը 70—80—90-ական թվականներին և նրա առանձնահատկութիւնները: 1871—1873 թ.թ. գրյունդերական յեռուգեռը: Զարգացման ուժեղացող անհավասարակցութիւնը: 1873 թ. ճգնաժամը և կապիտալիստական առաջին մոնոպոլիաների յերևալը: Շարունակվող արդյունաբերական հեղաշրջումը: Գերմանիայի տնտեսական առավելութիւնը կապիտալիստական ամենի հին յերկրների նկատմամբ: Արդյունաբերութեան կառուցումը նորագոյն տեխնիկական բազայի վրա: Գերմանական արդյունաբերութեան զարգացման տնտեսական աշխարհագրական պայմանները: Բանվորական ուժի եփանումը թիւնն Անգլիայի համեմատութեամբ:

Տարրական կրթութեան պրուսական սխտեմը: Գերմանական համալսարանները: Գիտական հետազոտութեան մոտեցումը տեխնիկական պրոբլեմների լուծմանը: Տեխնիկական կրթութիւնը:

Գյուղատնտեսութեան մեջ կապիտալիզմի զարգացման պրուսական ուղու հաղթանակը: Ագրարային ճգնաժամի սկիզբը: Պրուսական յունկերութեան սոցիալ-քաղաքական դերը և նրա պատահանները:

Նացիոնալ-լիբերալ կուսակցութեան հետ Բիսմարկի աշխատակցութեան շրջանը (1871—1878 թ.թ.): Բուրժուական քաղաքական կուսակցութիւններ (պահպանողականներ, «ազատ պահպանողականներ», նացիոնալ-լիբերալներ, «ազատամիտներ»):

Գերմանիայի տնտեսական միավորման ավարտումը և բուրժուական իրավակարգի ամրապնդումը: Կայսերական կառավարութեան ֆինանսական անկախութեան ձգտումը: «Սեպտեմբր» և զինվորականութեան կախվածութեան ամրացումը ռեյխստագից: Կայսրութեան ներքին քաղաքական դժվարութիւնները: Պարտիկուլյարիզմ: «Կենտրոնի» կուսակցութեան կազմվելը և նրա առանձնահատկութիւնները: Պահպանողականների մի մասի և «Կենտրոնի» ոպողիցիան Բիսմարկի քաղաքականութեան հանդեպ: Կուլտուրկամպֆ և պայքար «Կենտրոնի» կուսակցութեան դեմ: Լենինի ուղեգրին ճնշումը: Բիսմարկի հաշտվելը «Կենտրոնի» հետ

և կուլտուրկամպֆի դադարեցումը: Կուլտուրկամպֆը բխմարկ-
յան և կաթոլիկական պատմագրության մեջ:

70-ական թվականների բանվորական շարժումը: Եյզենա-
խականները և լասալականները 1871 թվից հետո: «Տեսաստեղորֆի
երան»: «Պատրաստի միավորումը (1875 թ.) և Գերմանիայի սո-
ցիալիստական բանվորական կուսակցության կազմվելը: Մարքսի
և Ենգելսի վերաբերմունքը դեպի լասալականների և եյզենախա-
կանների միացումը: Գոթայի ծրագրի Մարքսի և Ենգելսի քնն-
նադատությունը: Լենինը և Ստալինը Գոթայի ծրագրի մարքս-
յան քննադատության մասին: Մարքսի և Ենգելսի պայքարը
Դյուրինգի դեմ: Սոցիալ-դեմոկրատիայի հաջողությունները միա-
ցումից հետո: Բիսմարկի պահպանողական քաղաքականությունը
1878—1890 թ. թ.: Բիսմարկի խզումը լիբերալների հետ: Բացա-
ռիկ որենքներ սոցիալիստների դեմ (1878 թ.):

70-ական թվականների վերջի և 80-ական թվականների
արդյունաբերական զեպրեսիան: Ագրարային ճգնաժամ: Անցումն
պրոտեկցիոնիզմին: 1879 թ. մաքսային տարիֆը: «Մտրակի և
անուշաբլիթի» քաղաքականություն բանվորական շարժման
նկատմամբ: Բանվորների և ծառայողների վորոշ կատեգորիա-
յի նկատմամբ ապահովագրում մտցնելը (1881—1886 թ. թ.):
Գերմանիայի տնտեսական զարգացումն 80-ական թվականնե-
րին: Թոմաս-Ջիլկրայստի գյուտի ազդեցությունը Գերմանիայի
վրա: Արդյունաբերության նոր ճյուղերի՝ էլեկտրոտեխնիկական
և քիմիական ներկերի՝ ստեղծումը: Իմպերիալիզմի տարրերի ու-
ժեղացումը Գերմանիայի եկոնոմիկայում:

Բիսմարկի արտաքին քաղաքականությունը 70-ական և
80-ական թվականներին: Յերեք կայսրների դաշինքը (1872 թ.):
Ֆրանս-գերմանական պատերազմական տագնապը (1875 թ.): Գեր-
մանիայի դերը 1878 թ. Բերլինի կոնգրեսում: 1879 թ. Ավստրո-
գերմանական դաշինքը: Յեռյակ միությունը (1882 թ.): Գերմա-
նիայի գաղութային քաղաքականության սկիզբը: Առաջին զավ-
թումներն Աֆրիկայում: Վերապահովագրման պայմանագիրը:

Պայքար զինվորական որենքի համար: 1887 թ. կարտելը:
Գերմանական սոցիալ-դեմոկրատիան բացառիկ որենքի
շրջանում (1878—1890 թ.թ.): Բանվորական կազմակերպու-
թյունների ջախջախումը: Կուսակցական ղեկավարության ոպոր-

պունիստական սխալները բացառիկ որենքները մտցնելուց հետո:
Առաջնորդների ղվարածությունն ու մասսաների կայունությու-
նը: Այլ ոպորտունիստների «չեռաստեղության» (Դեյլբերգ, Շրամ,
Բերնշտեյն) յեյլույթը: «Ջախ» ֆրակցիոնները (Մոստ, Գասսելման):
Մարքսի և Ենգելսի պայքարը ոպորտունիստների դեմ յերկու
ֆրոնտի վրա և գերմանական սոցիալ-դեմոկրատիայի ղեկավարու-
թյան տատանումները դեմ: Մարքսի և Ենգելսի շրջաբերական
համակը սոցիալ-դեմոկրատիայի կուսակցական ղեկավարությա-
նը (1879 թ.): Մարքսի և Ենգելսի վարած գիծը ոպորտունիստ-
ներից պառակտվելու ուղղությամբ: Գերմանական սոցիալ դե-
մոկրատիայի և կուսակցության կենտրոնական որդան «Սոցիալ-
Դեմոկրատի» Կծի և ղեկավարության ուղղումը Մարքսի և Են-
գելսի քննադատության ազդեցության տակ: Սոցիալ-դեմոկրա-
տիայի անլեզալ կազմակերպությունների ստեղծումը: Անլեզալ
սոցիալ-դեմոկրատական մամուլը: «Կարմիր Փոստ»: Անլեզալ և
լեզալ աշխատանքի համակցումը կուսակցության կողմից: Պայ-
քար ռալիստագի ֆրակցիայի ոպորտունիստական տարրերի
դեմ: Վիդենի (1880) և Սեն-Նալլենի (1887) պարտեյտագերը: Լե-
նինը գերմանական սոցիալ-դեմոկրատիայի փորձի և Մարքսի
ու Ենգելսի դերի մասին բացառիկ որենքի շրջանում: Մերինգը,
վորպես գերմանական սոցիալ-դեմոկրատիայի պատմագիր:

«Մտրակի և անուշաբլիթի» քաղաքականության անանկու-
թյունը: Ֆրիդրիխ Յ. րդի «99 որը»: Վիլհելմ Զ-րդ (1888—1918
թ.թ.) Մասսայական բանվորական շարժման վերելքը 80-ական
թվականների վերջին և 90-ական թվականների սկզբին: Ռուրի
լեռնագործների գործադուլը (մայիս 1889): Արհեստակցական
միությունների վերականգնումը: Սոցիալ-դեմոկրատիայի ուժե-
ղացումը, չնայած բացառիկ որենքին: Բուրժուազիայի և յուն-
կերության կուրսի փոփոխությունը բանվորական քաղաքակա-
նության մեջ: Վիլհելմ Զ-րդի կոնֆլիկտը Բիսմարկի հետ: Բա-
ցառիկ որենքի վերացումը: Բիսմարկի անկումը: Բիսմարկը դեր-
մանական բուրժուական պատմագիրության մեջ:

Կապրիվի կանցլերությունը (1890—1894 թ.թ.): Կապրի-
վի «նոր կուրսը»: Ագրարային պրոտեկցիոնիզմի թուլացումը:
Առևտրական նոր պոյմանագրեր: Հրաժարումն Ռուսաստանի հետ
մերձեցման բիսմարկյան քաղաքականությունից: Ժամանակա-

վոր հրաժարումն գաղութային քաղաքականությունից և 1890 թ. անգլո-գերմանական համաձայնությունը: Գերմանացի ձեռք բերումը: Բանվոր դասակարգի հետ հաճոյախաղ սկսելու փորձը: Յերկչոտ քայլեր գործարանային որենսդրություն ասպարիզում: 1893 թ. զինվորական որենսդր: Պրուսական յունկերություն ղեկ-գոհությունն առևտրական պայմանագրերից: Յունկերության «բուռնոր» և «նոր կուրսի» վերջը: Գյուղական տնտեսատերերի Միության առաջանալը: Կապրիվիի հրաժարականը: Նոր կանց-լեր Գոգենլոհեն (1894—1900):

Բանվորական շարժումը Գերմանիայում բացառիկ որենսդ-ների վերացումից հետո: Արհեստակցական միությունների և սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության արագ աճումը: Արհես-տակցական միությունների գերմանական Ընդհանուր Հանձնաժո-ղովը: Ֆոյլմարի ռեֆորմիզմը: «Յերիտասարդների» ձախ ուղոր-տունիստական դիրքը: Ենգելսի դերը ուղորտունիզմի դեմ յերկու-ճակատի վրա մղվող պայքարում: Ենգելսի պայքարը հանուն պրոլետարիատի դեկատատուրայի լողունգի: Մարքսի «Գոթայի ծրագրի քննադատություն» հրատարակությունը Ենգելսի կող-մից: Ենգելսի ներածությունը Մարքսի «Քաղաքացիական պա-տերազմը Ֆրանսիայում» և «Դասակարգային պայքարը Ֆրանս-սիայում» պատմական աշխատություններին: Երֆուրտի պար-տեյտագը: 1891 թ.: Կուսակցության Երֆուրտի ծրագիրը և նրա քննադատությունը Ենգելսի կողմից: Լենինն Երֆուրտի ծրագրի մասին:

Բուժուական արհեստակցական կազմակերպությունների (քրիստոնեական, հիբլ-դունկերյան և այլն) պառակտումը: Գեր-մանական սոցիալ-դեմոկրատիան և գյուղացիությունը: Դիսկու-սիա ագրարային ծրագրի շուրջը: Ուղորտունիստական աղավա-ղումները ագրարային հարցում և նրանց քննադատությունը Են-գելսի կողմից:

ՅԵՄԱ V. ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ՆԱԽԱՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ ԻՍՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Գերմանիայի տնտեսական զարգացումը 19-րդ դ. 90-ական թվականների վերջին և 20-րդ դարի սկզբին: 90-ական թվա-

կանների 2-րդ կեսի արդյունաբերական վերելքը: 1900 թվի ճգնաժամը: Իմպերիալիզմի վերջնական հաղթանակը:

Գերմանական իմպերիալիզմի առանձնահատկությունները: Արդյունաբերական զարգացման արագացրած տեմպերը: Կապի-տալիզմի անհամաչափ զարգացման որենսդր 20-րդ դարի սկզբի Գերմանիայի որինակով:

Արտագրություն համակենտրոնացման աստիճանը և մոնո-պոլիանների զարգացումը: Ֆինանսական կապիտալ: Կապը ֆի-նանսական կապիտալի և յունկերության միջև: Գերմանական իմպերիալիզմը համաշխարհային տնտեսության սիստեմում: Կապիտալների արտահանումը: Գերմանիայի գաղութային տի-րապետությունների համեմատական աննշան լինելը: Գերմանա-կան իմպերիալիզմի պարագիտիզմն ու նեխումը: Գերմանական իմպերիալիզմի առանձնահատուկ ագրեսիվություն պատճառները:

Փոփոխություն սոցիալական կառուցվածքի և դասա-կարգերի ու կուսակցությունների փոխարարերությունների մեջ: Բուրժուական կուսակցությունները նախապատերազմյան իմպերիալիզմի շրջանում: Քաղաքական ռեակցիայի աճումը Գեր-մանիայում, վորպես յունկերության և իմպերիալիստական բուր-ժուազիայի տիրապետության արտահայտություն: Վիլհելմ 2-րդ: Պալատական կամարիլյան և նրա քաղաքական ազդեցությունը: Արշավանք պրոլետարիատի քաղաքական իրավունքների դեմ: Ազգային փոքրամասնությունների կեղեքումը (Լեհաստան, Ել-զաս-Լոթարինգիա):

Գոգենլոհյի կանցլերությունը (1894—1900): Կապիտալիստա-կան մոնոպոլիանների աճումը 90-ական թվականներին: «Համաշ-խարհային քաղաքականության» սկիզբը: Բյուլով և Տիրցի: Կիլի ջրանցքի բացումը (1896): Կիս ո-Չառյի և Սադադ ովկյա-նոսում կղզիների զավթումը: Գերմանական իմպերիալիզմի առաջխաղացումը Մերձավոր Արևելքում: Բաղդադի յերիաթուղու կառուցման պլանը: Նավաշինության մեծ պլանը (1898): Պան-գերմանական շարժումը 90-ական թվականների վերջում: Անգ-լիայի հետ բացահայտ կոնֆլիկտի սկիզբը: Վիլհելմ 2-րդի հեռա-գիրը Կրյուգերին: Քաղաքական ռեակցիայի ռեֆորմացիոն յերկրի ներսում: Բացառիկ որինքների վերադարձը: Ընդ-

հանուր ընտրական իրավունքի վերացումը Սաքսոնիայում (1896 թ.):

Բանվորական շարժումը 90-ական թվականների վերջին: Արհեստակցական միությունների աճումը: Բանվորական արիստոկրատիա և բյուրոկրատիա: Ոպորտունիզմի բացահայտ զբոսը **հեղափոխական մարքսիզմի դեմ: Ե. Բերնշտեյն: Ռեվիզիոնիզմը** վորպես միջազգային ոպորտունիզմի թեորիա: Զախերի պայքարը **Բերնշտեյնի դեմ**, նրանց ոպորտունիստական սխալները: Ռոզա Լյուքսեմբուրգ (1871-1919):

Լենինի և Ստալինի պայքարը Բերնշտեյնի դեմ, վորպես միակ հետևողական հակահարված ռեվիզիոնիզմին: Արհմիութենական ղեկավարությունը վորպես ռեվիզիոնիզմի պատվար:

Բյուլովի կանցլերությունը (1900-1909): Հարկային ծանրություն աճումը յերկրում: Կայսերական կառավարության բյուրոկրատական կենտրոնացման և ֆինանսական անկախության աճումը: Յունկերների և կուլակություն պրոտեկցիոնիստական պահանջները: 1902 թ. վաշխառուական տարիֆները: Առևտրական պայմանագրեր (1903 թ. և հետև.): Գերերո և Հոտենտոտների ցեղերի ապստամբությունն Աֆրիկայում (1904 թ.): Բյուլովի արտաքին քաղաքականությունը: Տանժեր: Բյերկե: Ալթեգերաու: Ռուսաստանում ինտերվենցիա կատարելու նախադիեր ռուսական հեղափոխության հաղթանակի դեպքում:

Սոցիալ-դեմոկրատիան և ռեվիզիոնիզմը: Կուսակցական ղեկավարության ցենտրիզմը (Բերեյ, Կաուցկի և ուրիշները): 1908 թ. Դեկդեների պարտկյտագը: Ռեվիզիոնիզմի դատապարտումը խոսքով: Գերմանական սոցիալ-դեմոկրատիայի ղեկավարության պայքարը բուրժուականների դեմ: Զախ ուղղիկները մենշեիկյան դիրքերը Ռ.Ս.Դ.Կ.յան պառակտման հարցում:

Ռուսաստանի 1905 թ. հեղափոխության ազդեցությունը Գերմանիայի վրա: Մասսայական հեղափոխական շարժման վերելքը և գերմանական սոցիալ-դեմոկրատիայի ղեկավարության արգելափակող դերը: Ընդհանուր գործադուլի հարցը: 1905 թ. հեղափոխության փորձի պրոպականդան ձախ ուղղիկների կողմից և նրանց կիսամենշեիկյան սխալները: Արհմիութենական ղեկավարության պայքարը մասսաների հեղափոխական յիլույթների դեմ: Արհեստակցական միությունների Դյունի կոն-

գրեսը (մայիս 1905 թ.): Յենայի պարտկյտագը (1905 թ.): Բանվորական մասսաների պայքարն ընդհանուր ընտրական իրավունքի համար Պրուսիայում, Սաքսոնիայում ու հարավ-գերմանական պետություններում և նրա արդյունքները: Առաջին ռուսական հեղափոխության պարտությունը և կուսակցական ղեկավարության կապիտալիզացիան ոպորտունիստների տաջ Մանգեյմի պարտկյտագում (1906 թ.):

1907-1909 թ. արդյունաբերական ճգնաժամը: Լենինը աշխատավոր դեմոկրատիայի դրություն մասին Գերմանիայում 20-րդ դարում: Բանվորների ռեալ աշխատավարձի խիստ անկումը: 1907 թ. քաղաքական ճգնաժամը, «հոտենտոտյան բլոկը» և 1907 թ. ընտրությունները: Բլոկի հաղթանակն ընտրություններում: Նրա քաղաքականությունը: Հարկերի աճումը: Պայքար ֆինանսական ռեֆորմի շուրջը: Ռեակցիոն որենք միությունների մասին (1908): Ծովային և ցամաքային սպառազինությունների ուժեղացումը: (1906 թ. և 1908 թ. որենքները): «Հոտենտոտյան բլոկի» քայքայումը: Բյուլովի հրաժարականը:

Բեռլին-Հոլվեգի կանցլերությունը (1909-1917): «Սև յերկնագույն» բլոկը: Պայքարի վերակում հանուն Պրուսիայում ընտրական իրավունքի ռեֆորմի: Մասսայական փողոցային ցույցեր Բերլինում, Ֆրանկֆուրտում Մայնի վրա և մյուս խոշոր կենտրոններում: Արյունոտ կերակին Բերլինում (6 մարտի 1910 թ.): Շարժման վիժեցումը գերմանական սոցիալ-դեմոկրատիայի ղեկավարության կողմից: Ելլաս-Լոթարինգիայի ավտոնոմիան (1910): Ժողովրդական պրոգրեսիվ կուսակցության կազմվելը: 1912 թ. ընտրությունները: Սոցիալ-դեմոկրատների դիրքն ընտրություններին: Մանր բուրժուական ընտրողների հոսանքը դեպի սոցիալ-դեմոկրատիան: Սոց-դեմոկրատների հաղթանակը և սև-յերկնագույն բլոկի պարտությունը 1912 թ.: Բեռլին-Հոլվեգի վերակողմնորոշումը դեպի «ձախ խմբակները»: Միլիտարիզմի խիստ աճումը պատերազմին նախորդող վերջին տարիներին: 1912 թ. ծովային որենքը: Որենքներ բանակի ուժեղացման մասին (1911-1912 և 1913 թ. թ.): Գերմանիայի միջազգային դրություն վատացումը: Շովինիզմի աճումը և իմպերիալիստական շրջանների կողմից աշխարհի նոր վերա-

բաժանման պահանջը: Պրուսական ղեկավարականութեան կամայա-
կանութիւնը: Ճարքերնի միջնորդեալը:

Բանվորական շարժումը նախապատերազմյան տարիներին: Յերկու տենդենցների պայքարի սրումը գերմանական բանվորա-
կան շարժման մեջ: Բացահայտ ոպորտունիստները, ցենտրիստ-
ները և ձախ ռադիկալները (արմատականները): Կուսակցական
զեկավարութիւնը Կարլ Լիբկնիխտի հակամարտութիւնը սոցիալ-
աւտորիտական ղեկը 2-րդ ինտերնացիոնալի Շտուտգարտի
կոնգրեսում (1907): Հարավ-գերմանական սոցիալ-դեմոկրատները
և կուսակցական ղեկավարութիւնը («Բադենի կադուսը»): Կուսց-
կին վորպես ցենտրիզմի թիրեաթիկ: Կաուցկու պոլեմիկան Ռոզա
Լյուքսեմբուրգի հետ «սովամահութեան» տակտիկայի և «տապալ
ման» տակտիկայի մասին: Գերմանական սոցիալ-դեմոկրա-
տիայի գանազան հոսանքների վերաբերմունքը դեպի զաղութային
հարցը, միլիտարիզմը և պատերազմական վտանգը:

Լենինն ու Ստալինը գերմանական ձախ ռադիկալների և
ցենտրիզմի մասին: Լենինի և բուլշեիկների պայքարը գերմա-
նական սոցիալ-դեմոկրատիայի ոպորտունիզմի և ցենտրիզմի դեմ,
ձախ ռադիկալների կիսամենշեկյան սխալների և անհետեւի-
ղականութեան դեմ (Կլարա Յետկին և Ռոզա Լյուքսեմբուրգ):
Կուսակցական ղեկավարութեան ոպորտունիզմը պրակտիկ քա-
ղաքականութեան հարցերում՝ բյուշետային հարց, լիբերալների
հետ բլոկ կազմելու հարցը, հանրապետութեան լոզունգի հարցը:

Բեքեյի մահը (1913): Շեյդեմանը, Երերտը սոցիալ-դեմոկ-
րատիայի գլխավորողները:

Տրոցկիստական կոնտրաբանդան գերմանական սոցիալ-դե-
մոկրատիայի պատմութեան լուսաբանման խնդրում: Ընկ. Ստա-
լինի «Пролетарская Революция»-յի խմբագրութեանը դրած
նամակի նշանակութիւնը նրա մերկացման գործում:

ԹԵՄԱ VІ. ԱՆԳԼԻԱ (1868—1895 թ. թ.)

Անգլիական իմպերիալիզմի, վորպես «առավելագույն գաղութա-
յին» իմպերիալիզմի տառաջման պատմական պայմանները: Իմպե-
րիալիզմի մի քանի գծերի վաղ յերկման գալն Անգլիայում: Իմ-
պերիալիզմի անհաճախ միջադէպի վարչական ուղիները Անգլիայի

որինակով: 1873 թ. ճգնաժամը, վորպես բեկման մոմենտ Անգ-
լիայի տնտեսական զարգացման մեջ: Նոր յերկրների ինդուս-
տրացումը և աղբիւրների ազդեցութիւնը Անգլիայի վրա: Ան-
գլիայի տնտեսական զարգացման տեմպերի համեմատական դան-
դաղումը XIX. դ. վերջին քառորդում: Արդյունաբերական հեղե-
մոնիայի կորուստն Անգլիայի կողմից: Լոնդոնի, վորպես համաշ-
խարհային առևտրի ֆինանսավորման կենտրոնի, դերի պահպա-
նումը: Տիրապետութեան պահպանումը ծովերում և զաղութ-
ներում:

Անգլիայի դատակարգային կազմի առանձնահատկութիւն-
ները: Արդյունաբերական բուրժուազիա և ֆինանսական ոլիգար-
խիա: Պրոլետարիատ: Լենդ-լորդիզմ: Սոշոլ հողատերերի սոցիա-
լական հզորութիւնը:

Ագրարային ճգնաժամն Անգլիայում:

Մարքսը, Ենգելսը, Լենինն ու Ստալինը XIX դ. 70-ական
թվականների Անգլիայի պետական մեքենայի բնույթի մասին:
Յերկու կուսակցութիւնների սխառն: Պրոլետարիատի ինքնու-
րոյն քաղաքական կուսակցութեան բացակայութիւնը: Ռազ-
մական ուժերի կազմակերպումը: Կամավոր պինվորական ծա-
ռայութեան սխառն: Նավատորմի և ծովային առաջնութեան
դերն Անգլիայի համար: «Յերկու վոդնուց մեկի դիմաց» սկզբ-
բունքի պահպանումը: XIX դ. Անգլիայի քաղաքական և վար-
չական կարգը բուրժուական պատմա-իրավարանական գրակա-
նութեան մեջ (Դայսի, Լոուել, Ռեդլիխ): Ստալինն անգլիական
բուրժուազիայի մասին: (Զրույց Ուելսի հետ): Լիբերալներն ու
պահպանողականները 70-90-ական թվականներին: Լիբերալ
կուսակցութեան դասակարգային բաղան 70-80-ական թվական-
ներին և նրա ծրագիրը: Դադստոնի առաջին միլիտարութիւնը
(1866-1874): 1871 թ. ախտը արհեստակցական միութիւնների
մասին: Ժողովրդական կրթութեան սխառնն Անգլիայում: Ժո-
ղովրդական կրթութեան ռեֆորմը (Ֆոկս): Դադսոնի քվեարկու-
թիւն մտցնելը:

Իրլանդիայի քաղաքական և տնտեսական դրութիւնն 70-
80-ական թվերին: Դադստոնի իրլանդական քաղաքականու-
թիւնը:

Իմպերիալիստական տրամադրութիւնների աճումը: Դիզրա-

յիւրեւ պահպանողական մինիստրութիւնը (1874-1880): Նրա բան-
վորական քաղաքականութեան գեմազոգիական բնույթը: Ա-
ռաջին բանվորական ներկայացուցիչները պարլամենտում
(1874): Ռեակցիոն քաղաքականութիւնը Իրլանդիայի նկատմամբ:
Գաղութային եկապանսիայի ուժեղացում: Սուեզի ջրանցքի ակ-
ցիաների գնումը (1875): Միջամտութիւն Արևելյան ճգնաժամի
մեջ (1875-78):

Կիպրոսի գավթումը (1878): Պատերազմ Ավղանստանի հետ
(1879-80): Տրանսիլւանիան գավթելու փորձ: Վիկտորիային Հնդ-
կաստանի կայսրուհի հայտարարելը (1877):

Գլադստոնի յերկրորդ մինիստրութիւնը (1880-1885): Ընտրա-
կան յերրորդ ռեֆորմը 1884թ.: Անգլիայի քաղաքական կարգերը
1884 թ. ռեֆորմից հետո, վորպես բուրժուական դեմոկրատիայի
սահմանափակ և սահմանադրական բնույթի որինակ, համեմատած
հաղթանակած սոցիալիզմի Ս տ ա լ ի ն յ ա ն Ս ա հ մ ա ն ա դ ր ու-
թ յ ա ն հետ:

Սոցիալիզմի առաջին հաջողութիւններն Անգլիայում: Սո-
ցիալ-դեմոկրատական ֆեդերացիա (1884): Հայդման: Ենգելսի
պայքարը սոցիալ-դեմոկրատական ֆեդերացիայի աղանդավո-
րութիւնի դեմ: Սոցիալ դեմոկրատական ֆեդերացիայի՝ պառակ-
տումը: Սոցիալիստական Լիգայի ծագումը:

Ֆաբիանական ընկերութիւն (1884): Բերնարդ-Շոու-Վեբն:
Սոցիալիստական կազմակերպութիւնները և արեղ-յունիոնները:
Հեղափոխական շարժման աճումն Իրլանդիայում (70-ական թվերի
վերջը): Իրլանդացիների պարլամենտական ոպոզիցիան և Հոմբու-
լի լոգունգը: Չարլզ-Պարնելլ: Հոդային լիգա: Մայկիլ Դեվիտտ: Հո-
դային լիգայի պատֆորմը և պայքարի մեթոդները: Գլադստոնի
իրլանդական քաղաքականութիւնը ռեպրեսիաների և քաղա-
քական ռեֆորմների քաղաքականութիւնը և:

Պահպանողականների գավթոական քաղաքականութիւն
շարունակումը լիբերալների կողմից: Յեգիպտոսի ռազմական
ոկուպացիան: Յեգիպտոսի նշանակութիւնն Անգլիայի համար:
Սուդանի նշանակութիւնը Յեգիպտոսի վրա իշխելու համար: Գոր-
դոնի ելապեդիցիան դեպի Սուդան: Մալդիի ապստամբութիւնը:
Գորդոնի կործանումը: Գլադստոնի կաբինետի անկումը:

Պահպանողականների գերակշռութիւն շրջանը: 80-ական
թվականների ռեպրեսիան և նրա հետևանքները:

Լիբերալ կուսակցութիւն թուլացման պատճառները: 1885-
86 թ.թ. քաղաքական ճգնաժամը: Սոսբերիի առաջին մինիստրու-
թիւնը (1885) և Գլադստոնի յերրորդ մինիստրութիւնը (1885-
1886): Իրլանդական հոմբուլի նախագիծը: Լիբերալ կուսակցու-
թիւն պառակտումը: Լիբերալ-յունիոնիստները: Ջոզեֆ Չեմբեր-
լինը: Առաջին հոմբուլի ձախողումը: Սոսբերիի յերկրորդ մինիս-
տրութիւնը (1886-1892): Պահպանողականների սոցիալական
քաղաքի փոխվելը: Չնադիկի լիգան: Ռեպրեսիաների ուժեղա-
ցումն Իրլանդիայում: Տեղական ինքնավարութիւն ռեֆորմը գրա-
ֆութիւններում: Գաղութային եկապանսիայի նոր սրումը:

Մասսայական բանվորական շարժման վերելքը 80-ական
թվերի յերկրորդ կիսում: Շարժումը՝ գործադուլ և անկազմա-
կերպ բանվորների մեջ: Տրեդ-յունիոնների հին առաջնորդների
պաբաութիւնը արեղ-յունիոնների Լոնդոնի կոնգրեսում 1886 թ.:
Հին արեղ-յունիոնականութիւն ճգնաժամը: Լոնդոնի նա-
վաշինական բանվորների գործադուլը (1889): Աժխահատ-
ների գործադուլը (1892-1893): Նոր արեղ-յունիոնականու-
թիւն: Թոմաս Մանը: Ենգելսը և Եվելինգները բանվորական,
անկախ քաղաքականութիւն համար մղված պայքարում: Անկախ
բանվորական կուսակցութիւն կազմվելը (1893): Ոպորտունիզ-
մի հաղթանակը Անկախ բանվորական կուսակցութիւն մեջ:
Կեյթ-Գարդի: Ռամզես Մակդոնալդ:

Անգլիական բանվորական շարժման պատմութիւն մշա-
կումը պատմական գրականութիւն մեջ (Վեբբի Կոլլ, Բեր,
Ռոտշտեյն):

Լիբերալների կարճատև վերադարձն իշխանութիւն: Գլա-
դստոնի չորրորդ կաբինետը (1892-1894): Խմբավորութիւնի պայ-
քարը լիբերալ կուսակցութիւն ներսում: Ռադիկալները, գլադս-
տոնականներ, լիբերալ-իմպերիալիստներ: Բիլլ ծխական խոր-
հուրդներ կազմելու մասին (1894): Հոմբուլի յերկրորդ նախա-
գիծը և կոնֆլիկտը լորդերի պալատի հետ: Գլադստոնի փո-
խարինումը Ռոզբերիի կողմից պրեմիերի պաշտոնում (1894):
Լիբերալ արեղ-յունիոնների գերքերի ուժեղացումը: Տրեդ-յու-
նիոնների կոնգրեսի կանոնադրութիւն վերանայումը (1894 թ.):

ԹԵՄԱ VII. ԱՆԳԼԻԱՆ ՆԱԽԱՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ
ԻՍՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Անգլիան և 90-ական թվականների արդյունաբերական վերելքը:

1900 թ. ճգնաժամը: Իմպերիալիզմի վերջնական հաղթանակը:

Կարևորագույն մոնոպոլիստական միավորումներն անգլիական արդյունաբերության, նավագնացության մեջ, գաղութային հումքի շահագործման քննադատում: Կապիտալների արտահանման ուղղությունն Անգլիայից: Անգլիայի գաղութային հզորությունը և նրա ամրացումը 70-90-ական թվականների զավթումների հետևանքով: Անգլիական կապիտալիզմի պարագիտական նեխումը («Ռանայների պետություն»):

Սուբերիի և Բալֆուրի միևնույն ժամանակները (1895-1902-1906): Սուբերիին և Զոդեֆ Զեմբերլենը: Զեմբերլենի «միասնական ինքնամատակարարվող կայսրության» պլանը: Պայքար գաղութային մոնոպոլիայի պահպանման և ամրապնդման համար: Կառավարի պայքար Ֆրանսիայի հետ Աֆրիկայի բաժանման համար: Մետիլ-Ռոդար (1853-1902) — «աֆրիկական Նապոլեոն»: Անգլո-բուրական պատերազմը (1899-1902): Զինգոյիստական տրամադրություններ պատերազմի կապակցությամբ: 1902 թ. ուսակցիոն որենքը ժողովրդական կրթության մասին: Լիբերալները, իմպերիալիստները և ռադիկալները: Ագիտացիա հոգուտ պրոտեկցիոնիզմի:

Ֆրեյսերների հեռանալը կաբինետից և Զեմբերլենի հըրաժարականը (1903): Իրլանդական հոգային բիլլը (1903): Վիկտորիա թագուհու մահը (1901): Եղվարդ 7-րդ (1901-1910):

Անգլո-գերմանական հակամարտության աճումը, յիբր միաժամանակ Հեռավոր Արևելքում, սրվում և անգլո-ռուսական մերցակցությունը: Անգլո-ճապոնական դաշինքը և Անգլո-ֆրանսիական Անտանտան: Սպառազինումների աճումը:

Անգլիական բուրժուազիայի նոր հարձակումը բանվոր դասակարգի վրա 90-ական թվականների կեսերից: Բանվորական արիստոկրատիան և պրոլետարիատի մասսաների դրությունն Անգլիայում: 90-ական թվականների վերջերի գործադուլները:

Արհեստակցական միությունների ամալգամացումը: Դասակարգային պայքարի սրումը յերկրում 20-րդ դարի սկզբից: Գործ Տաֆ հովտի գործադուլի մասին (1900) և բանվորական ներկայացուցչությունից: Կապիտալիզմի կապակցությամբ: Լեյբորիստական կուսակցություն: Նրա կազմվելը, կազմակերպչական կառուցվածքը, ծրագիրն ու տակտիկան: Լենինն ու Ստալինը Անգլիական բանվորական կուսակցության մասին Անգլո-բուրական պատերազմի դատապարտումը Տերեդ-յունիոնների կոնգրեսի կողմից (1902): Շոտլանդական Սոցիալիստական բանվորական կուսակցությունից: Կազմվելը (1903): 1905 թ. Ռուսական հեղափոխությունից: Անգլիայի վրա: Գործադուլային շարժման վերելքը: Ֆերկաթուղայինների ընդհանուր գործադուլը (1906): Բանվորական ներկայացուցչության կոմիտեի վերակազմումը Բանվորական կուսակցության (1906):

1906 թ. ընտրությունները և պահպանողականների պարտությունը: Լիբերալներն իշխանություն գլուխ: Բանվորական ֆրակցիայի կազմվելը պարլամենտում: Կեմպբել—Բաններմանի կաբինետը (1905—1908): Լենինը իմպերիալիզմի շրջանում ուսակցիայի ուժեղացման ու պահպանողականների և լիբերալների դիրքերի մերձեցման մասին: Զոն Բերիսի մտնելը լիբերալ միևնույն ժամանակ: Լոյդ-Ջորջի դերը կառավարության մեջ: 1907—1908 թ. թ. հոգային որենքը:

Ասկվիտի կաբինետը (1908—1915): Ուբորնի գործը (1908): Բանվորական շարժման նոր վերելքի սկիզբը: Լիբերալ կուսակցության մանյովրները բանվորական հարցի քաղաքականությունում: Սկա կոնֆլիկտների մասին արդյունաբերության մեջ: 8-ժամյա բանվորական որ ածխահատների համար (1908): Որենք ծերերի կենսաթոշակի մասին (1908):

Անգլո-գերմանական ծովային մրցակցությունը: Ռազմական ծախքերի աճումը: Լոյդ-Ջորջի բլուշեն (1909): Պահպանողականների դիմադրությունը: Պայքար լորդերի պալատի հետ: Վերկուսակցական և ազգային կառավարության նախագիծը վորպես անգլիական իմպերիալիզմի ճգնաժամի տրոստայություն: 1911 թվի պարլամենտական ռեֆորմը: Բուրժուական դեմոկրատիայի սահմանափակվածությունը Անգլիայի քաղաքական կարգերի որինակով 1911 թվի ռեֆորմից հետո: Ապահովագրություն հիվանդություն, հաշմանդամություն, գործադրկության դեպքում

բանվորների մի քանի կառեգորիաների համար (1911): Աշխատավարձի նվազագույնի սահմանումը տնային արդյունաբերության մի քանի ճյուղերում: Պահպանողական կուսակցության ուժեղացումը 1910 թ. ընտրություններից հետո: Հակասությունների խիստ սրումը Անգլիայի և Գերմանիայի միջև և լիբերալ կառավարության նախապատրաստությունը պատերազմի համար:

Դասակարգային պայքարի սրումը և ազգային-ազատագրական շարժման նոր վերելքն Իրլանդիայում: Շին-Ֆեյններն Իրլանդիայում: Պայքար հոմբուրի բիլի շուրջը: Յերբորդ հոմբուրը: Պահպանողականների կողմից քաղաքացիական պատերազմի նախապատրաստումն Իրլանդիայում: «Հաստատապինդներ» խմբակը: Կարսոն: Ոլտերքիններն Իրլանդիայում: Պարլամենտարիզմի և բուրժուական դեմոկրատիայի ճգնաժամն Անգլիայում Իրլանդական հարցի կապակցությամբ:

Յերկու տեղեկանքների պայքարի սրումը Անգլիայի բանվորական շարժման մեջ: Բանվորական կուսակցության վերածումը լիբերալների ձախ թևի: Պայքար տրեդ-յունիոնների ներսում: Գործադուլային շարժման վերելքը: Նոր գծեր նրա մեջ: Արդյունաբերության ազգայնացման պահանջը: Յերկաթուղայինների (1911 թ.) նավաշինական բանվորների (գոկերների) (1912 թ.) գործադուլները: Աշխատավարձի միջնորդական սահմանում ածխահանքների համար (1912): Տրանսպորտի աշխատավորների գործադուլը Դուբլինում (1912 թ.), Զիմ Լարկին: Զիմ Կոննոլին (1870—1916) և նրա ղեկն Անգլիայի և Իրլանդիայի բանվորական շարժման մեջ: Անգլիական բանվորական լիգերների զավաճանական քաղաքականությունը և մասսաների պայքարը արհմիութենական բյուրոկրատիայի դեմ: Անգլիական սինդիկալիզմը: Թոմաս Մանը (ծն. 1856 թ.) և նրա «Ինդուստրիալ յունիոնիզմի» պրոպագանդան: «Վոչ աշտոնական շարժում» բանվորների շարքերում: «Շոպուտ-արդերի (ֆաբրիկա-գործարանային ավագների) շարժումը: Տրեդ-յունիոնների յեռյակ միությունը (1914): Դիլդեյական սոցիալիզմ: Սոցիալ-դեմոկրատական ֆեդերացիան նախապատերազմյան տարիներում: Ձախ թևի բաժանվելը Անկախ բանվորական կուսակցությունից: Վիկտոր Դրեյսոնի գործը: Անկախ բանվորական կուսակցության մեջ ձախ թևի կազմվելը: Զորջ Լենսբերի (ծն. 1859): Բրիտանական Սոցիալիստական կուսակ-

ցություն կազմվելը: ԲՄԿ-ի ծրագիրը: Հոսանքների պայքարը նրա մեջ: Հայդմանի սոցիալ-շովինիզմը: Բրիտանական սոցիալիստական կուսակցության ձախ թևը և նրա ազանդավորությունը: Անգլիական սոցիալիզմի թուլության պատճառները: Լենինի պայքարն անգլիական սոցիալիստների ոպորտունիզմի և ազանդավորության դեմ: Լենինն ու Ստալինն Անգլիայի բանվորական շարժման մասին:

ԹԵՄԱ VIII. ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԿԱՅՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ XIX ԴԱՐԻ ՎԵՐՋՈՒՄ ՅԵՎ XX ԴԱՐԻ ՍԿԶԲՈՒՄ

Բրիտանական գաղութային կայսրության աճումը 19-րդ դարի վերջում: Տրոպիկական գաղութների տեսակարար կշռի մեծանալը: Անգլիական գաղութային քաղաքականության կեղծ-լիբերալիզմը: Դուլ յունիոնն Հնդկաստանում: Ազգային-ռեֆորմիստական շարժումը 80—90-ական թվերին Հնդկաստանում: Ազգային կոնգրեսներ: Ժողովրդական շահերի զավաճանությունը հնդկական բուրժուազիայի կողմից: Հնդկաստանը լորդ Քերզոնի կառավարչության ներքո: Հեղափոխական շարժման վերելքը հնդկաստանում 1906—1907 թ. թ. վերադառնալով 1905 թ. ուսական հեղափոխության արձագանքներից մեկը: «Չափավորներ» և «ծայրահեղներ»: Թիլակ:

Հնդկական պրոլետարիատի, վերադառնալով ինքնուրույն ուժի, յեռյակի սկիզբը: Մորլեյ-Մինտոյի ռեֆորմները և չափավորների կապիտուլյացիան: Լենինը Մորլեյի քաղաքականության մասին: Ծայրահեղների անընդունակությունը գլխավորելու ժողովրդական հեղափոխությունն Հնդկաստանում:

Յեգիպտոս: Յեգիպտոսի տնտեսական զարգացումը: Ագրարային կարգը: Յեգիպտոսի շահագործման մեթոդներն օտարերկրյա կապիտալի կողմից: Յեգիպտոսի քաղաքական ստատուսը: Ազգային-ազատագրական շարժման զարգացումը և անգլիական կառավարության քաղաքականությունը: Լորդ Կրոմեր:

Դոմինիոններ: Նրանց տնտեսական արագ պրոգրեսը: Դոմինիոնների ագրարային կարգը: Դոմինիոնների ինդուստրացիան: Քաղաքական և տնտեսական փոխհարաբերություններ կայսրության հետ: Կայսրության պրոտեկցիոնիզմի պրոբլեմը և պրե-

Ֆերենցիալ տարիքները: Հիմնական բուրժուական կուսակցությունները Կանադայում և Ավստրալիայում: Կանադայի և Ավստրալիայի քաղաքական կառուցվածքը: Ավստրալիական ֆեդերացիայի կազմվելը:

Կապի գաղութն ու Նատալը բուրժուական պատերազմից առաջ: Վոսկի և ալմատները հարավային Աֆրիկայում: Սեպիլ Ռոդե: Հարավային Աֆրիկան բուրժուական պատերազմից հետո: Հարավ-Աֆրիկական ֆեդերացիան:

Բրիտանական կայսրության մյուս գաղութները: Տրոպիկական գաղութներն Աֆրիկայում և նրանց աճող տնտեսական նշանակությունը: Մալակա թերակղզին: Ծովային հենակետերի և ածխային կայանների սխտեմը: Բրիտանական կայսրության հիմնական կոմունիկացիոն դժեբը: Կայսրության քաղաքական կազմակերպությունը: Կայսերական կոնֆերենցիաները: Կենտրոնախույզ տենդենցները կայսրության մեջ: Կայսրության պաշտպանություն կոմիտե:

ԹԵՄԱ IX. ՅԵՐՐՈՐԴԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՖՐԱՆՍԻԱՅՈՒՄ 1870-ԻՑ ՄԻՆՁԵՎ 1900 թ. թ. ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Ֆրանսիայի տնտեսական զարգացումը 19-րդ դարի վերջին յերրորդում: Ֆրանսիական իմպերիալիզմի, վորպես «վաշխառուական» (Լենին) իմպերիալիզմի, առաջացման պատմական պայմանները: Տնտեսական և քաղաքական զարգացման անհամաչափության որեւէ Ֆրանսիայի որինակով: Արդյունաբերության և արտաքին առևտրի զարգացման դանդաղացրած տեմպերի պատճառները: Բանկային կապիտալի զորությունը: Ելզասի և Լոթարինգիայի կորստի նշանակությունը Ֆրանսիայի համար: Ագրարային հարաբերություններ: Ագրարային ճգնաժամ: Ֆերկրի մեծ մասի մանր-բուրժուական և գյուղացիական բնույթը: Բնակչության թույլ աճումը:

Ֆրանսիան ֆարիդյան կոմունայի ճնշումից հետո: «Հանրապետություն առանց հանրապետականների»: Թիերի կառավարությունը և «Մոցիարիզմ» արժատախիլ տնկումը նրա քաղաքականությունը: Մայիսյան հեղաշրջումը (1873) և միապետական ռեստավրացիայի վտանգը: Մակ-Մանոն (1873—1878): Միապետական պլանների անհաջողությունները: Բուրժուական

հանրապետականների ձգտումը բանվորական շարժումն ուղղելու տրեղ-յունիոնիզմի հունով: Յերրորդ հանրապետություն սահմանադրությունը (1875):

1875 թ. սահմանադրությունը: Դեմոկրատիզմի սկզբունքի սահմանափակվածությունը և անհետևողականությունը Յերրորդ հանրապետության քաղաքական կարգերում: Մակ-Մանոնի միապետական պետական հեղաշրջման փորձը: Մակ-Մանոնի հրաժարականը:

1878 թ. Փարիզի համաշխարհային ցուցահանդեսը:

1876 և 1877 թ. թ. բանվորական համագումարները: «Կոոպերատիվիստների» տիրապետությունը այդ համագումարներում:

Չափավոր հանրապետականներն իշխանություն զուլի: Հանրապետության նախագահ Ժյուլ-Գրեի (1879—1887): Բուրժուական «ոպորտունիստները»: Դամբետտա: Մինիստրությունների հաճախակի փոփոխությունը և նրանց կուսակցական կազմի անկայունությունը:

Բանվորական շարժումը պաշարողական դրության վերացումից հետո: Կոլեկտիվիստների պրոպանդանդան: Ժյուլ-Գրե (1845—1923): Պոլ Լաֆարգ (1842—1910): Պոլ Բրուսս (1854—1912): Լիոնի բանվորական կոնգրեսը (1878): Շարժում հոգուտամնիստիայի: Մարսելի բանվորական կոնգրեսը (1879) և կոլեկտիվիստների հաղթանակը: Բանվորական կուսակցություն ծրագրի մշակումը և Մարքսի դերն այդ գործում: 1880 թ. Հավրի կոնգրեսը և Բանվորական կուսակցության կազմակերպումը: 1880 թ. մնիստիան: Բլանկիստները (Կենտրոնական հեղափոխական կոմիտե):

1881 թ. ընտրությունները և պառակտում հանրապետական բանակում: Բուրժուական ռազիկալները և բուրժուական «ոպորտունիստները»: Ենգելսը «Կլեմանսոյի հանրապետության» և «Դամբետտայի հանրապետության» մասին: 80-ական թվականների սկզբի լիբերալ ռեֆորմները: Հակակղերական քաղաքականությունը: Ժողովրդական կրթության կազմակերպման սխտեմը Ֆրանսիայում: Յեկեղեցու դերը Ֆրանսիական դպրոցում: Ժյուլ Ֆերրիի դպրոցական ռեֆորմը (1882): Արհեստակցական միությունների լիգալացումը (1884):

Ֆրանսիական բուրժուական ռազիկալիզմի ծրագրերն ու իրերորդիան: Ժորժ Կլեմանսո (1841-1930):

Բանվորական կուսակցութեան պառակտումը (1882): Գեղի տակտիկական սխալները բուրժուական ռազիկալների նկատմամբ: Գեղիստներ և Պոսսիբիլիստներ: Բանվորական կուսակցութեան պառակտման հավանութիւնը Մարքսի և Ենգելսի կողմից:

1882-1883 թ.թ. արդյունաբերական ճգնաժամը: Մոնոպոլիաների աճումը: Անցումն պրոտեկցիոնիզմին: Գաղութային եկսպանսիայի ուժեղացում:

80-ական թվականների հիմնական գաղութային զավթումները (Թունիս, Հնդկա-Չին, Արևմտյան և Կենտրոնական Աֆրիկա): Գաղութային կայսրութեան նշանակութիւնը ֆրանսիական բուրժուազիայի համար: Ուերրի—«տոնկինցի»: Յերկաթուղային կոնցեսիաներ: «Հանրապետականները, ոպորտունիստները», վորպես խոշոր կապիտալի ներկայացուցիչներ: 80-ական թվականների արդյունաբերական դեպրեսիան: Մասսաների հիասթափումը Հափափոր հանրապետականների քաղաքականութիւնից: Դժգոհութեան աճումը գյուղացիութեան և քաղաքի մանր բուրժուազիայի մեջ: Գյուղատնտեսական ճգնաժամը և գյուղացիութեան դրութեան վատթարացումը: Ֆիլոքսերան գինեգործական շրջաններում: Ֆրեյսինոյի կարիները (1886) և գինեբալ Բուլանժեն: Բուլանժիստական շարժումը (1885-1889): «Պատրիոտների լիգա» (Դերուլեդ) և ուղալիստական շարժման աճումը: Ֆրանսիական ռեակցիոններն Փաշիստական «պատմաբանների» խզրզանքներում:

Բանվորական կուսակցութեան ամրացումն ու աճումը: Պայքար հանուն մարքսիզմի հեգեմոնիայի բանվորական շարժման մեջ: Սինդիկատների ազգային ֆեդերացիայի կազմակերպումը գեղիստների կողմից (1886): Դեկադիլիզ գործադուլը և բանվորների հեռանալը ռազիկալներից: Բանվորական ֆրակցիայի կազմվելը պատգամավորների պալատում (1886): Աշխատանքի բոսանները և նրանց գործունեութիւնը: Բանվորական կուսակցութեան և սոցիալիստական այլ խմբակների քաղաքական և տակտիկական սխալների քննադատութիւնը Մարքսի և Ենգելսի կողմից բուլանժիստական ճգնաժամի ժամանակ: Նախագահ Սադի Կարնոն (1887-1894): Բուլանժիզմի կրախը: Համահանրապետական բլոկի պառակտումը: Չափավոր հանրապետականների մերձեցումը պահպանողականների և յեկեղեցու հետ: «Հարածների»

խմբակը: Լե 12-րդի վերաբերմունքի փոխվելը դեպի հանրապետութիւնը: «Պրոգրեսիստների» խմբակը: Բանվորական շարժման վերելքը 90-ական թվականների սկզբին: Պոսսիբիլիստների պառակտումը (1890): Ալեմանիստներ: Նրանց դերն անարխոսինդիկալիզմի նախապատրաստման միջ: Սինդիկատների աճումը: 1891 թ. մայիսի կյան գործադուլը: Գնդակահարումներ Ֆուրմիում (1891): Լաֆարգի ընտրութիւնը պատգամավորների պալատում (1891): Գործադուլ Կարմոյում (1892) և Ժորեսի ընտրութիւնը պալատում:

Ֆրանսիական կապիտալիզմի գաղութային ագրեսիայի ուժեղացումը: Ֆրանս-ռուսական դաշինքը (1891): Ֆրանս-ռուսական դաշինքի ներքին քաղաքական դերը:

Պանամայի սկանդալը: Սոցիալիստների ազդեցութեան արագ աճումը քաղաքում և գյուղում: Սոցիալիստների հաջողութիւնը 1893 թ. ընտրութիւններին: Անկախ սոցիալիստները, Ժան Ժորես (1859-1914): Միլյերան (1859): Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցութեան կազմվելը:

Ֆեդերացիաներ: Աշխատանքի բոսա: Անարխիստների գործունեութեան ուժեղացումը սինդիկատներում: Բանվորական կուսակցութիւնը և սինդիկատները:

Սինդիկատների Նանտի կոնգրեսը (1894) և գեղիստների պարտութիւնն այդ կոնգրեսում: Ընդհանուր գործադուլի հարցերը կոնգրեսում: Արիստիդ Բրիան (1862-1932): Աշխատանքի ընդհանուր կոնֆեդերացիայի կազմվելը (1895): Անարխոսինդիկալիզմի ձեւավորվելը: Անարխոսինդիկալիզմի սոցիալական արժանները: Անարխիստների ակտիվացումը: Կարնոյի սպանութիւնը (1894): Գեղիստների պայքարը տեւրորդի տակտիկայի դեմ: Լենինը անարխիզմի և անհատական տեւրորդի մասին: Գեղիստների եվոլյուցիան դեպի ոպորտունիզմը: Գեղիստների թափանցումը գյուղերը: Բանվորական կուսակցութեան Մարսել-Նանտի ագրարային ծրագիրը և նրա քննադատութիւնը Ենգելսի կողմից: Բանվորական կուսակցութեան, միլյերանիստների հետ միասին պալատում միացյալ սոցիալիստական ֆրակցիայի կազմվելը:

Անդր-ֆրանսիական հակասութիւնների աճումը: 90-ական թվականների գաղութային զավթումները: Ֆաշիզմ:

Դասակարգային պայքարի խիստ սրումը 19-րդ դարի վերջին: Դրեյֆուսի գործը: Կգերականությունը հանրապետության դեմ վարած պայքարում: Կուսակցությունների խմբավորումը Դրեյֆուսի գործի կապակցությամբ: Տարածայնությունները սոցիալիստների մեջ Դրեյֆուսի գործի նկատմամբ: Գեդիստների ազանդավորականությունը և ժորեսականների ոպորտունիստական տակտիկան: Նախագահ Եմիլ Լուբե (1899-1902): Միլյերանի մտնելը մինիստրության մեջ: «Ձախ բլոկի» ժորեսիստական տակտիկան: Սոցիալիստների ժամանակավոր միավորումը (1899): Հոսանքների պայքարը միջազգային բանվորական շարժման մեջ Միլյերանի կազուսի կապակցությամբ: Ֆրանսիական սոցիալիստների պառակտումը (1900): Յերկու սոցիալիստական կուսակցություններ. Ֆրանսիական սոցիալիստական կուսակցություն (ժորեսիստներ) և Ֆրանսիայի սոցիալիստական կուսակցություն (գեդիստներ):

ԹԵՄԱ X. ՅԵՐՐՈՐԴ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՖՐԱՆՍԻԱՅՈՒՍ ՆԱԽԱՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

1900—1914 թ. թ.

90-ական թվերի վերելքը և 1900 թ. ճգնաժամը Ֆրանսիայի եկոնոմիկայում: Իմպերիալիզմի վերջնական հաղթանակը: Ֆրանսիական իմպերիալիզմի առանձնահատկությունները: «Վաշխառուական իմպերիալիզմ» (Լենին): Ֆրանսիական արդյունաբերության հետ մնալը 19-րդ դարում և այդ հետաձայնությունների նվազումը 20-րդ դարում: Մետալուրգիայի արագ աճումը 90-ական թվականների վերջից: Մոնոպոլիստական միավորումներ (առանձնապես մետալուրգիայում և քիմիայում): Նեխման և պարզիտիզմի պրոցեսը: Մանր արտադրության համեմատաբար զգալի գերի պահպանումը: Գյուղատնտեսության կանգառումը և մանր գյուղացիությունից դուրս գալու վատացումը:

1900 թ. ճգնաժամը: Բանվորական շարժման վերելքը: Դրեյֆուսի գործի հետևանքները: Վալդեկ-Ռուսսոյի կարիքների գործունեությունը: Նրա ձեռք առած միջոցները կղերական ազդեցության դեմ քաղաքականությունը և դպրոցի վրա: Միլյերանի, վորպես առևտրի և արդյունաբերության մինիստրի, գործունեությունը: Սոցիալիստական մինիստրիալիզմի սնանկությունը Միլյերանի որինակով: Միլյերանի գործարանային ունակցիոն որենսդրությունը: Արդյունաբերական կոնֆլիկտների դեպքում

հարկադիր արբիտրաժ մտցնելու նրա փորձերը: Մրա կողմից ռազմական ուժի գործադրումը, վորպես գործադուլները ճնշելու միջոց:

Ռազիկալ-սոցիալիստների իշխանության գլուխ անցնելը: Կոմբայի ռազիկալ մինիստրությունը (1902—1905) և «ձախ բլոկի» քաղաքականությունը: Կոմբայի կառավարության ծրագիրը: Միջոցառումներ հոգևոր միաբանությունների դեմ: Պետական ապարստոն ու բանակը ունակցիոն տարրերից զտելու փորձերը: «Անկետաների» գործը» և Կոմբայի կառավարության անկումը:

Ռազիկալ կարիքների արտաքին քաղաքականությունը (մերձեցում Անգլիայի հետ):

Ռուվյեյի կարիքները: Յերկուցու բաժանումը պիտությունից (1905): Այդ դեմոկրատական միջոցառման բուրժուական անհետեղականությունը:

Ֆրանսիական իմպերիալիզմի նախապատրաստումը պայքարի հանուն աշխարհի վերաբաժանման: 1904 թ. համաձայնությունը Անգլիայի հետ: Ֆրանսիական իմպերիալիզմի ոգնությունը ցարիզմին 1905 թ. հեղափոխության ժամանակ: Ֆրանսիական Ռուսաստանը Ֆրանսիական իմպերիալիզմի ուղեղի վերում: Մարոկական առաջին ճգնաժամը (1905):

Յերկու տենդենցների պայքարի սրումը բանվորական շարժման մեջ: Այդ պայքարի արտահայտությունը մասսայական շարժման ԴՊ: Բանակցություններ սոցիալիստական կուսակցությունների միավորման մասին: Միացյալ Սոցիալիստական կուսակցության ստեղծումը (1905): 1905 թ. ռուսական հեղափոխության ազդեցությունը դասակարգային պայքարի վրա Ֆրանսիայում: 1905—1906 թ.թ. գործադուլային շարժումը: Ռուսական հեղափոխությունը և Ֆրանսիական ֆինանսական ոլորտի վրա: Միացյալ սոցիալիստական կուսակցության մեջ գեդիստների փաստական կապիտուլյացիան ժորեսիստներին հանդիպ. ժորեսիզմը վորպես միացյալ կուսակցության քաղաքականությունը ու տակտիկան: Մասսաների ղեկավարությունը Ֆրանսիայի սոցիալիստական կուսակցության ոպորտունիստական քաղաքականությունից:

Ոպորտունիստների դիմագրությունը բանվորների հեղափոխական պայքարին: Անարխո-սինդիկալիզմի ազդեցությունը տձման պատճառները:

կլիմանսոյի մինիստրութիւնը (1906—1909) և նրա պայ-
քաբը հեղափոխական շարժման դեմ: Մայիսմեկյան գործադուլը
Փարիզում 1906 թվին և Աշխատանքի Ընդհանուր Կոնֆեդերա-
ցիայի քարտուղարութեան ձեռքակալումը: ԱԸԿ-ի Ամյենի կոն-
գրեսը և Ամյենի խարտիան (1906):

Հարավի գինեգործ-գյուղացիների շարժման ճնշումը (1907):
Ապստամբութիւն 17-րդ գնդում (1907): Բանվորական ցույցի
գնդակոծումը Վիլնյոֆ-Սեն-Կորթում: Թանգուէրյան աճումը:
Շարժումը պետական մանր ծառայողների մեջ: Նրանց գոր-
ծադուլների քաղաքական բնույթը: Ռադիկալների տակտի-
կան գործադուլային շարժման նկատմամբ: Փոստային ծառա-
յողների գործադուլը: Ռադիկալ կուսակցութեան սոցիալա-
կան բնութեան փոփոխումը: Նրա կախումը ֆինանսական
ոլիգարխիայից: Ռադիկալները և մանր բուրժուազիան: Ռադի-
կալ կուսակցութեան իր ծրագիրն իրականացնելու անընդունա-
կութիւնը: Որոշ ծերունիների կենսաթոշակի մասին: Ռադիկալ-
ների խոստացած ռեֆորմների տապալումը: Լենինը ֆրանսիական
ռադիկալների մասին:

Բրեանի մինիստրութիւնը (հուլիս 1909 թ. փետրվար
1911 թ.) և ռեպրեսիաների ուժեղացումը բանվոր դասակարգի
դեմ: Յերկաթուղայինների 1910 թ. գործադուլը և նրա ճնշումը:
Յերկաթուղայինների մորիլիզացիայի հայտարարում և գործա-
դուլային կոմիտեի ձեռքակալումը: Միլիտարիզմի աճումը և
զինվորականութեան տղեկացութիւնը քաղաքական կյանքի վրա:
Ֆրանսիական պարլամենտարիզմի ճգնաժամը և անկումը: Գոր-
ծադիր իշխանութեան ուժեղացումը: «Ձախ» բրիկի քայքայումը
և ռադիկալների մերձեցումը աջ կուսակցութիւնների հետ: Գյու-
ղացիական շարժման նոր պոթիկումը (Շամպայն): Միապետական
և նացիոնալիստական շարժման ուժեղացումը պատերազմին նա-
խորդող վերջին տասնամյակում: «Աքսիոն-Ֆրանսեզի» առաջա-
նալը (1905 թ.): Լեոն Դոդէ: «Թագավորական կարիքները»: Կա-
յոյի կարինեալը (27 հունիսի 1911 թ.—11 հունվարի 1912 թ.):
Պուանկարեյի աջ կարինեալը: Պուանկարեյի նախագահ ընտրվելը
(փետրվար 1913 թ.): Բարաույի կարինեալը (18 մարտի 1913 թ.—2
դեկտեմբերի 1913 թ.): Ֆրանսիայի նախապատրաստվելը պատերազ-

մի համար: Ռուսական ցարիզմի պատերազմական նախապատրաս-
տութեան ֆինանսավորումը: Ռուսաստանի ֆինանսական կախիւ-
ծութեան ուժեղացումը ֆրանսիական կապիտալից: Յեռամյա
ծառայութեան որոնքը (1913 թ.): Հուզմունքներ գործառնա-
րում զինվորներին ծառայութեան յերրորդ տարին պահելու
կապակցութեամբ (հուլիս 1913 թ.): Պայքար համեմատական
ընտրութիւնների հարցի շուրջը:

Բանվորական շարժումը նախապատերազմյան տարիներում:
Ֆրանսիական սոցիալիստական կուսակցութիւնը, վորպես 2-րդ Ին-
տերնացիոնալի տիպիկ պարլամենտական կուսակցութիւն: Գե-
ղիզմի ցենարիստական վերասերումը: Մասսայական քաղաքական
գործադուլների թերազնահատումը գեղիստների կողմից: Նրանց
կոպիտ սխալները պատերազմական վտանգի դեմ վարած պայ-
քարում: Երվե և երվեյականներ: Լենինի և բոլշևիկների պայքա-
րը: Ժորեսականների ոպորտունիզմի, երվեականների ձախ ֆրազ-
ների և գեղիստների ցենարիզմի դեմ: Ժորեսի սպանութիւնը
(31 հուլիսի 1914 թ.):

Անարխո-սինդիկալիզմը նախապատերազմյան տարիներում:
Սինդիկալիզմի լեգիտիմական, տակտիկական և կազմակերպչական
սկզբունքները: Ժորժ Սորել: Անարխո-սինդիկալիստների դերը
ֆրանսիական պրոլետարիատի գործադուլային մարտերի անհա-
ջողութեան մեջ: Լենինը անարխո-սինդիկալիզմի, վորպես «ձախ
ոպորտունիզմի» մասին: Ֆրանսիական անարխո-սինդիկալիզմի
ճգնաժամը: Հոսանքների պայքարը նրա մեջ: Անարխո-սինդի-
կալիզմի մերձեցումը սոցիալիստական ոպորտունիզմի հետ:
Տրոցկիզմի հականեղափոխական հայացքների մերկացումը ա-
նարխո-սինդիկալիզմի վերաբերյալ:

ԹԵՄԱ X • ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ 1865—1897 Բ. Բ. ՇՐՋԱՆՈՒՄ

«Վերակառուցման» շրջան (1865-1877): Տնտեսական դար-
պացումը 60-ական և 70-ական թվականներին: 1873 թ. ճգնա-
ժամը և նրա ազդեցութիւնը ժողովրդական տնտեսութեան վրա:
Հարավային շտատների զրկումը քաղաքական իրավունքներից
և այդ շտատներում զինվորական զիկտատութեան հաստատումը:
Հանրապետական կուսակցութեան յերկարատե տիրապետութիւ-
նը—1868-1876 թ.թ.: Նախագահ Ջոնսոնը (1865-1868) և «վերա-

կառուցումը: Գրանտի յերկու նախագահությունը (1868-1876), Նեպրական հարցը և ուղղումներ սահմանադրության մեջ: «Վերակառուցման» ավարտումը:

Միացյալ Նահանգների եկոնոմիկայի զարգացման շրջանը ներքին շուկայի բազայի վրա: Կապիտալիզմի զարգացման ընդհանուր պայմանները Միացյալ Նահանգներում: Գյուղատնտեսության մեջ կապիտալիզմի զարգացման «Ամերիկական ուղու» հաղթանակը: Հումտեզների որենքի գործնական արդյունքները: Հողային սպեկուլյացիաներ, ֆերմերության շերտավորումը: Նոր հսկայական տերրիտորիաների հերկումը: Յերկաթուղային ցանցի զարգացումը: Յերկաթուղային «Թագավորներ» Գուլդը, Վանդերբիլդը և ուրիշները: Ամերիկական տեխնիկան և արդյունաբերության արագ զարգացումը: Մեքենայացման և արտադրության մասսայական ստանդարտացման պրոդերները: Ինպերիալիզմի զարգացումն ԱՄՆ-ում: Կապիտալի համակենտրոնացումը և մոնոպոլիստական կազմակերպությունների սրագ աճումը: Տրեստների յերեան գալը: 70-90-ական թվականների հիմնական մոնոպոլիստական միավորումները (Ստանդարտ-Ոյլ և մյուսները): Կապիտալիզմի անհամաչափ զարգացման որենքը ԱՄՆ-ի որինսակով: Յեվրոպական կապիտալիստների դերը ԱՄՆ-ի ինդուստրացման գործում:

Եմիգրացիայի ուժեղացումը զեպի Միացյալ Նահանգները և նրա բնավորության փոփոխումը: Բանվոր դասակարգի ձևավորումը և նրա առանձնահատկությունները Միացյալ Նահանգներում: Բանվոր դասակարգի ազգային կազմը և նրա առանձնահատկություններն առանձին շրջաններում: Նեղրերի տնտեսական և քաղաքական դրությունը ԱՄՆ-ում:

70-ական թվականների գործադուլային շարժումը: Ինտերնացիոնալի ամերիկական սեկցիաները: Զորքի: Յերկաթուղայինների դործագուլը Պենսիլվանիայում (1877): Բանվորների ապստամբությունը Պիտսբուրգում և Սեն-Լյուիսում (1877): Ֆերմերական շարժումը յերկաթուղային մոնոպոլիստի ճնշման դեմ: Դրենժերները: Շարժումն հոգուտ յերրորդ կուսակցության ստեղծման: Գրինբեկիզմ: Բանվոր դասակարգի վերարբմունքը զեպի այն: Սոցիալիստական բանվորական կուսակցության կազմակերպումը (1878): Սոցիալիստական բանվոր-

ական կուսակցության պայքարը Լաստալականների դեմ: Պրոլետարիատի մասսայական կազմակերպությունների աճումը: Աշխատանքի Ասպետների Որդենը: Նրա դուրս գալն ընդհատակից և նրա ազդեցության աճումը: Որդենի քաղաքական կազմակերպչական սկզբունքները: Կազմակերպված բանվորների աբեդ-յունիոնների ֆեդերացիան:

Բուրժուազիայի ուժերի կոնսոլիտացիան 80-ական թվականների բանվորական և ֆերմերական շարժման դեմ պայքարելու համար: Հանրապետական կուսակցությունը, վոքսիս իոշոր բուրժուազիայի կուսակցություն: Դեմոկրատական կուսակցությունը—ազրարիաների և ֆերմերության կուսակցություն: Հանրապետական և դեմոկրատական կուսակցությունների մերձեցումն 80-ական թվականների սկզբին: Նախագահ Դարֆիլդի և Արտուրի (1884-1885) քաղաքականությունը: Քաղաքական կորրուպցիայի աճումը յերկրում:

Շարժումներ բանվորական մասսայական կուսակցություն ստեղծելու համար: Հենրի Ջորջ (1839-1897) և նրա «միասնական հարկի պրոպագանդան»: Մարքսը Հենրի Ջորջի մասին: Սոցիալիստական կուսակցության ազանդավորական դիրքը և նրա քննադատությունն Ենգելսի կողմից: Միացյալ բանվորական կուսակցությունը և նրա բաժան-բաժանումը: Զիկագոյի «տրոգեդիան» (1886): Դե Լեոնը (1858-1914) և նրա դերը Սոցիալիստական բանվորական կուսակցության մեջ:

Դեմոկրատական կուսակցությունն իշխանության դուլիս: Կլիվլենդի առաջին նախագահությունը (1885-1889): Հիմնականում Արեմուտքի գաղութացման ավարտումը: Պրոլետարիատի կայուն կազրերի կազմվելը յերկրում:

Շարժում տրեստների դեմ և հոգուտ արժաթյա վալյուտայի: Պոպուլիստների կուսակցությունը: Շարժումն հոգուտ 8-ժամյա բանվորական որվա: Տրեդ-յունիոնների ֆեդերացիայի նախաձեռնող դերն այդ շարժման մեջ:

1886 թ. գործադուլները: Աշխատանքի Ասպետների Որդենի պայքարը ֆեդերացիայի դեմ: Ֆեդերացիայի հաղթանակը և աշխատանքի Ասպետների անկումը: Աշխատանքի Ամերիկյան ֆեդերացիայի կազմակերպումը: Նրա վերածվելը բանվորական ա-

բիստոկրատիայի կազմակերպութեան: Մամուլի Գոմպերս(1850-1924):

Հանրապետականների վերադարձն իշխանութեան: Հար-գիստնի նախագահութեանը (1889-1893): Շերմանի որենքը (1890): Մակ-Կինլիի պրոտեկցիոնիստական տարիքը (1890 թ.): Գոր-ծադուլային և ֆերմերական շարժման վերելքը 90-ական թվա-կաններին: Գործադուլ Հոմսեդում (1893): Պոպուլիստական շարժման աշխուժացումը:

Կլիվլենդի յերկրորդ նախագահութեանը (1893-1897): Վոս-կու շրջանառութեան մոցնելը և արծաթ կտրելու վերացումը: Պուլմանական գործադուլը 1894 թ.: Տրեստացված կապիտալը և պայքարը բանվորական շարժման դեմ:

Յիվզենի Ինսուր (1855-1920): Շարժումներ հոգուտ անկախ բանվորական կուսակցութեան ստեղծման: Դե-Լեոնի ազանգա-վորական դիրքը և Սոցիալիստական բանվորական կուսակցու-թյունն այդ հարցում: Դե-Լեոնը և ժարքսիզմը: Տարա-ձայնութեանները Սոցիալիստական բանվորական կուսակցու-թյան ներսում: Սոցիալ վեմոկրատական կուսակցութեան (1897):

ՔԵՄԱ XII. ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳ-ՆԵՐԸ ՆԱԽԱՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ՇՐՋԱ-ՆՈՒՄ (1897—1914 թ. թ.)

Իմպերիալիզմի հաղթանակն ԱՄՆ-ում: Կապիտալի համա-կենտրոնացման աստիճանը 20-րդ դարի սկզբին: Ֆինանսական ոլիգարխիայի տիրապետութեանը: Մորգանի և Ռոկֆելլերի խրմ բաղնիքը: Ամերիկական արդյունաբերութեան հանգեա գալն հա-մաշխարհային շուկայում: Նրա համաշխարհային առաջնու-թյունը 20-րդ դարի սկզբում: Կապիտալի արտահանումը և գա-ղութային եկամուտի: Ամերիկական կապիտալի ներթափան-ցումը Կուբա: Հավայան կղզիների զավթումը:

Հանրապետականներն իշխանութեան գլուխ (1897-1913): Նախագահ Մակ-Կինլի (1897-1901): Իսպանո-ամերիկական պա-տերազմ (1898): Գաղութային զավթումները Սաղաղ ովկիանո-սում: Ռազմական ապարատի ուժեղացումը: Կառավարութեան պայքարը գործադուլային շարժման դեմ: Մակ-Կինլիի սպանու-թյունը: Մասսաների բողոքը մոնոպոլիստական կապիտալի բըռ-նացման դեմ:

Թեոդոր Ռուզվելտի յերկու նախագահու-թյունը (1901—1909): Ռուզվելտի դիմագործական հակաարևմտական արշավանքը: Ռուզվելտի իմպերիալիստական արտաքին քաղաքականութեանը Կենտրոնական և Հարավային Ամերիկայում: Պայմանագիր Պա-նամայի հետ (1904): Պանամայի ջրանցքի կառուցումը: Սան-Դոմինգոյի ինտերվենցիան:

Դասակարգային պայքարի սրումը յերկրում 19-րդ դարի վերջում և 20-րդ դարի սկզբին: Յերկու տենդենցների պայքա-րի սրումը բանվորական շարժման մեջ: Սոցիալիստական բանվո-րական կուսակցութեան պատկանումը (1899) և Սոցիալիստական կուսակցութեան կազմվելը: Դե-Լեոնի հեղափոխականութեանը, նրա ազանգավորական և անարխո-սիստիկալիստական սխալները: Դերս և Ուիլկիդ: Բանվորական մասսայի պայքարը արհմիու-թեանական բյուրոկրատիայի բուրժուական-ոկտրոիստական քա-ղաքականութեան դեմ: Սոցիալիստական բանվորական կուսակ-ցութեան և Սոցիալիստական կուսակցութեան անընդունակու-թյունը գլխավորելու այդ պայքարը: Ինդուստրիալ յունիոնիզմի դադափարի պրոպագանդան և շարժումն հոգուտ արհմիութենա-կան նոր կենտրոնի ստեղծման, վորպես հակադրութեան Աշխա-տանքի Ամերիկական Փեդերացիայի: Սոցիալիստական կուսակ-ցութեան ձախ թևի և Սոցիալիստական բանվորական կուսակ-ցութեան մերձեցումն այդ ուղու վրա: Նախապատրաստական կոնֆերենցիա աշխարհի ինդուստրիալ բանվորների Միութեան ստեղծելու համար: Լեոնագործ բանվորների Արևմտյան Ֆեդե-րացիան: Բիլ Ուեյվուդ (1869—1928):

Ռուս-ձաղուսական պատերազմը և Միացյալ Նահանգների դիրքը: Ռուզվելտի միջնորդութեանը հաշտութեան կնքելու գոր-ծում: Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների պայքարը Չինաստա-նում «բաց զոնների» համար: 1905 թ. ռուսական հեղափոխու-թյան ազդեցութեանը Միացյալ Նահանգներում: Բանվորական շարժման վերելքը: Աշխարհի Ինդուստրիալ բանվորների Միու-թյան կազմվելը (1905): Աշխարհի Ինդուստրիալ բանվորների 2-րդ համագումարը և կազմակերպութեան առաջին պառակտումը: Պառակտման պատճառները: Անարխո-սիստիկալիզմի ուժեղացու-մը «աշխարհի Ինդուստրիալ բանվորների Միութեան» մեջ:

1907—1908 թ. թ. ճգնաժամը: Աշխատանքի Ամերիկական

Ֆեդերացիայի պայքարը աշխարհի Ինդուստրիալ Բանվորների զեմ: Վիլյամ Ֆոստեր (ծն. 1880 թ.): Բուրժուազիայի ոգնութունը Ա.Ֆ.Ֆին: Ա.Բ-ի յերկրորդ պառակտումը: Լայն մասսաների հիստորիկությունը Թեոդոր Ռուզվելտի նախագահության արդյունքներից: Տափառի նախագահությունը (1909—1911): Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների եկադանսիան Կենտրոնական և Հարավային Ամերիկայում: Ագրարային ճգնաժամ: Ֆերմերությունը գյուղական վատացումը: Լենինը ֆերմերների գյուղական մասին 20-րդ դարում Միացյալ Նահանգներում: Ընդհանուր քաղաքական ճգնաժամը յերկրում: Պառակտում հանրապետական կուսակցության շարքերում: Լաֆոլետ-Ռուզվելտի «պրոգրեսիվ կուսակցությունը»:

Ռուզվելտի ռեֆորմիստական պլանը, վորպես «բուրժուական ռեֆորմի միջոցով կապիտալիզմը փրկելու փորձ» (Լենին): Հանրապետական կուսակցության անհաջողությունը 1912 թ. ընտրություններում:

Դեմոկրատական կուսակցություն իշխանության գլուխ: Նախագահ Վուդրո Վիլսոն (1913—1920): Պրոգրեսիվ-յեկամտային հարկ մտցնելը: Սենատի ռեֆորմը: Նախագահի, սենատի և ֆեդերալ դատարանի իշխանությունը ուժեղացումը: Վիլսոնի հակապրեստական օրենքը: Պահեստային բանկ: Վիլսոնը և բանվորական շարժումը: Դեմոկրատական և հանրապետական կուսակցությունները «վորպես ֆինանսական կապիտալի յերկամի կուսակցություն»: Պետական ապարատի բյուրոկրատիզացիան: Բաղաքական կարրուպցիայի աճումը:

Յերկու տենդենցների պայքարի ուժեղացումը Սոցիալիստական կուսակցության մեջ պատերազմից առաջ: Ոպորտունիզմի աճումը նրա մեջ: Սոցիալիստական կուսակցության ոպորտունիզմը գյուղացիական հարցում: Սոցիալիստական կուսակցության քանակային աճումը: Ձախ թեք կուսակցության մեջ:

ԹԵՄԱ XIII. ԱՎՍՏՐՈ-ՂՈՒՆԳԱՐԻԱՆ XIX ԴԱՐԻ ՎԵՐՁԻՆ ՅԵՐՐՈՐԴՈՒՄ

Հաքսբուրգյան միապետության գրությունը 1866 թվի զինվորական դրուժյունից հետո: 1867 թվի սահմանադրությունը և դուալիզմի սիստեմը: Տեղական սեյմեր: Առանձին ազգությունների գրությունը: Հունգարական և գերմանական կալվածատերերի ու գերմանական բուրժուազիայի տիրապետող գրությունը

Հաքսբուրգյան միապետության մեջ: Ազգային կուսակցություններ: Լեզուների հարցը: Լենինը լեզուների հարցի նշանակության մասին: Ազգային պայքարը՝ հիմնական «առանցքը քաղաքական կյանքի» (Ստալին): Կաթոլիկ յեկեղեցու դերն Ավստրո-Հունգարիայում:

Գրյունզերդությունը և 1873 թ. կրախը: Ավստրո-Հունգարիայի տնտեսական զարգացման ընդհանուր բնույթը: Սլավոնական ժարդերի (մանավանդ Չեխիայի) ինդուստրացումը 70—80-ական թվականներին:

Աուերշպերգի մինիստրությունը (1867—1873) և նրա լիբերալ ռեֆորմները (Կրոնի ազատություն, քաղաքացիական ամուսնություն, դպրոցների հանումը հոգեորականության տնորինությունից): Ընտրական իրավունքի ռեֆորմը 1873 թ.: Ընդհանուր զինվորական ծառայություն մտցնելը:

Առանձին ժարդերի տնտեսական զարգացումը: Նրանց տնտեսական շահերի հակադիր լինելը: Հունգարիայի տնտեսական զարգացումը: Հակասությունները Ավստրիայի և Հունգարիայի միջև: Ավստրո-Հունգարական տնտեսական համաձայնությունը և նրա դատարարգային իմաստը: Պայքար մաքսային և հարկային ուրենսդրության շուրջը:

Հողատիրության բաշխումը Ավստրիայի մյուս ժարդերում: Գյուղացիության գրությունը: Ազգային ճնշումը գլուղում: Գերմանացի կալվածատերերի դերը Բոհեմիայում և Լիհացիներին՝ Գալիցիայում:

Արդյունաբերական և գյուղատնտեսական պրոդուկտիզմի գրությունը Ավստրո-Հունգարիայում: Առաջին բանվորական կազմակերպություններ: 1-ին Ինտերնացիոնալի սեկցիաներն Ավստրո-Հունգարիայում և նրանց գործունեությունը: Տաաֆի մինիստրությունը (1879—1893): Պայքար զինվորական օրենքի հարցի շուրջը: Ազգային ընդհարումները սեյմերում և ռեյսդուտում: Չեխական-գերմանական համաձայնության փորձեր 1889 թ: Չեխական կուսակցությունների եվոլյուցիան: Յերիտասարդ չեխերի քաղաքականությունը: 1893 թ. ընտրական ռեֆորմը: Հակասեմիտական կուսակցության կազմվելը Հունգարիայում:

Ավստրո-Հունգարիայի արտաքին քաղաքականությունը 70—80-ական թվականներին: Ավստրո-Հունգարիայի մասնակցությունը «յերեք կայսրների դաշինքում»: Ավստրո-Հունգարիան

և Ռուսաստանը Բալկաններում: Ավստրո-Հունգարիայի դիրքը 1878 թ. Բեռլինի կոնգրեսում և Ռուսաստանական պատերազմի ժամանակ: Ավստրո-Հունգարիայի շահերը Բալկաններում: Յերկյակ Միություն (1879): Ավստրո-գերմանական հարաբերությունները բնույթը: Մերձեցում Իտալիայի հետ և յուրյակ միություն կազմելը: Ավստրո-Հունգարիան և 1885—1887 թ. թ. բուլղարական ճգնաժամը:

Բաղենի միևնույնությունը (1895—1897): Ազգային հակասությունների հաշտեցման անհաջող փորձ: Չեխական «ռեալիստները» և Մատարիկը 1896 թ. բնագրական ռեֆորմը: Զիջումն չեխերին լեզվի հարցում: Գերմանացիների դիմադրությունն այդ զիջմանը: Որստրուկցիա դեյստրատում: 1897 թ. պարլամենտական «հեղափոխությունը»: Բաղենի հրաժարականը: Բաղենի լեզուները որևէքի վերացումը Գաուսչի կառավարության կողմից: Վրդովմունքի պոթիկում պրագայում: Համալսարանական անկարգություններ: Թունի, Կլարի, Վիտեկի միևնույնությունն փորձը լուծելու լեզվի հարցը և նրանց անհաջողությունը: Ավստրիական պարլամենտարիզմի կաթվածը: Յերկերի կառավարումը սահմանադրության 14-րդ պարագրաֆի միջոցով:

Բանվորական շարժումն Ավստրիայում 19-րդ դ. վերջում: Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցություն կազմվելը (1889): Վիկտոր Ադլեր (1852—1918): Ավստրիական սոցիալ-դեմոկրատիայի վերաբերմունքը դեպի ազգային հարցը և դեպի ընդհանուր ընտրական իրավունքի հարցը: Հունգարական սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության կազմվելը: Նրա առանձնահատկությունները: Ազգային սոցիալիստական այլ կուսակցությունների կազմվելը: 1896 թ. Պրագայի պարոնյոտազը և առաջադիվություն կուսակցության նոր կազմակերպության մասին: Բրյունի պարտեյտազը և ազգային-կուլտուրական ավտոնոմիան (1899 թ.):

ԹԵՄԱ XIV. ԱՎՍՏՐՈ-ՀՈՆԳԱՐԻԱՆ ՆԱԽԱՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Ավստրո-Հունգարիայի և նրա առանձին մարզերի տնտեսական դարգացումը 19-րդ դ. վերջին և 20-րդ դ. սկզբին:

Ազգային պայքարի հետագա սրումը 20-րդ դ. սկզբին: Քերքերի միևնույնությունը (1900—1905) և լեզուների հարցը: Քերքերի

ծրագրերը վորպես ազգային հակասությունների հաշտեցման միջոց և նրա անհաջողությունը: Որստրուկցիայի նոր պոթիկում ռեյսսատում և գաղափարական սեյմերում: Ազգային-ազատագրական շարժման նոր վերելք 1905 թ. ուսական հեղափոխությունն ազգացություն տակ: Բեկի միևնույնությունը: Ավստրո-Հունգարական կոնֆլիկտը: Հունգարիայի պահանջը բանակում ազգային լեզու մտցնելու մասին:

1905 թ. ուսական հեղափոխությունն ազգացությունն ազատագրական շարժումը դասակարգի վրա: Ավստրիական բանվոր դասակարգի պայքարը ընդհանուր ընտրական իրավունք մտցնելու համար: 1907 թ. ընտրական ռեֆորմը: Պայքար ընդհանուր ընտրական իրավունքի համար Հունգարիայում: 1907 թ. Ավստրո-Հունգարական համաձայնությունը:

Սոցիալ-դեմոկրատիան սրվող ազգային հակասությունների պայմաններում: Սեպարատիստական շարժումը Չեխիայում: Լենինը սեպարատիզմի մասին Ավստրո-Հունգարական բանվորական շարժման մեջ: Ոպորտունիզմի աճումը Ավստրո-Հունգարիայի սոցիալիստական շարժման մեջ: Չախ թեն ավստրիական, հունգարական և չեխական սոցիալ-դեմոկրատիայի մեջ:

Ազգային հարցը ազատագրական սոցիալ-դեմոկրատիայի մեջ: Ոտտո Բաուերն ու Ռոնները և ազգային-կուլտուրական ավտոնոմիայի ծրագրերը: Լենինն ու Ստալինը ազգային հարցի մասին Ավստրո-Հունգարիայում: Ազգային կուլտուրական ավտոնոմիայի դադափարների քննադատությունը Լենինի և Ստալինի կողմից: Արհեստակցական շարժումն Ավստրո-Հունգարիայում:

Կուսակցությունների վերախմբավորումն ընտրական նոր որևէքի կապակցությամբ: Միևնույնությունների անկայունությունը և արագ փոփոխումը:

Հուզմունքներ կյանքի թանգացման հողի վրա: Շտյուրկի միևնույնությունը:

Մոնոպոլիստական ֆինանսական կապիտալն Ավստրիայում: Ավստրո-Հունգարական իմպերիալիզմի բնույթը: Ավստրո-Հունգարական իմպերիալիզմի մասնակցությունը համաշխարհային պատերազմի նախապատրաստություն մեջ: Բուխարևան ճգնաժամը (1908—1909): Ավստրո-Հունգարական իմպերիալիզմի դիրքը 1912—1913 թ. թ. բալկանյան ճգնաժամի ժամանակ: Հաբսբուրգների միապետության առաջադիմող քայլայնումը:

Հակասությունների աճումն Ավստրո-Հունգարիայի և Սերբիայի միջև: Երջհերցոգ Ֆրանց-Ֆերդինանդի պլանները Ավստրո-Հունգարիան արիալիզմի հիմունքներով վերակառուցելու մասին:

Ընկ. Ստալինը բուրժուական և պրոլետարական բազմազգի պետութայունների հակադրութայան մասին:

ՅԵՄԱ XV. ԻՏԱԼԻԱՆ 1870 ԹՎԻՑ ՄԻՆՁԵՎ 1900 ԹՎԸ

Իտալիան վերամիավորումից հետո: Կապիտալիզմի զարգացման առանձնահատկութայուններն իտալիայում: Ֆեոդալական հարաբերութայունների խոշոր մնացորդներն իտալական գյուղում: Պրոլետարիատի և գյուղացիութայան լայն մասսաների աղքատացումը: Հացի թանկութայունը: Մասնաշաղկապի կոմպրոմիս: Թեթև արդյունաբերութայան զարգացումը և շուկաների նեղութայունը նրա համար: Ծանր արդյունաբերութայան զարգացման զանգաղ տեմպերը: Արտաքին առևտրի կանգառումը: Գաղութային՝ եկեղծականի վաղ փորձերը: (Իտալական հավակնութայունները Թուրքիայի վրա, զավթումների փորձեր կարմիր ծովի ափերին):

Մշերի Կավուրյան բլոկն իշխանութայան գլուխ (1870—1876): Բլոկի Ֆրանսափրական արտաքին քաղաքականութայունը: Իշխանութայունը «ձախերի» (լիբերալների) ձեռքն անցնելը և նրանց տիրապետութայան շրջանը (1876—1887): Հանրապետական ուղղության: Դոպրեմիսի կարիները: Քաղաքական խմբավորումների («տրանսֆորմիզմի») անսկզբունքայնութայունը: Վիկտոր-Եմմանուել թագավորի մահը (1878): Նոր թագավոր Հուլիոս 1-ինը: «Ձախերի» ներքին քաղաքականութայունը: Պայքար Պապի և կղերականութայան դեմ աշխարհիկ դպրոցի համար: Իտալական կառավարութայան կոնֆլիկտը Վատիկանի հետ Պիոս 9-րդ և Լեո 13-րդ պապերի ժամանակ (1877—1903): 1882 թ. ընտրական ռեֆորմը: «Ձախերի» պայքարը: Գաղութային կայսրութայուն ստեղծելու նախագծերը: Տնտեսական պայքար Ֆրանսիայի դեմ: Իտալիայի միացումն Ավստրո-Հունգարական բլոկին: Առաջին գաղութներն Արևելյան Աֆրիկայում: Իտալիայի պարտութայունն Հաբսբուրգներում 1887 թվին:

Բանվորական շարժումը 70 և 80-ական թվականներին: Ինտերնացիոնալն իտալիայում: Բակունինականներն իտալիայում:

Բակունինականների վենիվիտյան ապստամբութայունը (1877): Բակունինականների ազդեցութայան անկումը: Անդրեա Կոստայի անցումը՝ անարխիզմից սոցիալիզմին (1879): Մարքսի և Ենգելսի պայքարը հանուն Իտալիայի բանվորական շարժման մեջ Մարքսիզմի հաղթանակի: Միլանի բանվորական կուսակցութայունը (1882):

Բանվորական, գյուղացիական և բաուրական շարժման վերելքը 80—90-ական թվականներին: «Ձախերի» մեծ մասի հաշտութայունը Սալոյան դինաստիայի հետ: Կրիսպինի կարիները (1887—1891, 1892—1896 թ. թ.): Կրիսպին—«հաստատված մարդ»: Ֆրանս-իտալական մաքսային պատերազմը և նրա ազդեցութայունը Իտալիայի եկոնոմիկայի վրա: Կորրուպցիան քաղաքական կյանքում: Պանաման Հոմի բանկի հետ (1892):

Կրիսպինի պայքարը ժողովրդական շարժման դեմ: «հասարակական անվտանգութայան» որենքը: Ապստամբութայուն Սիցիլիայում և նրա ձեռնումը (1893): Գաղութային նոր պլաններ և եկեղծակներ: Ընտրողների ցուցակների դրուումը (1894):

Սոցիալիստները պարտում (1893): Սոցիալիստական կազմակերպութայունները 90-ական թվականների սկզբում: «Սոցիալիստական քննադատութայուն» ժուրնալը (1892): Սոցիալիստական կազմակերպութայունների միավորումը Իտալական սոցիալիստական կուսակցութայան մեջ (1893): Ենգելսի վերաբերմունքը դեպի սոցիալիստական շարժումն իտալիայում: Տուրատտի:

Հաբսբուրգների հաղթանակը Իտալիական դորքերի վրա Ադուայի մոտ (1890): Կրիսպինի անկումը:

Հարկային ծանրութայան աճումը: Պրոլետարիատի և աշխատավորական մասսաների դրութայան հետագա վառարարությունը: Գյուղացիների ապստամբութայունները Իտալիայի գանազան մասերում: Ապստամբութայուն Միլանում (1898): Կառավարական տերրոր: Դեներալ Պելլուչիի զինվորական կարիները (1897—1901): Պարլամենտի պայքարը գեներալ Պելլուչիի դեմ: 1900 թվի պարլամենտական ընտրութայունները: Սոցիալիստների և հանրապետականների թվի աճումը: Պելլուչիի հրաժարականը: Հուլիոս թագավորի սպանութայունը անարխիստ Բրաչայի ձեռքով (1900 թ.): Վիկտոր Եմմանուել 2-րդ թագավորը:

ԹԵՄԱ XVI. ԻՏԱԼԻԱՆ ՆԱԽԱՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Իտալիայի եկեղեցական 90-ական թվականների վերջին և 20-րդ դարի սկզբին:

Իտալական լիբերալիզմի առանձնահատկությունները: «Զբաղվորների իմպերիալիզմը»: Կապիտալիստական զարգացման տեմպերի արագացումը: Ոտարերկրյա կապիտալի զեղը Իտալիայի տնտեսական զարգացման մեջ:

Իտալական լիբերալիզմը 20-րդ դարում: Ցանաղդոլի-Ջիոլիատիի կաբինետը (1901—1902 թ.թ.): Սոցիալական դեմագոգիայի երան: Գործադուլային շարժման աճումը քաղաքներում և գյուղերում: Ջիոլիատիի յերկրորդ կաբինետը (1902—1905): Բանվորական և գյուղացիական շարժման վերելքը ուսական հեղափոխության ազդեցության տակ: Ընդհանուր քաղաքական գործադուլը կառավարության դեմ (1904): Յերկաթուղայինների գործադուլը (1905 թ.): Մերձեցում յերկրի ռեակցիոն ուժերի միջև բանվորական և ագրարային շարժման հակահարված տալու նպատակով: Կաթոլիկների նկատմամբ ընտրություններին մասնակցելու արգելքի վերացումը Վատիկանի կողմից: Կղերական ռեակցիայի աճումը (1906): «Զախ բլոկը» ռեակցիայի դեմ: Սոնինոյի «տաղանդների մինիստրությունը» (1905—1906 թ.թ.) Մասսաներին մանր զիջումներ անելու նրա պլանը: Ջիոլիատիի յերրորդ կաբինետը (1906—1909): Ընդհանուր գործադուլ Միլանում (1907): Յերկաթուղիների ազգայնացումը: 1908 թ. ագրարային շարժումը: Սոցիալիստների վերաբերմունքը դեպի այդ շարժումը: Ջիոլիատիի չորրորդ կաբինետը (1911—1912): Իտալո-առձկական պատերազմ (1911—1912): Իտալական իմպերիալիզմի կապերի թուլացումը Յեռյակ միություն հետ: Իտալիայի և Ավստրիայի սուր մրցակցությունը: 1912 թ. ընտրական ռեֆորմը:

Սոցիալիստական շարժումն Իտալիայում: Ույորտունիզմի աճումը սոցիալիստական կուսակցության մեջ: Յենտրիզմի ձևավորումը կուսակցության մեջ «Ինտեգրալիզմի» ձևով: Հենրիկո Ֆերրի: Իտալական սինտիկալիզմ: Արտուրիո Լարրիոլա: Աշխատանքի ընդհանուր Կոնֆեդերացիայի առաջանալը (1906): Հո-

սանքների պայքարը իտալական սոցիալիստական կուսակցության մեջ: Մինդիկալիստների հեռանալը կուսակցությունից (1906): Աջ և ձախ ռեֆորմիստներ (Բիսսոլատի, Տուրատտի): Մուսոլինիի դիրքը սոցիալիստական կուսակցության մեջ: Բիսսոլատիի Ջիոլիատու մինիստրության մեջ մտնելու հարցը (1910): «Ֆրակի կադուսը» և սոցիալիստական կուսակցության վերաբերմունքը դեպի այն: Կուսակցության համագումարը Ռեջիոմ (1912) և կուսակցության հեղափոխական թևի հաղթանակը: Բիսսոլատիի վտարումը: Հեղափոխական շարժման աճումն 1913—14 թ.թ.: «Կարմիր շաբաթ» (հունիս 1914 թ.):

ԹԵՄԱ XVII. ՀԱՊՈՆԻԱ (1868—1914 թ.թ.)

Պայքար նոր ռեժիմի ամրացման համար: Մուցիխիտո Կայսրը (1868—1912 թ.թ.): Պրինց Արիսուրավայի կառավարությունը: Սամուրայության ավելի պրոգրեսիվ մասի (Մացուտո, Չոսու, Տոսա և Խիդեն կլանները) բլոկը բուրժուազիայի հետ, սամուրայության առաջատար զերով: Բուրժուական ռեֆորմներ (կլանների վերացում, սամուրայների և գայմիոների ֆեոդալական իրավունքների յետգնում, տեղափոխման և արդյունաբերական գործունեությունից ազատություն և այլն): Բրիստոնեական ապստամբությունների սամուրայական ֆրոնդայի ճնշումն 90-ական թվականներին Ահադին թվով ֆեոդալական տարրեր ճապոնիայի տնտեսական և քաղաքական կարգում 70—90-ական թվականներին Մսոձի հեղաշրջումից հետո: 70—90 թ.թ. Ճապոնիայի ինդուստրացումը: Կառավարական նախաձեռնություն և սուրսիդիաների զերը: Բուրժուազիայի աճումը: Ճապոնական կապիտալիզմի զարգացման անհամաչափությունը: Բուրժուա-կալվածատիրական կուսակցությունների՝ Ջյույտե (1881) և Կայսինտո (1882) կուսակցությունների առաջանալը: Տոգա և Խիդեն կլանների և բուրժուազիայի զերը պետական ապարատում: Պայքար պարլամենտական կարգի համար: 1889 թ. սահմանադրությունը Կայսր: Մինիստրություն: Ջենվորականության զերը: Գենրոյի գաղտնի խորհուրդ: Արքունիքի Մինիստրությունը: Նրա առանձնահատուկ զրույթունը: Շինտոյիստական պաշտամունքի զրույթունը: Պարլամենտի պայքարը կառավարության դեմ 90-ական թվականներին սկզբին:

Արտաքին քաղաքականությունը 70—90-ական թվականներին: Եկապեղիցիա դեպի Ֆորմոզա (1874): Պայքար Կորեյայի համար: Ճապոնա-չինական պատերազմ (1894—1895) և նրա արդյունքները: Անիրավահավասար պայմանագրերի վերացումը: Ճապոնիայի կապիտալիստական զարգացման արագ տեմպերը ճապոնա-չինական պատերազմից հետո:

Ճապոնական իմպերիալիզմը: Լենինը ճապոնական իմպերիալիզմի բնույթի մասին: Կապիտալիստական շահագործման համակցումը ֆեոդալականի հետ: Ճապոնական գյուղի դրությունը: Վարձակալական հարաբերություններ:

Հարկային ճնշում: Գյուղը վորպես եփան բանվորական ուժի մատակարար: Բանվոր դասակարգի դրությունը: Կոնտրակտացված բանվորները, մանավանդ կոնտնց կիսատրակական վիճակը: Կապիտալիստական մոնոպոլիաներ (Միցուլի, Միցուրի-սի, Ոկուրա, Սուեմիտոմո, Յասուդա կոնցեբները): Իմպերիալիզմի առանձնահատուկ ագրեսիվության պատճառները: Իմպերիալիզմի եկապեղիսիայի Ֆաշիստական թեորիան (գեոֆիզիկական թեորիա): Իտոյի կառավարության գործարքը Ջյուիտո կուսակցության հետ: Ջյուիտոյի Մեյրուկոյ դառնալը (1900): Կուսակցության կապը ֆեոդալական կլանների և մոնոպոլիստական կոնցեբներին հետ:

Բանվորական շարժման սկզբնավորությունը: 90-ական թվականների գործադուլները: Սեն-Կատալյա: «Բանվորական միություններ կազմակերպելու ընկերություն»: Ռեպրեսիաներ: 1900 թ. որինքը բանվորական ժողովների և կազմակերպությունների դեմ: Սոկայ Մինսեյտո—սոցիալիստական կուսակցության կազմվելը (1900): Ճապոնիայի մասնակցությունը բոկսերական ապստամբության ճնշման մեջ: Ռուս-ճապոնական պատերազմի նախապատրաստությունը: Հաղթություն ցարական Ռուսաստանի վրա և Պորտսմութի հաշտությունը: Բանվորական շարժման վերելքը 1905 թ. ուսական հեղափոխության ազդեցության տակ: Բանվորական կազմակերպությունների ջախջախումը կառավարության կողմից: Նոր սոցիալիստական կուսակցության՝ Տայսյուտոյի ստեղծումը: Հոսանքների պայքարը կուսակցության ներսում: Անարխիզմը Ճապոնիայում: Կառոկույի խմբակի գործը (1910): Տրամվայի աշխատավորների գործադուլը: Ճապոնա-

կան արեղ-յունիոնիզմ: Սուդզոնի Բունձի: Սոցիալիստական շարժման թուլությունը Ճապոնիայում:

Գյուղացիական շարժում: Վարձակալների շարժում: Կոցուրայի և Սայոնձիի կաբլինետները: Կորեյայի անեկսիան (1910): Ճապոնիայի ընդհանուր դրությունն համաշխարհային պատերազմի մոտ ժամանակում:

ԹԵՄԱ XVIII. ԱՐԵՎՍՏՅԱՆ ՅԵՎՐՈՊԱՅԻ ՄԱՆՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԸ XIX ԴԱՐԻ ՎԵՐՁԻՆ ՅԵՎ XX ԴԱՐԻ ՍԿԶԻՆ

Բելգիան XIX դարի վերջին և XX դարի սկզբին

Բելգիայի տնտեսական զարգացումը 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի սկզբին: Յերկրի բարձր ինդուստրացումը: Իմպերիալիստական դժեբը Բելգիայի եկոնոմիկայում: Աղագրանակչության կազմը: Քաղաքական կարգը: Բուրժուական կուսակցություններ՝ լիբերալներ (չափավորներ և պրոգրեսիստներ), կաթոլիկներ: Կղերականության հաջողության պատճառը Բելգիայում: Ֆրամանդական շարժում: Պայքար աշխարհիկ կոնֆեսիոնալ դպրոցի հարցի շուրջը (1879-1886 թ. թ. որենքները):

Բանվոր դասակարգը և բանվորական շարժումը: 80-ական թվականների գործադուլային շարժումը: 1887-1889 թ. թ. գործարանային որենքները: Բելգիական բանվորական կուսակցությունը: Եմիլ Վանդերվելդե (ծնվ. 1866 թ.): Արհեստակցական և կոոպերատիվ շարժում: Բանվորական կուսակցությունը և կոոպերատիվները: Ոպորտունիզմը Բելգիական բանվորական կուսակցության մեջ: Բելգիական բանվորական կուսակցության պայքարը ընդհանուր ընտրական իրավունքի համար: 1893 թ. հեղհանուր գործադուլը: 1893 և 1899 թ. թ. ընտրական ռեֆորմները: Ընդհանուր քվեարկություն և հոգնակի քվե (BOTYM): Դպրոցի և տարրական ուսուցման հարցի հետագա բաղբը: 1902թ. ընդհանուր գործադուլը: Հոսանքների պայքարը Բելգիական բանվորական կուսակցության մեջ (ԲԲԿ): Կաթոլիկական կուսակցության հաջողությունները բանվորական շարժման մեջ և դրա պատճառները: Բանվորական կուսակցության պայքարը կղերականների դեմ: Լիբերալների հետ ըլոլներ կազմելու քաղաքականությունը:

Բելգիական չեզոքությունը, Բելգիայի արտաքին քաղաքականությունը, Բելգիան և Անտոնտան: Բելգիայի գաղութային կայսրությունը, Լեոպոլդ 2-րդ թագավորը (1869-1909) և Բելգիական Կոնգոն: Կոնգոն և Բելգիայի միջազգային դրությունը: Բնիկների դաժան շահագործումը գաղութներում: Կոնգոյի անցումը կառավարության ձեռքը:

Ֆլամանդական շարժման ուժեղացումը 20-րդ դարի սկզբին: Լեզուների հարցը: Որինագիծ ազատ դպրոցի մասին: Ալբերտ 1-ին թագավորը (1909-1935): Բլոկը և 1912 թ. ընտրությունները: 1912 թ. 3-րդ ընդհանուր գործադուլը:

Հոլանդիան XIX դարի վերջին և XX դարի սկզբին

Հոլանդիայի տնտեսական զարգացումը: Տրանզիտային առևտրի դերը Հոլանդիայի եկոնոմիկայում: Գաղաքական կարգերը: Բուրժուական կուսակցություններ: Լիբերալ միություն: Ռադիկալներ: Կղերականներ (պահպանողականներ-րոյալականներ կամ հակահեղափոխականներ և կաթոլիկներ): Հոլանդիայի աղյուսակային կարգը: Գաղութային տիրապետություններ: Կապիտալի արտահանում: Պայքար ընտրական ռեֆորմի հարցի շուրջը և 1887 թ. ռեֆորմը:

Բանվոր դասակարգը և բանվորական շարժումը: Հոլանդական բանվորական կուսակցությունը և անարխիստների գերակշռությունը նրա մեջ: Դոմելա Նյուվանգույս (1846-1919): Հոլանդական սոցիալ-դեմոկրատական բանվորական կուսակցության կազմվելը (1898): Արհեստակցական շարժում:

Գաղութային հարց: Ընդհանուր զինվորական ծառայությունից հարցը: Հարկային սխառն: Պրոտեկցիոնիստներ: Յեկամըտային հարկ մտցնելը (1892): Կատաղի պայքար աշխարհիկ կամ կոնֆեսիոնալ դպրոցի հարցի շուրջը և կղերականների հաղթանակը (1889 թ. որենքը): 1896 թվի ընտրական ռեֆորմը:

1902 թ. գործադուլը: Որենք գործադուլների դեմ: Կղերականների և լիբերալների միացումը սոցիալիզմի դեմ պայքարելու համար: Պառակտում սոցիալ-դեմոկրատական բանվորական կուսակցության մեջ և ձախ սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության կազմակերպումը: (Տրիբունիստներ, Դորաներ, Պաննեկուկ): Կաթոլիկական—կալվինիստական բլոկի հաղթանակը 1909 թվի ընտրություններին: («Հոգուտ ավետարանի ընդդեմ հեղափոխու-

թյան»): Հոլանդիայի արտաքին քաղաքականությունը: Լիբերալների հաղթանակը 1913 թվին և ռեֆորմների նրանց ծրագիրը:

Շվեյցարիան XIX դարի վերջին և XX դարի սկզբին

Շվեյցարիայի տնտեսական զարգացումը: Ագրարային հարաբերությունը Շվեյցարիայում: Կուլակային խավի դերը: Տուրլզմի դերը Շվեյցարիայի եկոնոմիկայում: Կապիտալի արտահանում: Բուրժուական կուսակցություններ: Կղերականություն: Պայքար հանուն 1848 թ. սահմանադրության վերանայման: 1874 թ. Սահմանադրությունը: Կանտոնները և կենտրոնական իշխանությունը: Ժողովրդական կրթության հարցերը: Յեկեղեցու և պետության հարաբերությունը: Շվեյցարիայի միջազգային դրությունը:

Բանվորական շարժում: Գրյուպի Ֆերեյն: Ոտարերկրյա սոցիալիստների կազմակերպությունը: Արհեստակցական միություններ: Կոոպերատիվներ: Շվեյցարական սոցիալ-դեմոկրատները և հոսանքների պայքարը նրա մեջ: Լենինը շվեյցարական սոցիալիստական շարժման մասին: Շվեյցարիան վորպես քաղաքական եմպրացիայի կենտրոն:

ԹԵՄԱ XIX. ԻՍՊԱՆԻԱՆ 1874 ԹՎԻՅ ՄԻՆՁԵՎ 1914 ԹՎԸ

Իսպանիայի քաղաքական կառուցվածքը ռեպուբլիկայից հետո: Ել-Պարդոյի պալատը (1885 թ.): «Կացիկիզմ»: Յեկեղեցու և զինվորականության ունակցիոն դերը: Բուրժուական-ազնվականական կուսակցությունները: Բանվորական շարժումն Իսպանիայում 1873 թվից հետո: Բակունիզմի կրախը: Իսպանական սոցիալիստական կուսակցությունը: Պաոլո Իգլեսիաս (1850-1925) Անարխո-սինդիկալիզմն Իսպանիայում: Անարխո-սինդիկալիստները և սոցիալիստները արհմիությունների համար մղված պայքարում: Ալֆոնս 13-րդ:

Պատերազմ ԱՄՆ-ի հետ (1898 թ.): Նախկին Իսպանական գաղութային կայսրության վերջնական կազմավորումը: Իսպա-

նիայի տնտեսական զարգացումը 20-րդ դարի սկզբին: Ուսումնական ինստիտուտները և հասարակական կազմակերպությունները զարգացան միջին մակարդակի վրա: Վերջինս «կապիտալիզմի զարգացման միջին մակարդակով» յերկրներին մեկը (Կի. ծրագրեր): Ազգային ազատագրական շարժումը Կատալոնիայում: Կատալոնիայի ազատամարտը թվում էր 1909 թ.: Կլերիկալիզմը և Իսպանիայի ժողովրդական մասսաների պայքարը նրա դեմ: Գործադուլային շարժման աճումը 1911—1914 թ. թ.: Դաժարություն «Նումանիա» հաժանավի վրա: Բուրժուական ռեֆորմների անհաջող փորձերը: Կանոնադրություն:

ԹԵՄԱ XX. ԲԱՆԿԱՆՆԵՐ ՅԵՎ ԹՅՈՒՐԲԻԱ

Բանկանների և Ուսումնական կապիտալիզմի ընդհանուր սոցիալ-տնտեսական բնութագրերը: Ազգային հարցը Բանկաններում և Ուսումնական կապիտալիզմում: «Մեծ պետությունների» պայքարը Բանկաններում և Ուսումնական կապիտալիզմի մեջ ազդեցություն ձեռք բերելու համար:

Թյուրքիա: Թյուրքիայի սոցիալ-տնտեսական զարգացումը 70-ական-90-ական թվականներին: Ուսումնական կապիտալիզմի զարգացումը թվականների մեծապետական տնտեսությունները ազգային հարցում 70-ական թվականներին:

Մուսուլմանական հոգևորականության դերը և տարբեր զավանդությունների զարգացման անիրավահավասարությունը Ուսումնական կապիտալիզմի մեջ: Պարտիկուլյարիզմի աճումն ազգային մարզերում: Սահմանադրական փորձեր 70-ական թվականներին: Ֆեդերալիզմի յերկարատև թյուրքերի մեջ: Միջազգային անկումը (1876 թ.) և սահմանադրական փորձերի տապալումը: Ռուս-թյուրքական պատերազմ (1877-1878 թ. թ.) և Բեռլինի կոնգրեսը: Ազգությունների պայքարի սրումը: Կրեալի հարցը և 1889 թ. Ֆերմանը: Հայկական կոտորածը (1894-1896 թ. թ.): Հուլիս-թյուրքական պատերազմը (1897 թ.) և Կոստանդնուպոլսի հաշտությունը: Ֆեդերալական պետությունների միջամտությունը: Ինստիտուցիոնալ պետությունների պայքարը Թյուրքիայի վրա ազդեցություն ձեռք բերելու համար:

Համար: Թյուրքիայի կիսադադունության դրությունը: Թյուրքիայի մասնատման և նրա տնտեսական ստրկացման զիջք ինստիտուցիոնալ պետությունների կողմից:

Հասարակական զարգացման հիմնական ուղղությունները Թյուրքիայում 20-րդ դարի սկզբին: «Միություն և առաջադիմություն» ընկերությունը: Ազգայնորենացման և մասնավոր նախաձեռնությունների լիզա: Ֆեդերալիզմի թյուրքերի վերաբերմունքը դեպի մակեդոնական նացիոնալիստները և հայ զաչնակները: Քաղաքական տրամադրությունները Թյուրքական բանակում: 1908 թ. Թյուրքական հեղափոխությունից ապաճումները: 1905 թ. ռուսական հեղափոխությունից ազդեցությունը: Ենվեր-բեյ: Բանակի յերկումը: Սուլթանի իրազեկ 1876 թ. սահմանադրության վերականգնման մասին: «Միություն և առաջադիմություն» կոմիտեի զարգացման թվականը: Սուլթանի բացարձակ իշխանությունը սահմանափակումը: Հակահեղափոխական հեղաշրջման փորձը (ապրիլ 1909 թ.) և Արդու-Համիդի զաչնակեցությունը: Մահմեդ 5-րդ: Աշխատավոր մասսաների և ճնշված ազգությունների դրությունը հեղափոխության հետևանքով: Ֆեդերալիզմի թյուրքերի կառավարության արտաքին և ներքին զարգացման թվականը: Թալատ-բեյ. Պայքար «Միություն և առաջադիմություն» կոմիտեի ներսում: «Լիբերալ միություն» կազմվելը: Սահմանադրության վերանայումը (1911 թ.): Ապստամբությունը Թյուրքիայի ազգային մարզերում (Ալբանիա, Յեմեն և այլն): Զինվորական ապստամբություններ: Ֆեդերալիզմի թյուրքերի հեղափոխությունը վերջին վերնախավային բուրժուական հեղափոխություն:

Իտալո-թյուրքական պատերազմ: «Միություն և առաջադիմություն» կոմիտեի իշխանության անկումը: Ազգային հարցի սրումը Բանկաններում: Թյուրքիայի հարաբերությունները Բանկանյան պետությունների հետ: Ռուսական ցարիզմի ինտերվենցիան Բանկաններում: Բանկանյան պատերազմները և նրանց ազդեցությունը Թյուրքիայի դրության վրա: Թյուրքիան համաշխարհային պատերազմի նախորդակին:

ՍԵՐԲԻԱ. Սերբիայի սոցիալ-տնտեսական զարգացումը 70-90-ական թվականներին: Գյուղացիության դրությունը: Տնտեսական կախումն Ավստրիայից: Իշխան Միլանի կառավարությունը:

րուսները Պայքարը լեհերախներին և ռադիկալներին միջև։ Ռադիկալներն իշխանություն գլուխ (1874-1880 թ. թ.)։ Ռուս-թուրքական պատերազմի հետևանքները Սերբիայի համար։ Նիշայի միացումը և Սերբիայի անկախությունը ճանաչումը։ Միլանի ավստրիական որինետացիան և ավստրո-սերբական հակասությունները։

Կուսակցությունների պայքարը Սերբիայում և ավստրո-ռուսական պայքարը Սերբիայի վրա ազդեցություն ձեռք բերելու համար։

Նապրեդնյակներ։ Նապրեդնյակների քաղաքականությունը, Յերկաթուղային շինարարություն։ Կախման աճումն ոտար կապիտալից։ Հարկային ծանրություն աճումը։ Ավստրոֆրիական արտաքին քաղաքականությունը։ Դասակարգային պայքարի սրումը յերկրում 80-ական թվականների սկզբին։ Մայրաքաղաքի ապստամբությունը (1883 թ.)։ Պատերազմ Բուլղարիայի հետ (1885 թ.)։ Թագավորի խզումը նապրեդնյակների հետ։ Քաղաքական ճգնաժամ յերկրում։ Սահմանադիր ժողովի հրավերումը 1889 թ. սահմանադրությունը։ Միլանի հրաժարումը զահից (1889 թ.)։ Պետական հեղաշրջումներ (1892, 1893 և 1894 թ.թ.)։ 1889 թ. սահմանադրության վոչնչացումը։ Միլանի վերադարձն իշխանություն։ 1899 թ. պետական հեղաշրջումը։

1901 թ. սահմանադրությունը։ 1903 թ. պետական հեղաշրջումը և 1903 թ. սահմանադրությունը։ Զինվորական դավադրություն և Ոբրանովիչների ղեկապետի վոչնչացումը։ Պյոտըր Կարազեկովիչից։ Քաղաքական ճգնաժամ յերկրում։ Սերբիայի պայքարն Ավստրիայի դեմ։ Բոսնիայի և Հերցեգովինայի անեկսիան Ավստրիայի կողմից և Սերբիայի դիրքը։ Սերբիայի տնտեսական զարգացումը պատերազմի նախորդակին։ Հակասություններ Թյուրքիայի հետ։ Սերբիան և Բալկանյան պատերազմները։ Սպայական տերրորիստական կազմակերպությունների դերը Սերբիայի քաղաքական կյանքում և իմպերիալիստական պատերազմի հրահրումը (1914-1918 թ. թ.)։ Սերբիան համաշխարհային պատերազմի նախորդակին։

ԲՈՒԼԳԱՐԻԱ. Բուլղարական լեզվի մարզերի մասնատումը Բեռլինի կոնգրեսի կողմից (Բուլղարական վասսալական իշխանություն, ավտոնոմ պրովինցիա), Արևելյան Ռումելիա և

Մակեդոնիա)։ Բուլղարիայի սոցիալ-տնտեսական կառուցվածքը։ Դոնգուկով-Կորտալովի կառավարումը։ Տրնովյի հիմնադիր ժողովը և 1879 թ. սահմանադրությունը։

Ալեքսանդր Բատտենբերգի ընտրությունը։ Պահպանողականների և լիբերալների պայքարը։ Յարկովի գեշատիչ քաղաքականությունը Բուլղարիայում։ 1881 թ. մայիսյան հեղաշրջումը։ Ռուս զենեքալների կառավարման ժամանակաշրջանը։ Սահմանադրության վերականգնումը (1883 թ.) և Կարավելովի կառավարությունը։ Ֆելիպպովի հեղափոխությունը և Ռումելիայի միացումը (1885 թ.)։ Սերբ-բուլղարական պատերազմ։ 1886 թվի պալատական հեղաշրջումը և Բատտենբերգի հրաժարումը զահից։ Ժամանակավոր խնամակալություն, Ստամբուլովի գլխատուրան (1886-1894 թ. թ.)։ Ռուսաստանի ինտրիգները Բուլղարիայում։ Զինվորական պուտչ Ռուշչուկում։ Ազգային ժողովի հրավիրումը և Ֆերդինանդ Սահան-Կորուրգի բուլղարական իշխան ընտրվելը։

Ստամբուլովի քաղաքականությունը։ Ազմինիստրացիայի, ֆինանսների, բանակի, ժողովրդական լուսավորություն, յերկաթուղային շինարարության կազմակերպումը։ Սահմանադրության վերանայումը (1893 թ.)։ Ստամբուլովի գլխատուրայի անկումը (1894 թ.)։ Ֆերդինանդի ճանաչումը պետությունների կողմից (1896 թ.)։ Ստամբուլովականների իշխանության անկումը և ռուսական ազդեցության ուժեղացումը Բուլղարիայում։

1905 թ. ռուսական հեղափոխությունից ազդեցությունը Բուլղարիայի և Մակեդոնիայի վրա։ Ստամբուլովականների վերադարձն իշխանության։ Դեմոկրատական շարժման հետապնդումը։ Բուլղարիայի դիրքը 1909 թվի Բալկանյան ճգնաժամի ժամանակ։ Բուլղարական թագավորության հոչակումը։ Մերձեցում Ռուսաստանի հետ։ Ռուս-բուլղարական պայմանագիր։ Բուլղարիայի դերը Բալկանյան պատերազմներում։ Բուլղարիան համաշխարհային պատերազմի նախորդակին։ Իմպերիալիստական պետությունների պայքարը Բուլղարիայի վրա ազդեցություն ձեռք բերելու համար։

ՌՈՒՄԻՆԻԱ. Ռումինիայի սոցիալ-տնտեսական կառուցվածքը 70-ական թվերին։ 70-ական թվականների սկզբի կառավարական ճգնաժամը և Կատարաշի կառավարությունը։ Իշխան

Կարլ 1-ին՝ Հոհենցոլլերն։ Հիմնական կուսակցություններ. պահպանողականներ և լիբերալներ։ Նրանց դասակարգային բնույթը։ Բանակի վերակառուցումը։ Յերկաթուղային շինարարություն։ Իշխանության քաղաքականությունը Թյուրքիայի նկատմամբ։ Բրատիանույի միևնույնությունը (1876 թ.)։ Ռուս-թյուրքական պատերազմը և Ռումինիայի դիրքը։ Ռումինիայի անկախությունը։ Սահմանադրության վերանայումը (1879 թ.)։ Ռումինական իշխանության վերածումը թագավորության։ Սահմանադրության նոր վերանայումը (1884 թ.)։ Որենք գյուղացիական հողաբաժինների անուարելիության մասին։ Որենք գյուղատնտեսության մեջ վարձու աշխատանքի մասին։ 80-ական թվականների վերջի գյուղացիական ապստամբությունները։ Քաղաքական ճգնաժամը յերկրում։ Կատարյի ազդարային որենքը։ Միևնույնության աթուրմա։ Ստրուձիի քաղաքականությունը։ Քաղաքական նոր ճգնաժամ 90-ական թվականների վերջին։ Բրատիանու։

Ռումինիայի սոցիալ-տնտեսական զարգացումը 19-րդ դարի վերջում և 20-րդ դարի սկզբին։ Գյուղացիության դրության խիստ վատացումը։ 1907 թ. գյուղացիության ապստամբությունը։ Ազդարային որենադրությունը 1907 թ. հետո։ Արդյունաբերության զարգացումը և պրոլետարիատի դրությունը։ Ոտարերկրյա կապիտալը Ռումինիայում։ Ռումինիան և 1912-1913 թ.թ. բալկանյան պատերազմները։ Ռումինիայի ընդհանուր դրությունը պատերազմի նախորդակին։

Իմպերիալիստական պետությունների պայքարը Ռումինիայում ազդեցություն ձեռք բերելու համար։

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ. Սոցիալ-տնտեսական կարգի բնութագիրը։ Որենքներ միևնույնության պատասխանատվության մասին (1876-1877 թ. թ.)։ Ընտրական սիստեմի փոփոխությունը (1877)։ Բանակի վերակառուցումը։ 70-ական թվականների ֆինանսական ճգնաժամը։ Պետական անանկությունը սպառնալիքը։ Պանհելլենիզմ։ Հուններն ու հունական կապիտալը Ոտտոմանյան կայսրության մեջ։ Հունական պահանջների մերժումը Բերլինի կոնգրեսի կողմից։ Նախապատրաստություն Թյուրքիայի դեմ պատերազմելու համար։ Պետությունների միջնորդությունը և Հունաստանի պահանջների մասնակի բավարարումը։ Տրիկունիսի միևնույնությունը։

Թյունը։ Հարկային ծանրությունը աճումն ու բանակի և նավատորմի մեծացումը։ 1886 թվի ճգնաժամը և Հունաստանի բուկարանյան վերադարձի պետությունների նավատորմերով։ Ապստամբություն Կրետեյում և Հունաստանի դիրքը։ Պետական անանկացման նոր սպառնալիք։ Միևնույնության աթուրմա (1890-1895 թ.)։ Հունա-թյուրքական պատերազմ (1897) և Հունաստանի պարտությունը։ Իմպերիալիստական պետությունների ազդեցությունը Հունաստանում։ Հունաստանը և մակեդոնական հարցը։ 1905 թ. ռուսական հեղափոխության և 1908 թվի թյուրքական հեղափոխության ազդեցությունը Հունաստանի վրա։ Ռադիկալ պրոլետարիատի ապստամբությունը։ Վենիզելոսի կառավարությունը։ Պայմանագիր Սերբիայի և Բուլղարիայի հետ (1912 թ.)։ Հունաստանը և բալկանյան պատերազմները։ Հունաստանը համաշխարհային պատերազմի նախորդակին։

ՅԵՄԱ XXI. ԱՇԽԱՐՀԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ ՅԵՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒՅՑՈՒՆՆԵՐԸ 1871-1899 թ. թ.

Գերմանիայի և Իտալիայի վերամիավորման ու ինքնուրույն պետությունների կազմելու ավարտումը և Յեվրոպայի քաղաքական քարտեզի փոփոխվելը։ Միջազգային դրությունը Ֆրանս-պրուսական պատերազմից և Փարիզյան կոնվենացիայից հետո։ «Յերեք կայսրների դաշինքը» (1872)։ Ֆրանս-գերմանական հակամարտության սրումը։ 1875 թ. պատերազմական տագնապը։ «Զինված խաղաղության» սիստեմը։

Արևելյան հարց։ Բալկաններում, Դրիմի պատերազմի հետևանքով կորցրած իր դիրքերը վերականգնելու և ընդարձակելու ձգտումը ցարական Ռուսաստանի կողմից։ Անգլո-ռուսական հակամարտությունները Մերձավոր և Միջին Արևելքում, վուպիս արևելյան ճգնաժամի առանցք։ Ռուսական եկապանիստ Միջին Ասիայում 60-ական թվականների վերջին և 70-ական թվականների սկզբին։ Հերցոգովինյան ապստամբությունը և սերբ-թյուրքական պատերազմը։ 1876 և 1877 թ. թ. Ավստրո-ռուսական համաձայնու-

թյունը: Ավստրո-Հունգարիայի շահերը Բալկաններում: Ռուս-թյուրքական պատերազմ (1877-78 թ. թ.): Բերլինի կոնգրեսը: Բուլղարական կնյազության ստեղծումը: Յարիզմի գերի հետագա անկումը միջազգային բեմում:

Գերմանիայի պայքարը Յեվրոպայի ցամաքում հեգեմոնիա ձեռք բերելու համար: «Յերեք կայսրների զաշինքի» խորտակումը Բերլինի կոնգրեսի հետևանքով: Ավստրո-գերմանական զաշինքը (1879): Անգլո-ֆրանսիական հակահուլթյուններն Աֆրիկայում և Ասիայում ու անգլո-ռուսական հակահուլթյուններն Ասիայում: Այդ հակահուլթյունները ոգտագործումն իբրև հիմք Բիսմարկի քաղաքականության: «Յերեք կայսրների զաշինքի» վերականգնումը (1881): Թունիսի զավթումը Ֆրանսիայի կողմից: Իտալիայի միանալը ավստրո-գերմանական զաշնակցությանը (1882): Յեռյակ միությունն 80-ական թվականներին: Ռուսաստանի և Ֆրանսիայի մեկուսացումն 80-ական թվականների սկզբին: Յեզիպոսի ոկուպացիան Անգլիայի կողմից (1882): Պայքարի սրումը կապիտալիստական յերկրների միջև աշխարհի վերջնական բաժանման համար: Անգլո-ռուսական պատերազմի սպառնալիքը 1885 թվին:

Աֆրիկայի բաժանումը: Անգլո-Ֆրանսիական պայքարը կենտրոնական Աֆրիկայի բաժանման համար և Գերմանիայի զաղութային զավթումները: Անգլիայի ձգտումը Ֆրանսիային հակադրելու: Իտալիային (Հաբեշտան), Պորտուգալիային (Մոզամբիկ): Բելգիական Կոնգո: Իտալիայի եկսպանսիան Հաբեշտանում: Իտալիայի պարտությունը Ադուլեյի մոտ: Գահիրեյից մինչև Կապշտագ աֆրիկական կայսրության Բրիտանական պլանները: Անգլո-ֆրանսիական հակահուլթյուններն Ասիայում (Տոնկին, Բիրմա):

1885-1887 թ. թ. բուլղարական ճգնաժամը: Ֆրանս-գերմանական պատերազմական տագնապը 1887 թ.: «Յերեք կայսրների զաշինքի» վախճանը և 1887 թ. ռուս-գերմանական պայմանագիրը: Միջերկրականի անտանտան 1887 թ.: Ռուս-գերմանական հարաբերությունների սրումը 1887 թվին: Ռուսաստանի մերձեցումը Ֆրանսիայի հետ: Ռուսական փոխադրությունները Ֆրանսիայում (1888, 1889 և 1891 թ. թ.): Ռուսաստանի ֆինանսական կախման հաստատումը ֆրանսիական կապիտալիզմից: Ռուս-գերմանական պայմանագրի խզումը (1890 թ.):

Ֆրանս-ռուսական դաշինքը (1893-1894 թ.): Գերմանիայի գերակշիռ դերքի անկումը յեվրոպական ցամաքում: Յեվրոպական ցամաքի բաժանումը «յերկու ռազմական բանակի» (Ենգելս) 19-րդ դարի 80-ական թվականներին: Կիսին: Սպառազինությունների մրցավազքը:

Աշխարհի բաժանման ավարտումը իմպերիալիստական պետությունների միջև 19-րդ դարի վերջին: Պայքար Չինաստանի բաժանման համար 19-րդ դարի 90-ական թվականներին: Չին-ճապոնական պատերազմ (1894-95 թ. թ.): Ռուսաստանի Գերմանիայի և Ֆրանսիայի միջամտությունը Սինոնոսկի դաշնագրի պայմաններին: Չին-Արևելյան Յերկաթուղու պայմանագիրը (1896): Կիտո-Չաոյի զավթումը Գերմանիայի կողմից (1897) և Պորտ-Արտուրինը՝ Ռուսաստանի կողմից:

Իմպերիալիստական շահերի ընդհարումը Մերձավոր Արևելքում: Գերմանիայի եկսպանսիան Մերձավոր Արևելքում — Բաղդադի յերկաթուղին: Հուլյն-թյուրքական պատերազմ (1897 թ.):

Իսպանո-ամերիկական պատերազմ: Ֆիլիպինյան կղզիների նվաճումը (1898): Նրա հետևանքները Հեռավոր-Արևելյան հարցի զարգացման համար:

Անգլո-ֆրանսիական պայքարն Աֆրիկայի համար 90-ական թվականներին: Փաշոգա: Անգլո-ֆրանսիական համաձայնությունը (1899 թ.):

Անգլո-գերմանական հակահուլթյունների արագ աճումը 19-րդ դարի վերջին: Առևտրական մրցակցություն: Նրա նշանակության հարցը: Գերմանական ռազմական նավատորմի կառուցումը:

Սպառազինությունների աճումը և ռազմական տեխնիկայի պրոգրեսը: Հաագայի «խաղաղության» առաջին կոնֆերենցիան:

Մեծ պետությունների ռազմական և ռազմա-ծովային հոսմամատական հզորությունը 19-րդ դարի վերջին:

**ՔԵՄԱ XXII. ՊԱՅԲԱՐ ԱՇԽԱՐՀԻ ՎԵՐԱԲԱԺԱՆՄԱՆ
ՀԱՄԱՐ ՅԵՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ՆԱԽԱՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ.
1914-1918 Ք.Ք. ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍ-
ՏԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ**

Անգլո-գերմանական հակամարտությունը, վերպես հիմնական իմպերիալիստական հակամարտությունն նախապատերազմյան իմպերիալիզմի շրջանում: Անգլո-գերմանական բանակցությունների անհաջողությունը 20-րդ դարի շեմին: Անգլո-բուլղարական պատերազմ (1899—1902): Բոկսերական ապրիլ-տամբություն: Մանչուրիայի ոկուպացիան Ռուսաստանի կողմից: Անգլո-ճապոնական դաշինք (1902 թ.): 1904-1905 թ. Ռուս-ճապոնական պատերազմը: Պորտսմութի պայմանագիրը: Գերմանիայի փորձը պայթեցնելու ռուս-ֆրանսիական դաշինքը: 1904 թ. անգլո-ֆրանսիական համաձայնությունը Հյուսիսային Աֆրիկայի մասին և Անտանտայի առաջին ողակի կազմվելը: Իտալիայի փաստական հեռանալը Յեռյակ միությունից: Գերմանական իմպերիալիզմի ծանօթության պրոպագանդան: 1905—1906 թ.թ. Մարոկկական ճգնաժամը: Անգլիական, ֆրանսիական և բելգիական գլխավոր շտաբների բանակցությունները:

Ցարիզմի միջազգային դերի փոփոխվելը: Ցարիզմը, վերպես արևմտա-յեվրոպական իմպերիալիզմի ռեզերվ: Ցարիզմն համաշխարհային իմպերիալիզմի ծառայություն մեջ Ասիայի ժանդարմ դարնալը: 1907 թ. Անգլո-ռուսական համաձայնությունը Պարսկաստանի, Ալդանաստանի և Տիբետի վերաբերյալ: 1907 թ. ռուս-ճապոնական համաձայնությունը: Ռուսաստանի միանալը ֆրանսա-անգլիական Անտանտին: Անգլիայի ղեկավար դերն Անտանտայի մեջ: Անտանտայի և Յեռյակ միության պայքարը նախապատրաստվող պատերազմում ամենաձեռնառու յեղման դերքեր գրավելու համար: Ռուսական ցարիզմի մերձավոր-Արևելյան եկսպանսիայի վերսկսումը: Բալկանյան հարցը 20-րդ դարում: Ազգային հարցը Բալկանյան պետություններում և Թյուրքիայում: Սերբերի ազգային շարժումը Թուրքիայի և Ավստրիայի

դեմ և ընդդեմ բուլղարական պահանջների Մակեդոնիայում: 1908-1909 թ. թ. բոսնիական ճգնաժամը: Ռուս-բուլղարական դաշնակցությունը: Ռուսաստանի և Իտալիայի համաձայնությունը Ռադոնիշում (1909):

Անգլո-գերմանական բանակցությունները ծովային սպառազինությունների մասին: Ծովային սպառազինությունների մրցավազք:

Իտալո-թյուրքական պատերազմը և Տրիպոլիսի ու Կիրենայիկի զավթումն Իտալիայի կողմից (1911 թ.): Գերմանական ագրեսիայի աճումը: Մարոկկական յերկրորդ ճգնաժամը և պատերազմի սպառնալիքը (1911 թ.): Ֆրանսիական պրոտեկտորատի հաստատումը Մարոկոյի վրա (1912): Նեղուցները զավթելու նոր փորձեր ցարիզմի կողմից: Չարիկովի դեմարշը: Բալկանյան պետությունների դաշնակցության կազմակերպումը Ռուսաստանի կողմից ընդդեմ Թյուրքիայի: Բալկանյան առաջին պատերազմ: Մեծ պետությունների դիրքը առաջին Բալկանյան պատերազմում: Բալկանյան յերկրորդ պատերազմ: Բալկանյան յերկու պատերազմների արդյունքը: Ավստրո-ռուսական պատերազմի վտանգը (1913 թ. վերջը): Անգլիական կառավարություն յերկրի մի քաղաքականությունը 1912-1913 թ. թ.: Խուլենի միսիան: Սպառազինությունների նոր աճում մարոկկական և բալկանյան ճգնաժամերից հետո: Լրտեսությունն ու դիվերսիոն գործողությունները համաշխարհային պատերազմին նախապատրաստվելու տարիներին: Յեվրոպայի միջազգային դրությունը 1913 թ. վերջին և 1914 թ. սկզբին:

**ՔԵՄԱ XXIII. ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԸ
1889—1914 Ք.Ք. ՇՐՋԱՆՈՒՄ**

II Ինտերնացիոնալի ծագումը

2-րդ Ինտերնացիոնալի առաջացման նախադրյալները: Լեինը բանվորական շարժման առանձնահատկությունների մասին Փարիզի Կոմունայից և 1-ին Ինտերնացիոնալի վախճանից հետո: Միջազգային բանվորական շարժման պատմություն յիմնական պերիոդները 1-ին Ինտերնացիոնալի վերացումից հետո: Համկ(ը)կ պատմություն զասազրքի մասին ընկ. Ստալինի նամակի նշա-

Նախությունը միջազգային բանվորական շարժման ուսումնասիրության համար: Փարիզի Կոմունայից հետո համաշխարհային բանվորական շարժման կենտրոնի տեղափոխվելը Դերմանիա: Պայքար հեղափոխական մարքսիզմի և ոպորտունիզմի միջև (պոսիբիլիստներ, անգլիական տրեդ-յունիոնիստներ) 2-րդ Ինտերնացիոնալ ստեղծելու շուրջը: Ենգելսի դերն այդ պայքարում: Պոստիբիլիստական և մարքսիստական կոնգրեսները Փարիզում (1889 թ.) և 2-րդ Ինտերնացիոնալի հիմնումը: Փարիզի մարքսիստական կոնգրեսի կարևորագույն վորոշումները:

Յերկրորդ ինտերնացիոնալը անարխիստների դեմ վարած պայքարի փուլերին

(1891—1896)

Պայքար անարխիստների դեմ: Միջազգային սոցիալիստական շարժումը Փարիզի կոնգրեսից հետո: Պայքար անարխիստների և աջ ոպորտունիստների դեմ: Բրյուսելի կոնգրեսը (1891 թ.): Վերոշում անարխիստներին միջազգային կոնգրեսներին թույլ տալու պայմանների մասին: Ոպորտունիստական տատանումներ մայիսի 1-ը տոնելու հարցում: Դոմեկա-Նուվենգուլիսի հակապարլամենտարիզմը: Միլիտարիզմի դեմ պայքարելու հարցը: Նյուվենգուլիսի առաջարկի մերժումը կոնգրեսի կողմից: Մարքսիզմի հաղթանակն ուղակարգի մի շարք կարևորագույն հարցերում, վորպես կոնգրեսի ընդհանուր արդյունք: Ցյուրիխի կոնգրեսը (1893 թ.): Բեբելի ուղղման ընդունումը միջազգային սոցիալիստական կոնգրեսներին թույլ տալու պայմանների նկատմամբ, վոր անարխիստներին Ինտերնացիոնալից դուրս եր թողնում: Լենինը անարխիզմի քննադատությունը մեջ 2-րդ Ինտերնացիոնալի առաջնորդների ոպորտունիստական սխալների մասին (Պլեխանով և ուրիշները): Սոցիալ-դեմոկրատիայի կողմից պարլամենտարիզմն ոգտագործելու հարցը: Պայքար կոնգրեսում պատերազմի դեպքում սոցիալ-դեմոկրատիայի քաղաքական տակտիկայի հարցերի շուրջը: Մայիսի մեկի հարցի կրկնաքննարկումը: Ենգելսի կյանքի վերջին տարիները: Ենգելսի մահը (1895 թ.):

Հոնգոնի կոնգրեսը (1896 թ.): Պրոլետարիատի քաղաքական և տնտեսական պայքարի հարցը: Ագրարային և ազգային-զաղութային հարցերը Հոնգոնի կոնգրեսում:

II Ինտերնացիոնալ յեվ ռեվիզիոնիզմ

Կապիտալիզմի մոտքն իմպերիալիստական ստադիայի մեջ և դասակարգային պայքարի սրումը: Միջազգային նոր իրադրությունը: «Սաղաղ շրջանի» վերջը, պայքարի սկիզբը կապիտալիստական պետությունների մեջ աշխարհի նոր վերաբաժանման համար: Առաջին իմպերիալիստական պատերազմներ: Բուրժուազեմոկրատական հեղափոխության հասունացումը Ռուսաստանում: Բոլշևիզմի, վորպես քաղաքական մտքի հոսանքի, ծագումը և առաջին ուսական հեղափոխության սկիզբը, վորպես ուղենիշեր միջազգային բանվորական շարժման զարգացման մեջ: Համկ(ք)կ պատմության՝ ընկ. Ստալինի տված սխեմայի նշանակությունը միջազգային բանվորական շարժման պատմության պերիոդացման համար:

Մասսայական բանվորական շարժման աճումը, մասսայական քաղաքական գործադուլների ալիքը 19-20-րդ դարերի սահմանադժում (Ռուսաստանում, Ավստրո-Հունգարիայում, Բելգիայում, Շվեդիայում, Հնդկաստանում): Յերկու տենդենցների պայքարը բանվորական շարժման մեջ իմպերիալիզմի շրջանում: Ֆակտորներ, վոր հեղափոխականացրին պրոլետարիատի հիմնական մասաներին: Ոպորտունիզմի սոցիալական արմատները: Միջազգային սոցիալիստական կոնգրեսը Փարիզում (1900 թ.): 2-րդ Ինտերնացիոնալի վերաբերմունքը դեպի միլերանիզմը: Հաշմոլողական վերաբերմունք դեպի տեսական և գործնական բերնշոթեյանականությունը («միլերանականություն»), անսկզբունքային դիվիզմների միջոցով տարաձայնությունները «վերացնելու» քաղաքականությունը, ոպորտունիզմը կազմակերպչական հարցում (դասակարգային պայքարի տեսակետի վրա չկանգնած մանր բուրժուական կուսակցություններին և խմբակներին Ինտերնացիոնալի մեջ ընդունելը):

Արեմատ-յեվրոպական ձախերի անհետևողականությունը ոպորտունիզմի դեմ մղված պայքարում: Լենինի և Ստալինի

պայքարը բերնշտեյնականութեան և միլերանականութեան դեմ, վորպես միակ մինչև վերջ հետևողական պայքար:

Պայքար 1900 թ. Փարիզի կոնգրեսում «Միլերանի կազուսի» շուրջը: Կառուցելու «կաուչուկյա» բանաձևի ընդունումը կոնգրեսի կողմից: Գաղութային քաղաքականութեան և պատերազմի դեմ պայքարելու հարցերը Փարիզի կոնգրեսում: Միջազգային Սոցիալիստական բյուրո ստեղծելու վորոշումը: 2-րդ Ինտերնացիոնալի կազմակերպչական սկզբունքները: Ստալինը 2-րդ Ինտերնացիոնալի կուսակցութեան անդամներին տիպի, վորպես մանր բուրժուական և պրոլետարական շահերի բլոկի կուսակցութեան անդամներին մասին:

Հեղափոխական պրոլետարական շարժման կենտրոնի տեղափոխվելը Ռուսաստան 20-րդ դարի սկզբին: Բոլշևիկների վորպես քաղաքական մտքի հոսանքի, ծագումը և նրա միջազգային բեմ դուրս գալը: Լենինի նոր տիպի կուսակցութեան համար մղած պայքարի միջազգային նշանակությունը: Պառակտում ՌՄԴԿ-ի մեջ, մենշևիկների ոժանդակում 2-րդ Ինտերնացիոնալի բոլոր հոսանքների կողմից: Լենինի և բոլշևիկների պայքարը բոլշևիկյան կուսակցութեանը լիկվիդացիայի յենթարկելու 2-րդ Ինտերնացիոնալի փորձերի դեմ:

Լենինի դերը Մարքսի-ենգելսի, 2-րդ Ինտերնացիոնալի տեսաբանների կողմից ադալտաված, հեղափոխական թեորիայի վերականգնման գործում:

Լենինի դերը, վորպես իմպերիալիզմի և պրոլետարական հեղափոխության դարաշրջանի մարքսիզմ:

Սոցիալիստական կուսակցութեան անդամների ուժեղ աճը և նրանց պարլամենտական հաջողությունները 20-րդ դարի առաջին տարիներին: Ռեվոլյուցիոնիստական թևի ուժեղացումը սոցիալիստական կուսակցութեան անդամների ներսում և բուրժուազիայի հետ դառալարգային աշխատակցութեան նոր փորձերը («ձախ բլոկի» պրակտիկական Ֆրանսիայում, սոցիալիստների մասնակցութեանը կառավարութեան մեջ Շվեյցարիայի առանձին կանտոններում, «բանվորական միութնություն» Ավստրալիայում և այլն):

2-րդ Ինտերնացիոնալի Ամստերդամի կոնգրեսը (1904 թ.): «Սոցիալիստական քաղաքականութեան միջազգային կանոնների» հարցը, վորպես կոնգրեսի գլխավոր հարց: Վեձեր «Դրեզդենի բանաձևի» շուրջը: Ռեվոլյուցիոնիզմի ձևական դադարադրումը կոն-

գրեսի կողմից: Սոցիալիստական կուսակցութեան ներսում ուղորտունիզմի «որինականութեան» ձանաչումը (բանաձև սոցիալիստական շարժման միասնություն մասին): Բանաձև մասսայական գործադուլի մասին, վորպես 2-րդ Ինտերնացիոնալի ղեկավարութեան վրա պրոլետարիատի հեղափոխական մասսաների ճնշման ուժի ցուցանիշ: Զիջուսներ ռեֆորմիզմին գաղութային քաղաքականութեան առթիվ ընդունած բանաձևում: Վան-Կոլի ղեկուցումը գաղութային հարցի մասին: Բոլշևիկների կողմից Ամստերդամի կոնգրեսին ներկայացրած ղեկուցման միջազգային նշանակությունը:

Ռուսաստանի 1905 թ. հեղափոխության միջազգային նշանակությունը: Ռուսական հեղափոխության արմատական հարցերը, վորպես համաշխարհային հեղափոխության արմատական հարցեր: 2-րդ Ինտերնացիոնալի թեորիայի գոգմաների և նրա կուսակցութեան անդամների քաղաքականութեան գլխավոր ստուգումը լենինիզմի կողմից: Ռուսական հեղափոխության ազդեցությունը արևմտա-յեվրոպական և ամերիկական բանվորական շարժման վրա: Ձախերի ծառայությունները 1905 թ. հեղափոխության դասերի պրոպագանդայի գործում և նրանց մենշևիկյան ու կենսամենշևիկյան սխալները: 2-րդ Ինտերնացիոնալի ցենտրիստական ղեկավարութեան կողմից արտապարլամենտական պայքարի մեթոդներին անցնելու անհրաժեշտություն ժխտումը:

Ուղորտունիզմի հաղթանակը 2-րդ Ինտերնացիոնալում: 1905 թ. ռուսական հեղափոխության ազդեցություն տակ յերկու տեղեկանքների պայքարի սրումը միջազգային բանվորական շարժման մեջ: Ռեակցիայի հաղթանակը Ռուսաստանում և առաջավոր կապիտալիստական յերկրներում: Համաշխարհային պատերազմի վտանգի աճումը: Շտուտգարտի կոնգրեսը (1907 թ.): Միլիտարիզմի և պատերազմական վտանգի հարցը: Լենինի պայքարը յերկու ձևատի վրա. բացահայտ ուղորտունիզմի (Ֆոլմար) և ցենտրիզմի (Բերեյ, Գեդ) դեմ մի կողմից և մյուս կողմից՝ երկու «ձախ» ֆրակցիաների դեմ: Լենինի և Ռոզա Լյուկսեմբուրգի ուղղումները խաղաղութեան համար պայքարելու առթիվ ընդունած բանաձևի նկատմամբ: Այդ ուղղումների ընդունումը կոնգրեսի կողմից: Լենինի, վորը բռնել էր 2-րդ Ինտերնացիոնալի ուղորտունիստներից և ցենտրիստներից դառնալու դիմը,

ձախերին միավորելու փորձերը: Չախերը 2-րդ Ինտերնացիոնալում, «ձախ ոտդիկալներ», բուլղարական «տեսնյակները», հորանդական «տրիբունիստները»: Գաղութային հարցը կոնգրեսում: Իմպերիալիզմի բացահայտ պաշտպանությունը ռեֆորմիստների կողմից (Վան-Կու), վորոնց ոժտնդակեցին 2-րդ Ինտերնացիոնալի կուսակցություններին զեկավարող ցենտրիստները: Կուսակցություն և արհեստակցական միությունների փոխհարաբերությունների հարցը: Բուլճերիկների և գերմանական ձախերի պայքարը արհեստակցական միությունների «չեզոքություն» թեորիայի դեմ:

Լենինը Շտուտգարտի կոնգրեսի արդյունքների մասին: Լենինի պայքարը յերկու ճակատի վրա—ձախերի ադանդավորությունից դեմ և ցենտրիստների ու աջերի ոպորտունիզմի դեմ Միջազգային Սոցիալիստական Բյուրոյում: Կանանց Միջազգային սոցիալիստական առաջին կոնֆերենցիան (1907 թ.) Կլարա Ցեոկին:

Կոպենհագենի սոցիալիստական կոնգրեսը (1910 թ.): Կոոպերացիայի հարցը: Լենինի և ձախերի պայքարը կոոպերացիայի նկատմամբ ռեֆորմիստական տեսակետի դեմ: Զիջումներ ոպորտունիստներին կոնգրեսի բանաձևում: Չեխական արհեստակցական միությունների հարցը կոնգրեսում: Չախերին միացնելու Լենինի նոր փորձը: Չախերի կազմակերպչական թուլությունը, նրանց տատանումները բուլճերիզմի և մենշևիզմի միջև: Չախերի բռնած դիրքերի քննադատությունը Լենինի կողմից ազգային և գյուղացիական հարցում, ընդհանուր գործադուլի, զինված ապստամբություն, պրոլետարիատի զեկտատուրայի, կուսակցությունների հարցերում: Ցեկրոպան համաշխարհային պատերազմի նախորդակին:

2-րդ Ինտերնացիոնալի Բագելի կոնգրեսը (1912 թ.): Մանիֆեստ պատերազմի դեմ: Բագելի մանիֆեստի զնահատականը Լենինի կողմից: 2-րդ Ինտերնացիոնալի կուսակցությունների անպիտանությունը պրոլետարիատի հեղափոխական պայքարի համար: Լենինի և բուլճերիկների պայքարը մենշևիկների, լիկվիդատորների և Տրոցկու դեմ ՌՄԴԿ-ի մեջ, վորպես քաղաքականություն ուրինակ արեւմտա-լիվրոպական ձախերի համար:

Բուլճերիկների Պրագայի կոնֆերանսը և նրա միջազգային նշանակությունը (1912 թ.): Ընկ. Ստալինի «Մարքսիզմը և ազգային հարցը» աշխատություն (1913 թ.) նշանակությունը ազգային-ազատության հարցում բուլճերիկյան թեորիայի և պրակտիկայի համար մղված պայքարի գործում: Բրյուսելի հակաբուլճերիկյան բլոկը:

Լենինն ու Ստալինը միջազգային շարժման պատմություն մեջ 2-րդ Ինտերնացիոնալի տեղի մասին: Լենինի և բուլճերիկների 2-րդ Ինտերնացիոնալում կատարած դերի մասին տրոցկիստական կոնտրաբանդիստների զրպարությունից մերկացումը Ստալինի կողմից: Բուլճերիկները, վորպես միակ հետեղական հեղափոխական կուսակցություն 2-րդ Ինտերնացիոնալում:

ՅԵՄԱ XXIV. ՀԱՄԱՅԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՍԸ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՆԱԽՈՐՅԱԿԻՆ

Իմպերիալիզմի բոլոր հակասությունների սրումը: Հակասությունների սրումը աշխատանքի և կապիտալի միջև: Հեղափոխական ճգնաժամի հասունացումը մի շարք կապիտալիստական յերկրներում: Հեղափոխական վերելքի նշանները առաջավոր կապիտալիստական յերկրների բանվորական շարժման մեջ պատերազմին նախորդող վերջին տարիներում: Ցերկու տենդենցների պայքարի սրումը պրոլետարիատի շարքերում: Արեւմտա-լիվրոպական բանվորական կուսակցությունների անընդունակությունը զլիավորելու հեղափոխական տենդենցների աճումը: Լենինի-Ստալինի կուսակցությունը, վորպես նոր տիպի կուսակցություն:

Ոպորդիցիոն և հեղափոխական արամադրությունների աճումը գյուղացիությունից շարքերում: Գյուղացիությունից հեղափոխական յերկրները:

Բուրժուական դեմոկրատիայի և պարլամենտարիզմի ճգնաժամը: Բուրժուական դեմոկրատիայի և պարլամենտարիզմի պատմականորեն պրոգրեսիվ դերը արաւոյուլաիստական-ֆեոդալական կարգի համեմատությամբ: Պարլամենտարիզմի և ընդհանուր ընտրական իրավունքի դրական դերը, վոր նպաստեց պրոլետարիատի դասակարգային գիտակցությունից և նրա կազմակերպությունների աճմանը: «Բուրժուական ազատությունները» նշա-

նակությունը պրոլետարիատի համար: Բուրժուական դեմոկրատիայի և պարլամենտարիզմի պատմական պայմանավորվածությամբ ու սահմանափակվածությամբ: Բուրժուական դեմոկրատիան, վորպես բուրժուազիայի տիրապետության ձևերից մեկը:

Ուժոր ձեռնարկողական կազմակերպությունների և իշխող դասակարգերի ղեկավար շրջանների վճռական նշանակությունը տրտաքին և ներքին քաղաքականության հիմնական հարցերում: Գաղտնի գիվանապետության սխառներ: Ռեակցիոն տրամադրությունների աճումը բուրժուազիայի մեջ: Բուրժուազիայի «հիստորիա»-ի զիմոկրատիայից, ընդհանուր ընտրական իրավունքից և այլն:

Պատգամավորներին կաշառելու նոր տեսակները: Պետական ապարատի և բուրժուական կուսակցությունների սերտաճումը ֆինանսական ոլիգարխիայի հետ: Բուրժուական դեմոկրատիայի քայքայման ուղիները առանձին յերկրներում: Բուրժուական դեմոկրատիայի և խորհրդային դեմոկրատիայի արմատական տարբերությունը:

Հակասությունների սրումը մետրոպոլիաների և գաղութների միջև, կեղեքող և կեղեքվող յերկրների միջև: Աղգային և գաղութային ճնշման ուժեղացումը: Աղգային ազատագրական շարժման աշխուժացումը գաղութային և կախյալ յերկրներում: Պարսկական, Թյուրքական և Չինական հեղափոխությունները: Պրոլետարիատի արթնացումը գաղութներում: Աղգային ազատագրական պայքարի սրումը արևմտյան Յեվրոպայի յերկրներում (Ավստրո-Հունգարիա, Կատոլոնիա, Իրլանդիա):

Հակասությունների սրումը իմպերիալիստական պետությունների միջև: Աշխարհի բաժանման ավարտումը և նրա վերաբաժանման համար մղված պայքարի սրումը: Համաշխարհային պատերազմի նախապատրաստումը:

ՅԵՄԱ XXV. ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ-ԻԴԵՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ 1870—1914 թ.թ.
ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Ճշգրիտ գիտությունների հաշույնությունները: Մատերիալիզմի և դարվինիզմի ժողովրդականությունը աճումը բանվորական մասսաներում: Վուլգար մատերիալիզմ:

Բուրժուական շրջանների հիստորիությունը գիտություններից: Բնաշխույթյան, ճգնաժամը: Ռեակցիոն ուղղությունները 19-րդ դարի վերջի և 20-րդ դարի փրիստիայություն մեջ: Նրանց գաղափարական աղքատությունը: Նիցշե: Նեոկանտականություն: Նեոհեղեականություն, Հարման, Զեմա, Բերգսոն, «Նեպերիոնիստիցիզմ» և այլն:

Յեկեղեցու, մանավանդ կաթոլիկ յեկեղեցու ակտիվության ուժեղացումը: Կաթոլիկական ժողերնիզմ: Պատմական պիտությունը 19-րդ դարի յերկրորդ կիսում: Ռեակցիոն իրերալ-բուրժուական և ռադիկալ ուղղությունները պատմագիտության մեջ: Մարքսիզմի աղղեցությունը բուրժուական-պատմական պիտության տաշավոր ներկայացուցիչների վրա:

Գեղարվեստական գրականության դարգացումը: Նատուրալիզմ (Զոլա, Հաուպտման): Սիմվոլիզմ (Հաուպտմանի, Մետերլինկի, Իրսենի հետագա շրջանի յերկերը): Դեկադենտական տրամադրությունները բուրժուական արվեստում: Իմպրեսիոնիզմ: Իմպերիալիզմի իդեոլոգիան գեղարվեստական գրականության մեջ:

Իտալական ֆուտուրիզմ-Մարինետի: Կիպլինգը—գաղութային իմպերիալիզմի յերգիչ: Գաղութային վեպ: Բուրժուական հասարակության քննադատությունը Ա. Ֆրանսի, Ռ. Ռոլանի, Վերհարնի, Ուելսի, Բ. Շոույի, Սինկլերի և մյուսների յերկերում:

Քաղաքական մտքի գարգացման ընդհանուր պատկերը: Մարքսիզմի տարածումը բանվորական մասսաներում: Հեղափոխական մարքսիզմի պայքարը: ամեն տեսակի ոպորտունիզմի դեմ: Բոլշևիզմը, վորպես քաղաքական մտքի հոսանք:

Բուրժուական իրերալիզմի իդեոլոգիայի կրախը և 19-րդ դարի վերջի և 20-րդ դարի սկզբի քաղաքական ռեակցիոն հոսանքները: Իմպերիալիստական բուրժուազիան և սոցիալական դեմագոգիան:

Մանր-բուրժուական դեմոկրատիզմն ու պացիֆիզմը 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի սկզբին:

Բուրժուական իդեոլոգիայի ճգնաժամը փրիստիայության, գրականության և քաղաքական մտքի բնագավառում:

ԹԵՄԱ XXVI. 1914—1818 թ. թ. ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Պատերազմի ընթացքը

Համաշխարհային պատերազմի սկիզբը: Սարաևոյի սպանութիւնը (1914 թ. հունիսի 28-ին): 1914 թվի հուլիսյան ճրգնաժամը: Իմպերիալիստական պետութիւնների զիւմանագիտական և ազդեական պատրաստութիւնները: Առանձին պետութիւնների պատերազմի մեջ մտնելը: Պատերազմի հանցավորների հարցը: Չեզոք պետութիւնների դիրքը: Հեղափոխական պրոլետարիատի պայքարը պատերազմի հրձիգներէ շեւ: Գերմանական սոցիալ-դեմոկրատիայի առաջնորդների դավաճանութիւնը: 1914 թ. ոգոստոսի 4-ի քվեարկութիւնը: Անգլիական և ֆրանսիական սոցիալիստների մասնակցութիւնը կառավարութիւնների մեջ: Բոլշեւիկների պայքարը պատերազմի դեմ: Լենինի և բոլշեւիկների դիրքը—պրոլետարական ինտերնացիոնալիզմի միակ մինչև վերջը հետեզդական դիրքն է:

Համաշխարհային պատերազմի ընթացքը: Պատերազմող պետութիւնների ուժերը, նրանց տնտեսական ռեսուրսները: Յերկրների ստրատեգիական պլանները: Ռազմական գործողութիւնների յերեք գլխավոր ճակատները՝ Արեւմտյան, Արեւելյան, Բալկանյան: Ներխուժում Բելգիա: Բելգիայի ոկուպացիան գերմանացիների կողմից: Գերմանական բանակների շարժումը դեպի Փարիզ: Մոլոկե Կրտսեր: Ժոֆր: Մարնի ճակատամարտը: Շլիֆֆենի պլանի ձախողումը: Անցումը դիրքային պատերազմի Արեւմտյան ճակատում:

Ռուսական զորքերի առաջխաղացումը Արեւելյան Պրուսիայում: Ճակատամարտ Մազուրյան լճերի մոտ (5-15 սեպտեմբերի 1914 թիւ): Ռուսների ներխուժումը Դալիցիա: Ճապոնիայի և Թյուրքիայի մուտքը պատերազմի մեջ: Գերմանիայի գաղութների զավթումն Հեռավոր Արեւելքում Ճապոնիայի կողմից: Դիրքային պատերազմ արեւմտյան ճակատում և գերմանական հրամանատարութեան ուշադրութեան տեղափոխումն Արեւելյան ճակատ: Ռուսական բանակի գործողութիւնները Դալիցիայում: Գերմանական

բանակի հարձակումը Լեհաստանի և Լիտվայի վրա: Ռուսական բանակի պարտութիւնը: Ռուսական բանակի ազդեական իրականութիւնը:

Անտանտայի յերկրների համաձայնութիւնը Թյուրքիայի բաժանման մասին: Պայքար Իտալիայի համար և վերջինիս մուտքը պատերազմի մեջ Անտանտայի կողմից (մայիս 1915 թ.):

Անտանտայի զարգանելյան գործողութիւնը: Սկրրիայի ջախջախումը: Բուլղարիայի մուտքը պատերազմի մեջ (հոկտեմբեր 1915 թ.): Իտալիայի պարտութիւնն Իզոնյոյի մոտ: Բրուսիլովի առաջխաղացումը (հունիս-սեպտեմբեր 1916): Գերմանիայի փորձը Արեւմտյան ճակատում ձեռք բերելու վճռական հաջողութիւններ: Վերդենյան «մատաղացը»: Սոմմի ճակատամարտը (1-10 հուլիսի 1916 թ.), Պայքար Ռումինիայի համար և Ռումինիայի մուտքը պատերազմի մեջ: Ռումինիայի ջախջախումը Մակեդոնի կողմից: Սալոնիկյան ճակատի ստեղծումը: Հունաստանի չեզոքութեան խախտումն Անտանտայի կողմից:

Պատերազմ ծովի վրա: Գերմանական նավահանգստների շրջափակումն անգլիական նավատորմի կողմից: Այդ միջոցառման անտեսական և քաղաքական նշանակութիւնը: 1916 թ. ստորջրյա պատերազմը: Շրջափակումը պատուելու փորձը Գերմանիայի վերջրյա ուժերի կողմից: 1916 թ. մայիսի 31-ի Յուտլանդական ճակատամարտը: 1917 թ. անխնա ստորջրյա պատերազմը: Անգլիական նավատորմի զգալի կորուստները: Ստորջրյա պատերազմի մեթոդով Անգլիայի ծովային հզորութիւնը կտրելու Գերմանիայի փորձի ձախողումը:

Փետրվարյան հեղափոխութիւնը Ռուսաստանում և նրա ազդեցութիւնը համաշխարհային պատերազմի ընթացքի վրա: Միացյալ Նահանգների Անտանտայի կողմից պատերազմի մեջ մտնելու պատճառները (ապրիլ 1917 թ.):

Լրտեսութիւնն ու դիվերսանտութիւնը պատերազմի ժամանակ:

ԹԵՄԱ XXVII. ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՂ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՅԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԾԵՐԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Զինվորական դիկտատուրայի սահմանումը «քաղաքացիական խաղաղութեան» քողի տակ: Բանվոր դասակարգի սոցիա-

լական նվաճումների վոչնչացումը: Գործադուլների իրավունքի վերացում: Բաղաքացիական իրավունքների սահմանափակում: Մամուլի ազատութան վոչնչացում: Աշխատանքի միջնորդացում և աշխատանքային պարհակ: Գիշերային և արտաժամյա աշխատանքների լայն կիրառում: Կանանց և յերեխաների աշխատանքի մասսայական կիրառում ծանր և ուղիական արդյունաբերություն մեջ:

«Ռազմա-պետական մոնոպոլիստական կապիտալիզմ» (Լենին): Գյուղացիության կոլոպտումը և արտադրողական ուժերի ավերումը քյուղատնտեսության մեջ: Միջազգային տնտեսական կապերի կործանումը: Արտադրողական ուժերի և նյութական արժեքների կործանում: «Կազմակերպված սով»: Ինֆլյացիա: Ռազմական փոխառություններ: «Նուվոռիշների» («նոր հարուստներ») սպեկուլյացիաները: Պրոլետարիատի և աշխատավոր մասսաների կենսական մակարդակի խիստ իջեցում: Յեվրոպայի բոլոր յերկրներում: Ամերիկայի միացյալ Նահանգների և մյուս չեզոք յերկրների դերը պատերազմում: Պատերազմական կոնյուկտուրայի ողորդող դերը նրանց կողմից: Ամերիկայի տնտեսական զարգացումը պատերազմի տարիներին:

Կենսոնական պետությունների դրությունը պատերազմի տարիներին

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա.—Գերմանիայի տնտեսական դրությունը պատերազմի տարիներին: Ժողովրդական տնտեսության ուղիականացում: Առանձին բուրժուական կուսակցությունների դերը: Զինվորական հրամանատարության դերի ուժեղացում: Կանցլեր Բեռման-Հոլվեգի կոնֆլիկտը Տիրպիցի, Հինդենբուրգի և Լյուդենդորֆի հետ: Բացահայտ սոցիալ-դոկտրինաները և ցնդատրիստները: Հեղափոխական շարժման տատանական ուժեղացում: Ռոզա Լյուկսեմբուրգ և Կարլ Լեբկնեխտ: Քվեարկություն պատերազմական վարկերի դեմ: «Սպարտակ» խմբակը: 1916 թ. մայիսի 1-ի ցույցը և Կարլ Լեբկնեխտի ձերբակալումը: Սոցիալ դեմոկրատական կուսակցության պառակտումը (1917 թ.): Անկախ սոցիալ-դեմոկրատիա: Գործադուլային շարժման վերածընդունումը ու աճումը:

1917 թ. քաղաքական ճգնաժամը: Պայքար պատերազմի նպատակների հարցի շուրջը: Ռալիստագի «հաշտութան» բանաձևը և Բեռման-Հոլվեգի հրաժարականը: Միխայիլիսի կանցլերությունը: Պառակտում գերմանական բուրժուազիայի և յունկերության ներսում: Ընդհանուր ընտրական իրավունքի խոստումն Պրուսիայի համար: Լյուդենդորֆի և Հինդենբուրգի դիկտատուրան: Գերալդինգի կանցլերությունը: Ներքին քաղաքական դրության ընդհանուր սրումը Գերմանիայում: Հոգնածություն աճումը պատերազմից և պարենավորման դժվարությունները: Հեղափոխական շարժումը գերմանական նավատորմում (ամառ 1917 թ.) և նրա միջազգային նշանակությունը:

Ա.Վ.ՍՏՐՈՆ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱՅԻ Ա.—Ավստրո-Հունգարիայի տնտեսական և քաղաքական դրությունը: Զինվորական իշխանությունների դիկտատուրան: Ազգային և հեղափոխական շարժման սրումը: Ֆրանց-Յոսիֆ կայսեր մահը: Կայսրը և նրա ծրագիրը: Հարստուրգյան պետություն առաջադիմող քայքայումը:

Անհանալի յերկրները պատերազմի տարիներին

Ա Ն Գ Լ Ի Ա.—Անգլիայի տնտեսական դրությունը պատերազմի տարիներին: Անգլիական ժողովրդական տնտեսության մոբիլիզացիան: Առաջին «ազգային» կոալիցիան: Ասկվիտի հրաժարականը և Լոյդ-Ջորջի դինվորական կարիստը: Զանազան խմբավորումներ անգլիական բանվորական շարժման մեջ նրանց դեպի պատերազմի ապստամբությունը: 1917 թ. գործադուլային շարժումը: Շուպ-սոյուստների շարժումը: Բրիտանական և գաղութային կայսրությունը վորպես ռեզերվ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ: Դոմինիոնների և Հնդկաստանի ինդուստրիացումը: Ազգային-ազատագրական շարժումը Հնդկաստանում: Գերմանական իմպերիալիզմի կողմից ազգային ապստամբությունների կազմակերպում Հարավային Աֆրիկայում:

Ֆ Ր Ա Ն Ս Ի Ա.—Կառավարության վերակազմումը պատերազմի սկսվելուց հետո: Սոցիալիստների մուտքը կառավարություն մեջ: Սոցիալիստական առանձին խմբավորումների դերը պատերազմի հարցում: Պուանկարեյի դերը: Ներքին դրության

սրումը Ֆրանսիայում 1916 թ. վերջին: «Պացիֆիստները» ֆրանսիական կառավարության մեջ (Կայո, Մալի): 1917 թ. հուլիսին Կոնգրեսները Ֆրանսիական բանակում Նիվիլի անհաջող հարձակման կապակցությամբ: Հեղափոխական բանվորական շարժման ուժեղացումը: Կլեմանսոյի գլխավորությամբ (1917 թ. նոյեմբերից):

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ

Ձեռքբույծ իմպերիալիստական պատերազմում մինչև 1917 թ. (ապրիլ): Ձեռքբույծ պատճառները: Ռազմական մատակարարում և վարկեր Անտանտային: Արտադրական ապարատի հսկայական ընդարձակում պատերազմի ժամանակ: Պատերազմը դադարեցնելու նպատակով հաշտարար միջնորդության փորձ (1915—1916 թ.թ.): Պայքար բուրժուազիայի շարքերում հողուտ չեղոքության պահպանման և հողուտ պատերազմի մեջ մտնելու համար: Վուդրո Վիլսոնի յերկրորդ անգամ նախագահ ընտրվելը (1916 թ.): Զինված ինտերվենցիա Գալիսիայում, Սան-Դոմինգոյում և Հյուսիսային Մեքսիկայում:

Պատերազմի մեջ մտնելուն կողմնակիցների հաղթանակը բուրժուազիայի շարքերում: Վիլսոնի բուրժուական պացիֆիզմը: Պատերազմի իդեոլոգիական նախապատրաստումն ԱՄՆ-ում: Պատերազմի մեջ մտնելը (ապրիլ 1917 թ.):

Բանվորական շարժումը պատերազմի ժամանակ: Գոմպերսի մուտքը կառավարական Պաշտպանության խորհրդի մեջ: Հոսանքների պայքարի սրումը սոցիալիստական կուսակցության մեջ: Սոցիալ-շովինիստների վտարումը Մեն-Լուիսի կոնգրեսում (ապրիլ 1917 թ.): Կառավարական ուղեւորները հեղափոխական շարժման դեմ: «Որենք լրտեսության դեմ»: Յեյ-Գեյնի Դեբսի բանտարկումը: Տերրոր «Աշխարհի ինդուստրիալ բանվորների» դեմ:

Շրջադարձ համաշխարհային ֆալսիֆիկացիայի մեջ իմպերիալիստական պատերազմից դեպի իմպերիալիստական խաղաղություն (1916 թ. վերջը)

Ցերկու պատերազմող խմբավորումների ուժասպառումը: Բուրժուական «պացիֆիզմ» և «սոցիալիստական պացիֆիզմ» (Լենին): Պատերազմող կոալիցիաների պացիֆիստական մասերը:

ները և դրանց ձախոխումը: Փետրվարյան բուրժուազեմոկրատական հեղափոխությունը Ռուսաստանում: Ռազմական գործողությունները 1917 թ. ամռանը: Ֆրանսիացիների առաջխաղացման ձախողումը 1917 թ. ամռանը: Խմբումը պատերազմողների բռնակում: Կերենսկու ավանյուրան (հուլիսյան հարձակումը ռուսական ձախառնում): Նրա ձախացումը: Բոլշևիկների պայքարը հանուն պրոլետարական հեղափոխության Ռուսաստանում: Անտանտի բուրժուազիայի ոժանդակությունը մենշևիկներին և եսերներին ընդդեմ Բոլշևիկներին:

Իմպերիալիստական պատերազմը յեվ մեւում ժողովուրդներ

Ազգային և դադութային կեղեքման սիստեմի խախտվելը: Գաղութները, վորպես անտանտյան իմպերիալիզմի ուղեղի համաշխարհային պատերազմի ժամանակ: Արդյունաբերության աճումը նրանց մեջ: Ազգային աղտաղբրական շարժման աճումը: Լեհական թագավորության ուղեղային գերմանո-սլավոնական գործերի կողմից: Լեհաստանի ազգային-աղտաղբրական շարժման ուղտաղբումը Անտանտայի և կենտրոնական-յեվրոպական բլոկի կողմից: Ազգային-աղտաղբրական շարժման ուղտաղբումը Մերձավոր Արևելքում (արաբներ, հայեր, ասորիներ) անգլիական իմպերիալիզմի կողմից ընդդեմ Թյուրքիայի: Ազգային շարժումը հարսուրդյան միապետության ազգային մարդերում: Ազգային շարժումը Հարավային Աֆրիկայում: Իրանդական ապստամբություն (1916 թ.): Գաղութների և կիսագաղութների թալանի ուժեղացումը: Պատերազմողների բռնությունը Թույլ յերկրների վրա: Ճապոնիայի քսան և մեկ պահանջը Չինաստանից: Բելգիայի և Հունաստանի չեղոքության խախտումը: Պարսկաստանի դավթումը Ռուսաստանի և Անգլիայի կողմից: Հընդկաստանի և Յեգիպտոսի ուղտաղբումը միջագետյան-պաղեստինյան ձախառ սահղծելու գործում: Պատերազմի իսլական նպատակները: Պատերազմող պետությունների դադանի պայմանագրերը աշխարհի վերաբաժանման մասին: Հեղափոխական շարժումը Հնդկաստանում և Յեգիպտոսում: Լենինի և Ստալինի պայքարը ազգային հարցում յեղսմ թեքումներին դեմ պատերազմի ժամանակ:

ԹԵՍԱ XXVIII. II ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԻ ԿՐԻՔԸ ՅԵՎ
ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ ՊԱՅՔԱՐԸ III ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԻ
Հ Ա Մ Ա Ր

2-րդ Ինտերնացիոնալի կրախը համաշխարհային պատե-
րազմի սկսվելու հետ միասին: Ոգոստոսի 4-ը և սոցիալ-դեմոկ-
րատիայի առաջնորդների մեծամասնության քայքայող դաշինքը
«Իր բուրժուազիայի» հետ: 2-րդ Ինտերնացիոնալի կրախը—
ուպորտունիզմի կրախն և: Պրոլետարական մասսաների կազմա-
լուծումը «հին ղեկավար շերտի» ճնշող մեծամասնության դա-
վաճառության հետևանքով:

Սոցիալ-շովինիզմը և նրա առաջնորդները (Շեյքսման, Ռե-
նոդել, Թոմա, Հալլման, Պլեխանով): Յնատրիզմը, փորպես սո-
ցիալ-շովինիզմի ամենաֆեոդալար և ամենավատանգավոր տարա-
տեսակը (Կաուցկի, Հաադե, Լոնգե, Մակդոնալդ, Ալլեր): Տրոց-
կիզմը փորպես ցենտրիզմի ամենանողկալի տեսակը: Հեղափոխա-
կան ինտերնացիոնալիստներ (սպարտակյաններ, արիբունիստ-
ներ, շվեդական «յերիտասարդները») և նրանց գաղափարական
թուլությունը, անհետևողականությունը, փոխը պառակտումից:
Բոլշևիկները, փորպես համաշխարհային հեղափոխական շարժման
գաղափարական և կազմակերպչական կենտրոն: Բոլշևիկների
խզումը 2-րդ Ինտերնացիոնալից, նրանց անխնա պայքարը սոցի-
ալ-շովինիզմի և ցենտրիզմի դեմ: Բոլշևիկների պայքարը իմպերիա-
լիստական պատերազմը քաղաքացիական պատերազմի վերածելու
համար (պարտվողականություն, յեղբայրացման լողունը, պայ-
քար 3-րդ Ինտերնացիոնալի համար): Լենինն իմպերիալիզմի
դարաշրջանի պրոգրեսիվ պատերազմների մասին: Բոլշևիկների
հեղափոխական աշխատանքը Ռուսաստանում և բոլշևիկյան կու-
սակցության ներկայացուցիչների հեղափոխական աշխատանքը
Ֆեվրուպայի և Ամերիկայի յերկրներում: ՌՄԴԿ-ի (բոլշևիկների)
կենտրոնի մանիֆեստը պատերազմի դեմ (սեպտեմբեր 1914թ.):

Սոցիալիստների առաջին միջազգային կոնֆերենցիաները
պատերազմի ժամանակ: Կահանց միջազգային կոնֆերենցիան
(ապրիլ 1915 թ.): Միջազգային յերիտասարդական կոնֆերեն-
ցիան (ապրիլ 1915 թ.): Սոցիալիստների Բերնի կոնֆերենցիան
(հուլիս 1915 թ.): Լենինի պայքարը ձախերի կազմակերպման

և ձևավորման համար: Յիմմերվալդի կոնֆերենցիան (սեպտեմբեր
1915թ.): Բոլշևիկների պայքարն այդ կոնֆերենցիաներում սոցիալ-
շովինիզմի և ցենտրիզմի դեմ: Ձախերի անհետևողական պայքարը
սոցիալ-շովինիզմի և ցենտրիզմի դեմ: Յիմմերվալդյան մանիֆես-
տը և Ձախերի մանիֆեստը: Բոլշևիկների դերը: Ինտերնացիոնալ
սոցիալիստական հանձնաժողովի կազմվելը: Ձախ խմբակների գոր-
ծունեյությունը պատերազմող յերկրներում: «Սպարտակը» և Ռոզա
Լյուկսեմբուրգի թեղիսները (այսպես կոչված Յունիուսի թեղիս-
ները): Յունիուսի թեղիսների քննադատությունը Լենինի կողմից:
Բոլշևիկների պայքարը միջցիմմերվալդյան ձախերի դեմ իմպե-
րիալիզմի և պրոլետարական հեղափոխության հարցերի, դեմոկ-
րատական ռեդեմքների դերի, ազգային հարցի, ղինթափման,
պետության և պրոլետարիատի դիկտատուրայի պրոգրեսների
շուրջը, հանուն նոր տիպի կուսակցության: Իմպերիալիզմի թեո-
րիայի և պրոլետարական հեղափոխության հարցերի տեսական
մշակումը Լենինի և Ստալինի կողմից: Լենինի «Իմպերիալիզմը
փորպես կապիտալիզմի վերջին ետապ», «Պետություն և հեղա-
փոխություն» աշխատությունները: Լենինի և Ստալինի աշխա-
տությունները ազգային-գաղութային հարցի մասին և այլն: Կին-
սալի կոնֆերենցիոն (ապրիլ 1916 թ.):

Շրջադարձ համաշխարհային քաղաքականության մեջ 1916
թվի վերջից: Դասակարգային պայքարի սրումը կապիտալիստա-
կան յերկրներում: Յիմմերվալդի կրախը և Լենինի լողունը
նրա հետ կապերը խզելու մասին: Բուրժուա-դեմոկրատական
հեղափոխությունը Ռուսաստանում և նրա ազդեցությունը պա-
տերազմող յերկրների դասակարգային պայքարի վրա: Բոլշևիկ-
ների պայքարը սոցիալիստական հեղափոխության համար: 3-րդ
Ինտերնացիոնալ ստեղծելու հարցը բոլշևիկների ապրիլյան կոն-
ֆերենցիայում և Զինովի և Կամենևի ուպորտունիզմը: Կամենևի
ռենեգատական դերը Մոսկովյան համասոցիալիստական կոն-
ֆերենցիայի հարցում: Պրոլետարական հեղափոխության նախա-
պատրաստումը Ռուսաստանում: Պրոլետարական Մեծ հեղափո-
խությունը Ռուսաստանում և հեղափոխական յելքն իմպերիա-
լիստական պատերազմից:

ՔԵՍԱ XXIX, ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ 1917 թՎԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ ՍՈ-
ՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԱԶ-
ԳԱՅԻՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ
ՎԱԽՃԱՆԸ

Նոր դարաշրջանի սկիզբը մարդկություն կյանքում: Պրոլե-
տարական Մեծ հեղափոխություն, վորպես սոցիալիստական հե-
ղափոխություն, արմատական սկզբունքային տարբերությունը
բոլոր բուրժուական հեղափոխություններից: Պրոլետարական
Մեծ հեղափոխությունը, վորպես համաշխարհային պրոլետարա-
կան հեղափոխության դարաշրջանի սկիզբ: Կոպիտալիզմի ընդ-
հանուր ճգնաժամի սկիզբը: Յերկու աշխարհ:

Խորհրդային կառավորության դիմումը ընդհանուր հաշտու-
թյուն կնքելու առաջարկությունը: Բանակցություններ Բրեստ-
Լիտովսկում: Տրոցկու հանցագործ քաղաքականությունը Բրեստի
բանակցություններում: Վիսունի 14 կետերը: Բրեստի հաշտու-
թյունը (մարտի 3-ին 1918 թ.) և գերմանական սոցիալ-դեմոկ-
րատիայի տարբեր ֆրակցիաների վերաբերմունքը նրա նկատ-
մամբ: Գերմանական իմպերիալիզմի դավթողական ծրագրի մեր-
կացումը: Ուկրաինայի, Մերձբալտիկայի և Կովկասի ուղապահան
ավստրո-գերմանացիների և թյուրքերի կողմից: ԽՍՀՄ-ի խնտե-
րվեցիայի սկիզբը:

Ռուսաստանի Պրոլետարական Մեծ հեղափոխության անմի-
ջական ներգործությունը միջազգային հեղափոխական շարժման
վրա: Ներքին գրություն սրումը բոլոր պատերազմող յերկրնե-
րում 1917—1918 թվերից սկսած: Զախ ուղիկալների ազդեցու-
թյան աճումը Գերմանիայում: Գործադուլներ ռազմական գոր-
ծարաններում: Հունվարյան գործադուլը Գերմանիայում:

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը և գաղութային աշխարհը:

Կենտրոնական պետությունների ջախջախումը լեվ պա-
սերազմի ավարտումը

Կողմերի ռազմական դրությունը 1917 թ. վերջին: Ռուսաս-
տանի պատերազմից գուրս գալը: Ամերիկական զորքերի դան-
դաղ ժամանումը: Իտալացիների ջախջախումը Կապորետոյի ճա-

կառավարում (նոյեմբեր 1917 թ.): Կողմերի ուժերի հարաբե-
րակցությունը 1917 թ. վերջին և 1918 թ. սկզբին: Գերմանական
հրամանատարությունից պլանները: Լյուզենդորֆի մեծ հարձակում-
ները 1918 թ. գարնանն ու ամառը: Նրա անհաջողությունը: Այդ
փաստի նշանակությունը, վորպես շրջադարձային կետի ուղ-
մական գործողությունների ընթացքում: Անտանտայի հակահար-
ձակումը: Բուլղարիայի ջախջախումը: Թյուրքիայի և Ավստրո-Հուն-
գարիայի կապիտուլյացիան: Հեղափոխության սկիզբը Գերմա-
նիայում: Զինադադար Կոմպյենում:

Կենտրոնական պետությունների պարտության պատճառները:
Հարցի պատմագրությունը: Համաշխարհային պատերազմի նա-
խապատմությունից վերաբերյալ բուրժուական պատմագրու-
թյան հիմնական ուղղությունները: Պատերազմի պատմություն
և նախապատմության աղբյուրների կարևորագույն հրատարա-
կությունները: Միջազգային հարաբերությունների և պատե-
րազմի պատմության կեղծումը գերմանական Ֆաշիստների խրդ-
բըզանքներում: Պոկրովսկու սխալները համաշխարհային պատե-
րազմի ծագման հարցում: Լենինն ու Մոտսինը համաշխարհային
պատերազմի մասին:

Ֆեգրափակումն

Հակապոլիտիկա արտադրողական ուժերի զարգացման և կա-
պիտալիստական արտադրական հարաբերությունների միջև:

Համաշխարհային պատերազմը, վորպես կապիտալիստական
հասարակության հակապոլիտիկաների սրման հետևանք:

Սոցիալիստական հեղափոխությունը Ռուսաստանում և իմ-
պերիալիստական շղթայի ողակներից մեկի պատուվելը: Կապի-
տալիզմի ընդհանուր ճգնաժամի սկիզբը:

**ՆՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍԻ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ 1870—1918 թ.**

ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. Մարքսի դժվար լեռնիկների կրթական

ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

ԼԵՆԻՆ — Իմպերիալիզմը վերաբերում է կապիտալիզմի ամենաբարձր ստadiumին:

ՍՏԱԼԻՆ — Լեռնիկների հարցերը, գլ. 1-ին և 3-րդ:

ՍՏԱԼԻՆ — Մարքսիզմը և ազգային հարցը: Ժողովածու՝ «Մարքսիզմը և ազգային-գաղութային հարցը»:

ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՍՈՒՆԱ

ՄԱՐԿՍ — Քաղաքացիական պատերազմը Ֆրանսիայում 1871 թ., Յե. Կոստրատ, 1931 թ.:

ՄԱՐԿՍ — Письма к Кугельману 12 и 17 апреля 1871 г. Избранные Сочинения, т. 2-ой стр. 412-414.

ԼԵՆԻՆ — Կ. Մարքսի՝ Լ. Կուգելմանին զրաժ նամակների ուղևորված թարգմանության առաջաբանը: Ընտիր Յերկեր, վեց հատորի մեջ: Հատոր 6-րդ, էջ՝ 457-466, Կոստրատ 1935 թ.:

ԼԵՆԻՆ — «Պետություն և հեղափոխություն», գլ. 3-րդ, Յե. Կոստրատ, 1934 թ.:

ՍՏԱԼԻՆ — «Լեռնիկների հարցերի շուրջը», բաժին 5-րդ: Լեռնիկների հարցերը, 10-րդ հրատ. էջ՝ 148-170, Յե. Կոստրատ, 1935 թ.:

ԼԵՆԻՆ — Уроки Коммуны. Соч. т. 12-ый, стр. 162-164.

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա

ՄԱՐԿՍ — ЕНГЕЛЬС — Статьи и письма о германской социал-демократии, «Карл Маркс» Избранные Сочинения, том 2-ой.

ЕНГЕЛЬС — К критике проекта с.-д. программы 1891 г. Маркс-Энгельс, Сочинения т. 16-ый, ч. 2-ая, стр. 101-116.

ԼԵՆԻՆ — Կ. Մարքսի ուսմունքի պատմական բաղադր: Ընտիր Յերկեր, հատ. 1-ին, էջ՝ 47-48, Հայկուսհրատ, 1935 թ.:

ԼԵՆԻՆ — Август Бебель, т. 16-ый, стр. 545-549.

» — Павел Зингер, т. 15-ый, стр. 111-113.

ԼԵՆԻՆ — Նամակ Սկվորցով-Մտեպանովին. Ընտիր Յերկեր, վեց հատորի մեջ, հատ. 2-րդ, էջ՝ 785-791, Յե. Կոստրատ, 1931 թ.:

» — Մարքսիզմ և Ռեվոլյուցիոնիզմ: Ընտիր Յերկեր, վեց հատորի մեջ, հ. 6-րդ, էջ՝ 448-457, Կոստրատ, 1935 թ.:

ԼԵՆԻՆ — Иенский съезд германской социал-демократии, том 8-ой, стр. 235-238.

» — Два мира, том. 14-ый, стр. 376-382.

ԼԵՆԻՆ — Ինչը չպետք է ընդորինակել գերմանական բանվորական շարժման մեջ: Ընտիր Յերկեր, յերկու հատորի մեջ, հատ. 1-ին, էջ՝ 276-280, Յե. Հայկուսհրատ 1937 թ.:

ԼԵՆԻՆ — Марксизм и реформизм, Соч. т. 16-ый, стр. 610-612.

» — Предисловие к переписке Зорге, т. 11-ый, стр. 165-171.

ՍՏԱԼԻՆ — Բողոքների պատմության մի քանի հարցերի մասին: «Լեռնիկների հարցերը», 10-րդ հրատ. Յե. Կոստրատ, 1935 թ.:

ԼԵՆԻՆ — Новейшие данные о партиях в Германии, т. 15-ый, стр. 522-524.

Ա Ն Գ Լ Ի Ա

ԵՆԳԵԼՍ — «Բանվոր դասակարգի զրույթունն Անգլիայում» զրբքի 1892 թ. անգլիերեն և գերմաներեն յերկրորդ հրատարակության նախաբանը, էջ՝ 11-34, Յե. Կոստրատ, 1934 թ.:

ԼԵՆԻՆ — Гайдман о Марксе (1911), т. 11-ый, стр. 266-271. Карри Квел (1913), том. 16-ый, стр. 607-609.

ЛЕНИН—Заседание международного социалистического бюро в Брюсселе, том 12-ый стр. 342-357.

» —Конгресс английской с.-д. партии (1911) т. 15-ый, стр. 165-170.

» Английские споры о либеральной рабочей политике, том 16-ый, стр. 167-172.

» Английское рабочее движение в 1912 г. том 16-ый, стр. 236-237.

» —С'езд английской рабочей партии, том 16-ый стр. 303-305.

» —В Англии (печальные результаты оппортунизма), том 16-ый, стр. 360-361.

» —С'езд Британской социалистической Партии, том 16-ый стр. 391-393.

» —В Англии, том 16-ый, стр. 107.

» —Классовая борьба в Дублине, том 16-ый, стр. 578-582.

» —Неделю спустя после побоища в Дублине, том 16-ый, стр. 590-591.

» —Либералы и земельный вопрос в Англии, том 17-ый, стр. 22-24.

» —Разоблачение английских оппортунистов, том 16-ый, стр. 525-526.

» —Английские либералы в Ирландии том 17-ый, стр. 244-246.

» —Конституционный кризис в Англии, том 17-ый, стр. 309-311.

ՍՏԱԼԻՆ —Զրույց Ուեյմսի հետ:

Ֆ Ր Ա Ն Ս Ի Ա

ЕНГЕЛЬС—Крестьянский вопрос во Франции и Германии.

ԼԵՆԻՆ —Ի՞նչ անել, էջ՝ 8—14, Յե. Կուսհրատ, 1934 թ.:

ЛЕНИН—Падение Порт-Артура, том 7-ой, стр. 48-49.

» —Революц. демократ. диктатура пролетариата и крестьянства, том 7-ой, стр. 198.

ЛЕНИН—Вопрос о кооперативах на Международном Социалистическом конгрессе, том 14-ый, стр. 357-364.

ЛЕНИН—Речь на похоронах Поля и Лауры Лафарг, том 15-ый, стр. 254.

ԼԵՆԻՆ —Տարածաշրջութիւններ Յեփրոսական բանփոխական շարժման մէջ: Ընտիր Յերկեր, վեց հատորի մէջ. հատ. 6-րդ, մ. 1-ին էջ՝ 484-490 Յե. Կուսհրատ, 1935 թ.:

ЛЕНИН—Платформа реформистов и платформа революционной социал-демократии, том 16-ый, стр. 185.

» —Кабинет Бриана, том 16-ый, стр. 255.

» —Значение избрания Пуанкаре, том 16-ый, стр. 252-253.

» —Воинствующий милитаризм и антимилитаристическая тактика соц.-демократии, том 12-ый, стр. 311-319.

» —Разные статьи, том 12-ый, стр. 91-93, 173-313.

ԼԵՆԻՆ —2-րդ Ինտերնացիոնալի կրտսեր: Ընտիր Յերկեր, վեց հատորի մէջ, հ. 3-րդ էջ 184—186, Յե. Կուսհրատ:

ԱՍԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՅՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

ԼԵՆԻՆ —Սոցիալ դեմոկրատիայի ագրարային ծրագիրը ոռոտական առաջին հեղափոխութեան մէջ: էջ՝ 29—33. Մոսկվա, 1931. կամ Ընտիր Յերկեր, վեց հատորի մէջ, հատ. 2-րդ, էջ՝ 169—175: Յե. Պետհրատ, 1931:

ЛЕНИН—Итоги и значение президентских выборов в Америке, том 16-ый стр. 190—192.

» —Ручная система выжимания пота, том 15-ый, стр. 340—346.

» —4000 руб. в год и 6 часовой рабочий день, том 17-ый, стр. 177—178.

ԼԵՆԻՆ —Նոր տվյալներ կապիտալիզմի զարգացման որոնքների մասին հողագործութեան մէջ: Ընտիր Յերկ, վեց հա-

տորի մեջ. հ. 6-րդ, մաս 2-րդ, էջ՝ 290—293. Յե. Կուս-
հրատ, 1935 թ.:

ՍՏԱԼԻՆ—Չրոյց ամերիկական բանվորական առաջին պատգա-
մավորության հետ: «Լենինի դմի հարցերը» 10-րդ
հրատ. Յե. Կուսհրատ, 1935 թ.:

ԼЕНИН—Письмо к американским рабочим. том 18-ый,
176—189.

Ի Տ Ա Լ Ի Ա

ԼЕНИН—Съезд италийских социалистов, том 16, стр. 32—34.

ԼЕНИН—Империализм в Италии, том. 18-ый стр. 289—297.

ԱՅԼ ՅԵՐԿՐՆԵՐ

ԼЕНИН—В Швейцарии, том 16-ый, стр. 23.

В Швейцарии, том 16-ый, стр. 129—180.

» О происшествии с королем португальским, том
12-ый стр. 151.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

МАРКС—Письмо Ц. К. Германской с.-д. партии от 2-го,
августа 1870 г. том 15-ый.

ԼԵՆԻՆ—Չինական պատերազմը: Լենին-Ստալին, Ընտիր յեր-
կեր մի հատորի մեջ, մ. 1-ին էջ՝ 93, Կուսհրատ,
1937:

ԼЕНИН—Падение Порт-Артура.

» —Новая глава всемирной истории, том 16-ый стр. 175.

» —Балканские народы и европейская дипломатия,
том 16-ый стр. 158.

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԻՆՏԵՐՆԱՅԻՆԱԼ

ԼԵՆԻՆ—Շտուտգարդի միջազգային սոցիալիստական կոնգրեսը,
Ընտիր յերկեր 6 հատորի մեջ, հ. 2-րդ, էջ՝ 886, Յե.
Պետհրատ, 1931 թ.:

ЛЕНИН—Заседание Международного Социалистического
Бюро том 12-ый, стр. 342—356.

» Вопрос о кооперативах на международном социалист.
конгрессе в Копенгагене, том 14-ый стр. 357, 363.

» —Речь на заседании МСБ по вопросу о расколе в
Голландской СДРП, том 14-ый. стр. 240.

» —Одинадцатая сессия международного Социалисти-
ческого бюро, т. 14-ый стр. 241—244.

» —Обнищание в капиталистическом обществе, том
16-ый, стр. 212—213.

ԼԵՆԻՆ—Ուգրառուիկադը և 2-րդ Ինտերնացիոնալի կրախը, Ըն-
տիր յերկեր, 6 հատորի մեջ, հ. 3-րդ, էջ՝ 125, Յե.
Կուսհրատ, 1933 թ.:

ЛЕНИН—Оппортунизм и крах II интернационала том 18-ый
стр. 339-352.

ЛЕНИН—Положение и задачи социалистического Интер-
национала, том 18-ый, стр. 67—71.

ԼԵՆԻՆ Շրջադարձ համաշխարհային քաղաքականության մեջ:
Ընտիր յերկեր, 6 հատորի մեջ. հատ. 3-րդ, էջ
228—231. Յե. Կուսհրատ 1933 թ.:

» —Յունիուսի բրոշյուրի մասին: «Իմպերիալիստական
պատերազմի մասին», էջ՝ 119—144, Յե. Կուսհրատ,
1935 թ.:

ՍՏԱԼԻՆ—Լենինի դմի հիմունքների մասին. դ. 2-րդ մեթոդ:

ՍՏԱԼԻՆ—Հոկտեմբերյան հեղափոխության միջազգային
բնույթը:

ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Մ. ՇԵՆՈԲՈՍ—Политическая история Зап. Европы в
19-ом в. том 1-ый и 2-ой. (Բուրժուական աշխա-
տություն, վոր արժեքավոր է իր փաստական նյու-
թով):

Н. И. КАРЕЕВ—История Западной Европы в начале 20-го
века. (Բուրժուական աշխատություն, վորն արժեքա-
վոր է իր փաստական նյութերով):

Е. В. ГАРЛЕ—Европа в эпоху империализма, часть 1-ая.
(Բուրժուական աշխատություն):

ЛАВИС И РАМБО—История Европы и внеевропейских стран 19-ом веке, том 7-ой и 8-ой. (Բուրժուական աշխատություն):

ԼՐԱՅՈՒՑԻՉ (ՎՈՉ ՊԱՐՏԱԴԻՐ) ՄԵՆԱԳՐԱԿԱՆ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

» —Очерки по новейшей истории Германии 1390 — 1914 г.

Ф. РОТШТЕЙН—Очерки по истории рабочего движения Англии, часть 2-ая.

ДЖИВЕЛЕГОВ—История современной Германии, часть 2-ая.
(Բուրժուական աշխատություն):

ЗЭВАЭС—История третьей республики. (Հեղինակը նախկին գեղիստ է):

ЛАН—Классы и партия в С. Ш. Америки, издан. 1932 г. и 1937 г.

ЭНДРУЗ—История Соединенных Штатов. (Բուրժուական աշխատություն է):

ГУЧ—История современной Европы (Բուրժուական աշխատություն միջազգային հարաբերությունների պատմության վերաբերյալ):

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0400975

ԳԻՆԸ 2 Ռ. 50 Կ.

ПРОГРАММА
ПО НОВОЙ ИСТОРИИ II ч.
Институт Повышения Квалификации Учителей
Арм. ССР Ереван 1938 г.